

Τρίτ ο συν εδρι ο ΚΟΕ

ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΑΡΙΘΜΟΣ 3 23.02.2012

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Η οικονομική κρίση: η πιο σημαντική εξέλιξη και το κεντρικό γεγονός που πυροδοτεί παγκόσμιες εξελίξεις – Πολλαπλασιάζονται και παροξύνονται οι αντιθέσεις του σύγχρονου κόσμου – Με τεράστια ισχύ οι χρηματοπιστωτικές αγορές και η χρηματοδεσποτεία πάνω σε χώρες, χρέη, νομίματα, πάνω στη δημοκρατία – Η νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση πιο αρπακτική μέσα στην κρίση – Σημαντικές γεωπολιτικές ανακατατάξεις – Έντονες πολιτικές και γεωστρατηγικές αντιπαλότητες – Η ρευστότητα δεσπόζει, η Δύση φθίνει και αγριεύει, και ένας πολυπολικός κόσμος μετατοπισμένος προς την Ανατολή και το Νότο αναδύεται – Η συναρμογή τους θα κρίνει το κεντρικό γεωπολιτικό πλαίσιο καθορίζοντας τις εξελίξεις – Στο κοινωνικό πεδίο, πρωτόγνωρη εξαθλίωση, απολίπανση ενδιάμεσων στρωμάτων και άλμα στο κενό – Σημαντική κινητικότητα των λαϊκών μαζών την πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα, νέα φαινόμενα, νέες ιδέες

Το βάθεμα της οικονομικής κρίσης, ένα τεκτονικό παγκόσμιο γεγονός

1. Η διεθνής οικονομική κρίση που ξέσπασε το 2007-8 αποτελεί το σημαντικότερο παγκόσμιο γεγονός μετά το 1989-91, και προκαλεί τεκτονικές αναταράξεις και αλυσιδωτές αντιδράσεις σε ολόκληρο το παγκόσμιο σύστημα, στο οικονομικό, στο γεωπολιτικό, στο κοινωνικό πεδίο. Αποτελεί το βαθύτερο επεισόδιο στην παγκόσμια κρίση υπερσυσσώρευσης που μαστίζει τον καπιταλισμό τέσσερις δεκαετίες τώρα. Αν το 1989-91 η κατάρρευση του «υπαρκτού σοσιαλισμού» σηματοδοτούσε μια σημαντική τροποποίηση του συσχετισμού δύναμης υπέρ του καπιταλισμού, η σημερινή ύφεση σηματοδοτεί το τέλος της πολιτικής και ιδεολογικής ευφορίας που γνώρισε ο καπιταλισμός αυτά τα είκοσι χρόνια. Όλα δείχνουν πως θα αποδειχτεί ως «τεκτονικό γεγονός» τόσο μεγάλο και σημαντικό στις συνέπειές του όσο κανένα άλλο τις τελευταίες δεκαετίες.

Φανερώνονται και οξύνονται τα αδιέξοδα του σύγχρονου καπιταλισμού

2. Η οικονομική κρίση φανερώνει τα βαθιά αδιέξοδα του σύγχρονου παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού, της ελεύθερης αγοράς, που διαφημιζόταν όλα τα προηγούμενα χρόνια από τις ισχυρές οικονομικές δυνάμεις του πλανήτη, από πολιτικά κόμματα, μέσα ενημέρωσης, ακαδημαϊκούς κύκλους, διανοούμενους. Φανερώνει ότι ο καπιταλισμός που τάχα αναπτυσσόταν μέχρι το 2007 ήταν σάπιος μέχρι το μεδούλι, ότι στηριζόταν σε πόδια που δεν ήταν καν πηλίνα, ήταν χρηματιστικές φούσκες. Φανερώνει ότι ο καρκίνος της αδυναμίας ανάπτυξης που κατατρώει το σύγχρονο καπιταλισμό είναι καθολικός, δεν παίρνει γιατριά. Αυτά είναι κακά νέα για την ανθρωπότητα, για τους λαούς, για τον κόσμο της εργασίας. Γιατί όσο δεν προβάλλει μια εναλλακτική λύση, μια αντίπαλη δύναμη ικανή να ανοίξει έναν άλλο δρόμο, ο καπιταλισμός που καταρρέει, καταρρέει πάνω στα κεφάλια μας, στα κεφάλια των λαών και των εργαζόμενων, γεννώντας νέες, πρωτόγνωρες μορφές αθλιότητας και βαρβαρότητας. Δεν μπορεί να υπάρξει λύση εντός του πλαισίου του σύγχρονου καπιταλισμού μα από την άλλη τίποτα δεν απαγορεύει σε αυτό το άθλιο σύστημα, όσο δεν ανατρέπεται, να διαιωνίζεται παρά την κρίση του, τρώγοντας από τις σάρκες της ανθρωπότητας και του ίδιου του σύγχρονου πολιτισμού που δημιούργησε.

Ο καταστροφισμός, η γιγάντωση του άυλου και το σάπισμα: τα τρία γνωρίσματα αποσύνθεσης του μεταβιομηχανικού ιμπεριαλισμού

3. Κεντρικό χαρακτηριστικό της κρίσης που μαστίζει τον καπιταλισμό εδώ και δεκαετίες είναι ο καταστροφισμός, δηλαδή η συστηματική καταστροφή παραγωγικών δυνάμεων, ανθρώπων, του περιβάλλοντος, ολόκληρων κοινωνιών και χωρών. Το βύθισμα της Λατινικής Αμερικής σε διαρκή ύφεση παλιότερα, η παραγωγική καταστροφή και αποικιοποίηση χωρών της ανατολικής Ευρώπης και της πρώην Σ. Ένωσης, η κρίση της νοτιοανατολικής Ασίας το 1997-98, η καταστροφική κρίση χρέους στον ευρωπαϊκό νότο τώρα. Με οικονομικά ή πολεμικά μέσα καταστρέφεται η παραγωγική δομή, καταρρέουν οικονομικά ολόκληρες χώρες και περιοχές, από την Αργεντινή ως την Αϊτή και από το Ιράκ ως την Ελλάδα. Τα σύγχρονα μεταναστευτικά ρεύματα εκατομμυρίων ανθρώπων σε απόγνωση αποτελούν εκδήλωση αυτού του καταστροφισμού και θα συνεχίσουν να μεγαλώνουν. Εκδήλωσή του είναι και η εντεινόμενη περιβαλλοντική καταστροφή, όπως και η καταφυγή στην αλματώδη αύξηση της παραγωγής και εμπορίας πολεμικών μέσων καταστροφής.

4. Η οικονομική των χαρτιών, η φανταστική οικονομία, το άυλο, η χρηματιστική οικονομία, έχουν αποκτήσει τερατώδεις διαστάσεις στο σύγχρονο κόσμο. Η συνολική της ενεργός αξία είναι υπερδεκαπλάσια του παγκόσμιου ΑΕΠ. επικυριαρχεί πάνω στην πραγματική οικονομία ως διαρκής ωρολογιακή βόμβα στα θεμέλια της ίδιας της πραγματικής οικονομίας, όπως άλλωστε εκδηλώθηκε το 2007-8, μιας πραγματικής οικονομίας όμως που είναι τόσο ασθενής λόγω της κρίσης υπερσυσσώρευσης ώστε δεν μπορεί να λειτουργήσει πια χωρίς τις πιστωτικές φούσκες. Από την εμπορευματοποίηση κάθε κοινωνικού αγαθού στην απελευθέρωση των «αγορών», από τη χρηματιστικοποίηση της παραγωγής και της οικονομίας στη χρηματιστηριοποίηση των αγορών και τελικά στην τερατώδη γιγάντωση των χρηματοπιστωτικών αγορών. Οι τελευταίες έχουν αποκτήσει υπέρμετρη ισχύ που τους χάρισε το χωρίς φραγμούς άλμα στο άυλο των Κλίντον και Μπους (που οδήγησε και στη φούσκα των ακινήτων στις ΗΠΑ), ιδιαίτερα η χρηματιστική ασφάλιση κινδύνου για χρηματιστικά προϊόντα, δηλαδή το χρηματιστικό άυλο στο τετράγωνο. Οι χρηματοπιστωτικές αγορές έχουν την ισχύ να απαιτήσουν σε μια χώρα μέτρα εδώ και τώρα, να επιβάλλουν μια μεγάλη νομισματική υποτίμηση, να προκαλέσουν τη χρεοκοπία μιας χώρας ή την περιδίνηση ολόκληρης της ευρωζώνης. Κοντράρονται ακόμη και με κραταιές ιμπεριαλιστικές δυνάμεις όπως η Γερμανία, ένα νέο φαινόμενο. Επιθέσεις δέχονται και χώρες όπως η Ισπανία και η Ιταλία, στοχοποιείται η Γαλλία κλπ. Τα ελλείμματα, ο δανεισμός και η χρέωση χωρών ως εργαλείο και όπλο του πολυεθνικού χρηματιστικού κεφαλαίου, εργαλείο που αναπτύχθηκε κυρίως μετά το '90, αποτελεί σήμερα το βαρύ πυροβολικό στην επιβολή ρυθμίσεων, στη διεθνοποίηση κερδών και εθνικοποίηση ζημιών, σε πολλές γωνιές του πλανήτη. Η επικυριαρχία και σχετική αυτονομία του νομαδικού, πολυεθνικού χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου και η διαμόρφωση συνθηκών μιας εντεινόμενης χρηματοδεσποτείας σε διεθνή κλίμακα είναι ένα νέο φαινόμενο. Διαμορφώνονται γιγαντιαία κέντρα θεσμικής και εξωθεσμικής ισχύος (παγκόσμια τράπεζα, ΔΝΤ, Goldman Sachs, κερδοσκοπικά κεφάλαια, λέσχες, λόμπυ και συνασπισμοί ειδικών συμφερόντων).
5. Εντείνεται το σάπισμα, τα φαινόμενα αποσύνθεσης της διεθνούς καπιταλιστικής οικονομίας, με την ενίσχυση και καταφυγή στις πιο παρασιτικές, κερδοσκοπικές, τοκογλυφικές, ραντιέριες, μαφιόζικες δραστηριότητες σε βάρος της παραγωγικής, της πραγματικής οικονομίας παραγωγής κοινωνικών αγαθών.

Η κρίση επιταχύνει σημαντικές ανακατατάξεις ανάμεσα στις ισχυρές οικονομικές δυνάμεις

6. Οι ΗΠΑ παραμένουν η μεγαλύτερη οικονομική δύναμη, αλλά για πόσο ακόμη; Η λεγόμενη Τριάδα (ΗΠΑ, Δυτική Ευρώπη και Ιαπωνία) κρατά ακόμη τα κλειδιά της παγκόσμιας οικονομίας, κυριαρχεί στο διεθνές χρηματοπιστωτικό και νομισματικό σύστημα, ρυθμίζει τη χρεομηχανή, έχει τον πρώτο λόγο στο G20, ελέγχει το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα, επιβάλλει τη λεγόμενη Συναίνεση της Ουάσιγκτον σε όλη την περιφέρεια. Αλλά ΗΠΑ, Δυτική Ευρώπη και Ιαπωνία βρίσκονται σε καθοδική πορεία απέναντι στους νέους παίκτες στη διεθνή σκηνή. Η αντικατάσταση του G8 από το G20 αυτό απεικονίζει. Το κέντρο της παγκόσμιας οικονομίας μετατοπίζεται προς την Ανατολή. Η κρίση πλήττει κυρίως τη Δύση. Αφού καθήλωσε το «ιαπωνικό θαύμα» από τις αρχές της δεκαετίας του '90, γονατίζει τώρα τις ΗΠΑ και τη Δυτική Ευρώπη.
7. Η Κίνα έχει αναδειχθεί στη δεύτερη σε μέγεθος οικονομία στον κόσμο. Είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας και πιστωτής, ασκεί οικονομική επιρροή σε χώρες της Ασίας και της Αφρικής, παίζει ρόλο στα διεθνή οικονομικά πράγματα, μπορεί για αυτά και κουνά το δάχτυλο σε ΗΠΑ και ΕΕ. Είναι το σύνολο των BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα, Ν. Αφρική) που έχει δυναμώσει, και αμφισβητεί την ηγεμονία της Δύσης με πολυμερείς συμφωνίες. Δίπλα στις BRICS αναφύονται και άλλα φαινόμενα, όπως η περιφερειακή οικονομική συνεργασία στη Λ. Αμερική έξω από την αμερικανική επικυριαρχία, διμερείς νομισματικές συμφωνίες που απειλούν την πρωτοκαθεδρία του δολαρίου, η ζώνη του γουάν που επεκτείνει η Κίνα, χώρες που κινούνται πέρα από την μπαγκέτα της Δύσης όπως η Βενεζουέλα ή το Ιράν. Οι χώρες που μπορούν ή διεκδικούν να «κάνουν παιχνίδι» πέρα από το Δυτικό Μπλοκ αυξάνονται, και μαζί μεγαλώνει η αταξία του διεθνούς συστήματος.
8. Ωστόσο, η παγκόσμια οικονομική κρίση απειλεί και τις αναπτυσσόμενες χώρες. Η καπιταλιστική τους ανάπτυξη, που στηρίζεται στο φτηνό εργατικό δυναμικό ή πρώτες ύλες και στις εξαγωγές, δεν είναι ανεξάντλητη. Η οικονομική τους ύπαρξη στηρίζεται στην υπόλοιπη παγκόσμια αγορά, και κυρίως στη Δύση. Εμπλέκονται και αυτές στο παγκόσμιο «τοξικό» χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Η νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση περνά σε μια πιο επιθετική, αρπακτική στάση

9. Παρά τη σχετική υποχώρηση του Δυτικού Κόσμου και την ανάδυση νέων καπιταλιστικών ή άλλων δυνάμεων, ο ιμπεριαλισμός στο σύνολό του και η νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση έχουν περάσει μέσα στην κρίση σε μια πιο επιθετική, αρπακτική στάση.
10. Στην περιφέρεια του κόσμου, η πραγματικότητα για τη συντριπτική πλειοψηφία των χωρών δεν είναι καν αυτή της Ν. Κορέας ή της Ν. Αφρικής. Για τις περισσότερες πρώην αποικιακές χώρες, ο νεοαποικισμός που συνδυάστηκε με τη νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση έφερε τους λαούς τους σε εξαθλίωση εφάμιλλη της αποικιακής περιόδου, ξερίζωσε πληθυσμούς από την ύπαιθρο σε παραγκουπόλεις αθλιότητας, αποσάθρωσε την όποια παραγωγική τους βάση, εμπέδωσε τη μονοκαλλιέργεια και βάθυνε την εξάρτηση, τις οδήγησε στη χρεομηχανή. Οι εξεγέρσεις του αραβικού κόσμου σχετίζονται με τέτοιες πραγματικότητες. Μπορεί η Ρωσία να ανήκει στις BRICS, αλλά για πολλές χώρες της ανατολικής Ευρώπης και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης την κατάρρευση του 1989-91 ακολούθησε μια ραγδαία νεοαποικιοποίηση από τη Δύση ή και τη Ρωσία. Μέσα στην ίδια την ΕΕ μια καπιταλιστική χώρα όπως η Ελλάδα μετατρέπεται πειραματικά σε μεταμοντέρνα αποικία του διευθυντηρίου της ΕΕ και του διεθνούς χρηματιστικού κεφαλαίου, ενώ η Γερμανία ισχυροποιείται στο εσωτερικό της ΕΕ απομυζώντας και επιβάλλοντας ρυθμίσεις στον ευρωπαϊκό Νότο.
11. Συνεπώς, μέσα από αντιφατικά φαινόμενα και έντονες ανισομετρίες, ο ιμπεριαλισμός στο οικονομικό πεδίο είναι εδώ, πιο αρπακτικός από ποτέ. Δεν είναι μόνο οι χρηματαγορές. Η μονοπώληση από πολυεθνικές ή και η χρηματιστηριοποίηση προϊόντων που σχετίζονται ακόμη και με βασικά είδη ανάγκης και κατανάλωσης, όπως τα τρόφιμα ή οι επικοινωνίες, αποτελεί μια πραγματικότητα ακόμη και στην υποσαχάρια Αφρική, και ένα καινούριο φαινόμενο. Το 2011 οι τιμές των τροφίμων στις φτωχές χώρες αυξήθηκαν σύμφωνα με τον ΟΗΕ πάνω από 30%! Οι διεθνείς επισιτιστικές κρίσεις, δηλαδή οι λιμοί και η πείνα, θα είναι ένα πιο συχνό φαινόμενο.
12. Υπερεθνικές εξουσίες, πολυεθνικό μονοπωλιακό κεφάλαιο και χρηματαγορές, σε συνέργεια με τις τοπικές ελίτ, στερούν πια σε πολλές περιοχές του πλανήτη τα στοιχειώδη από τους λαούς, λυμαίνονται το δημόσιο πλούτο χωρών, μονοπωλούν την πολιτική εξουσία, πνίγουν

την όποια δημοκρατία, καταλύουν την εθνική κυριαρχία, εξαγοράζουν το πολιτικό προσωπικό.

13. Σε γενικές γραμμές οι αναδυόμενες δυνάμεις δεν κινούνται έξω ή ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό και στις παραπάνω παγκόσμιες πολιτικές, άλλο αν δεν τις επιβάλλουν όπως η Δύση. Για παράδειγμα, με περιορισμένες διαφοροποιήσεις όπως αυτή της Βραζιλίας, όλες οι BRICS εφαρμόζουν στο εσωτερικό τους πολιτικές νεοφιλελευθερισμού. Το ίδιο και χώρες όπως η Συρία ή το Ιράν, που μπορεί κατά τα άλλα να διατηρούν μια ορισμένη οικονομική αυτονομία ή να μην είναι γεωπολιτικά προσανατολισμένες στη Δύση.

Οι οικονομικές ανακατατάξεις και η κρίση πυροδοτούν μεγάλες γεωπολιτικές αναδιατάξεις και ρευστότητα, οι αντιθέσεις πολλαπλασιάζονται και οξύνονται

14. Οικονομικά και γεωπολιτικά το στοιχείο της ρευστότητας και αναδιάταξης δεσπόζει στο σύγχρονο κόσμο. Ηγεμονεύουσες δυνάμεις υποχωρούν, νέες ισχυρότερες αναδύονται, συνασπισμοί απειλούνται με διάρρηξη, νέοι συμπύσσονται ή είναι υπό εκκόλαψη, το ποιος θα πάει με ποιον είναι διαρκώς μεταβαλλόμενο και ανοιχτό, οι αντιθέσεις πολλαπλασιάζονται και οξύνονται, ο πολεμικός τόνος δυναμώνει, ένας μεγάλος πόλεμος πλησιάζει πιο κοντά. Αυτό το οποίο ενισχύεται χρόνο το χρόνο στο σύγχρονο κόσμο δεν είναι ο πλανηταρχισμός που επιδίωξαν να επιβάλλουν οι ΗΠΑ, αλλά η πολυπολικότητα. Το κοσμοκρατορικό όραμα για ένα «νέο αμερικανικό αιώνα» είναι σήμερα πιο αχνό από το 2001 παρά τη φυγή προς τα μπρος και τον «πόλεμο ενάντια στην τρομοκρατία».
15. Ωστόσο, η επιθετικότητα των ΗΠΑ μεγαλώνει, επειδή υποχωρεί και απειλείται η οικονομική και γεωπολιτική τους πρωτοκαθεδρία. Συμπεριφέρονται όπως το πληγωμένο θηρίο. Μετά το Ιράκ, το Αφγανιστάν και τη Λιβύη, οι ΗΠΑ ετοιμάζονται για νέους τυχοδιωκτισμούς. Απειλούν με χτύπημα το Ιράν, επεμβαίνουν στο Πακιστάν, απειλούν τη Συρία, περικυκλώνουν Ρωσία και Κίνα. Το ΝΑΤΟ μεταλλάσσεται σε μηχανισμό ετοιμοπόλεμο για εκστρατείες και τιμωρία των απειθαρχων ανά την υφήλιο, οι ΗΠΑ εξελίσσουν το πυρηνικό και αντιπυραυλικό τους οπλοστάσιο, αναβαθμίζουν την παρουσία τους σε Αφρική και Ασία, ο γκαγκστερισμός τους μεγαλώνει. Ο πόλεμος για τον έλεγχο των ενεργειακών πηγών και διαδρόμων από την πλευρά τους έχει ενταθεί και διαδραματίζει ιδιαίτερο ρόλο στη στρατηγική τους.

16. Τα προβλήματα όμως δεν κρύβονται. Στο Αφγανιστάν οι στρατηγικές επιδιώξεις δεν προσεγγίζονται. Στην ανατολική Μεσόγειο το σύστημα επικυριαρχίας έχει αποσταθεροποιηθεί. Στον ορίζοντα έχει εμφανιστεί ένας ακόμη στρατηγικός ανταγωνιστής παγκόσμιας κλάσης, η Κίνα, οι τάσεις για σύμπτυξη ανταγωνιστικών αξόνων ενισχύονται, η ρευστότητα έχει αυξηθεί και στο εσωτερικό του ευρωατλαντικού άξονα, που ωστόσο παραμένει ακόμη ηγεμονικός στον πλανήτη, πληθαίνουν οι χώρες που διεκδικούν το δικό τους προσανατολισμό – ακόμη και ο χωροφύλακάς τους στην περιοχή μας, η Τουρκία.
17. Το γεωπολιτικό πεδίο αποκτά αντικειμενικά όλο και μεγαλύτερο βάρος στο σύγχρονο κόσμο. Οι γιγαντιαίες διαστάσεις που αποκτούν οι οικονομικές διεργασίες, ο οικονομικός ανταγωνισμός που διεξάγεται πλέον σε αγορές μεγέθους εκατοντάδων εκατομμυρίων ανθρώπων, με άλλα λόγια η παγκοσμιοποίηση και οι διεθνικές διαστάσεις και πραγματικότητες που αυτή συνιστά, συντείνουν στη διαμόρφωση ευρύτερων περιφερειακών, ηπειρωτικών συγκροτήσεων, οι οποίες διεκδικούν να παίξουν ρόλο στο παγκόσμιο πεδίο. Ο κόσμος που αναδύεται είναι ένας κόσμος πολλαπλών, συνθετότερων αντιθέσεων, παλιών και νέων που παροξύνονται στις συνθήκες της οικονομικής κρίσης. Π.χ. η αντίθεση Δύσης-περιφέρειας, η αντίθεση στο εσωτερικό της Δύσης ενόσω αυτή παραμένει σε αλληλεγγύη μεταξύ της απέναντι στην περιφέρεια, αντιθέσεις μεταξύ των κρατών, αντιθέσεις μεταξύ των κρατών και των αγορών, αντιθέσεις ανάμεσα στις τράπεζες και στα πιο επιθετικά πειρατικά χρηματιστικά ιδρύματα, αντιθέσεις ανάμεσα στο βιομηχανικό κεφάλαιο και τις αγορές, αντιθέσεις ανάμεσα στο Βορρά και το Νότο μέσα στην Ευρώπη, και κάθε είδους άλλες αντιθέσεις.
18. Η πορεία της οικονομικής κρίσης και της ανακατανομής ισχύος που προκαλεί, το μέλλον του ευρωατλαντικού άξονα, η αντιπαράθεση ΗΠΑ-Κίνας, ο παράγοντας Ρωσία, το μέλλον και ο ρόλος άλλων αναδυόμενων δυνάμεων, το πώς θα συναρμοστεί ο αναδυόμενος κόσμος με τον παλιό κραταιό Δυτικό κόσμο, θα κρίνουν το πώς θα προχωρήσουν τα πράγματα. Μακροπρόθεσμα, ο μεγαλύτερος κριτής, η μεγαλύτερη υπερδύναμη θα είναι η αφύπνιση και αυτενέργεια των λαών. Οι εξεγέρσεις των αραβικών μαζών ρευστοποιήσαν ακόμη και γεωπολιτικές ρυθμίσεις παγιωμένες για δεκαετίες.
19. Οι επεμβάσεις, απειλές, κατοχές, προτεκτοράτα, μεταμοντέρνες νεοαποικίες

και δεκάδες «ειρηνευτικές» αποστολές είναι εδώ και πληθαίνουν. Μεγάλες περιοχές του πλανήτη, οι πιο εκτεταμένες από τότε που συγκροτήθηκαν τα σύγχρονα κράτη, αφορούν χώρες περιορισμένης κυριαρχίας στον ένα ή τον άλλο βαθμό και με τον ένα ή άλλο τρόπο, χώρες κατεχόμενες, άτυπα ή τυπικά διαμελισμένες χώρες, διαλυμένες από επεμβάσεις, χώρες-ομήρους από εγχειρήματα βαλκανοποίησης, που σπαράσσονται από εμφυλίους ή ναρκοπολέμους. Όπως στο εσωτερικό των χωρών ένα τμήμα της κοινωνίας πετιέται λόγω κρίσης κυριολεκτικά στο πουθενά, έτσι και σε διεθνές επίπεδο ολόκληρες περιοχές και χώρες «μπαχαλοποιούνται», εκατοντάδες εκατομμυρίων ωθούνται εκτός πολιτισμού ή έχουν περιορισμένα δικαιώματα. Τέτοια είναι μια τεράστια περιοχή στο κέντρο της Ασίας ανάμεσα σε Πακιστάν, Ινδία και Ρωσία, αλλά είναι και το Ιράκ, ο Λίβανος, η Παλαιστίνη, εκτεταμένες υποσαχάριες περιοχές αλλά και η Λιβύη πλέον, λατινοαμερικανικές χώρες, η Αϊτή, αλλά και μέσα στην Ευρώπη Κόσοβο, Βοσνία, ΠΓΔΜ, Γεωργία. Απελευθέρωση, αποκατάσταση της δημοκρατίας, ανθρώπινα δικαιώματα, ανθρωπιστική βοήθεια, αυτοδιάθεση μειονοτήτων, ασφάλεια από την τρομοκρατία, νόμιμη άμυνα, αντιμετώπιση του εγκλήματος, είναι ορισμένοι από τους ευφημισμούς που οδηγούν εκεί.

20. Δεν πρόκειται για κάποια προοδευτική υπέρβαση του κράτους-έθνους σε μια φανταστική παγκοσμιοποίηση των λαών. Πρόκειται για την ωμή πισωδρόμηση στη βαρβαρότητα περασμένων αιώνων που επιβάλλει τοπικά ο ιμπεριαλισμός, η συγκεκριμένη οικονομική και ένοπλη παγκοσμιοποίηση. Η Συρία αλλά και η Ελλάδα της ευρωζώνης κινδυνεύουν να καταστούν και αυτές από κυρίαρχα κράτη «περιοχές» περιορισμένης κυριαρχίας.

Περισσότερη αθλιότητα και αγριότητα στο κοινωνικό πεδίο, η απάντηση στην κρίση

21. Στο κοινωνικό πεδίο, η απάντηση στην κρίση από την πλευρά των οικονομικών διευθυντηρίων του πλανήτη και εκπροσώπων του μεγάλου πολυεθνικού κεφαλαίου, της ΕΕ, των ΗΠΑ, του ΔΝΤ, της Παγκόσμιας Τράπεζας, των χρηματαγορών, είναι προδιαγεγραμμένη.
22. Φανερώνεται σε όλο της το μεγαλείο η ρηχότητα κάθε σχεδίου και κοινωνικής ή διεθνούς στρατηγικής των κυρίαρχων πριν το 2007, ενώ μετά το ξέσπασμα της κρίσης το μόνο σχέδιο είναι το φόρτωμα της κρίσης στις πλάτες των εργαζόμενων, λαών, υποτελών χωρών. Όλα τα υποτιθέμενα οράματα, όπως αυτό της Ενωμένης Ευρώπης, καταρρέουν με την ίδια

ταχύτητα που σκάνε οι χρηματοπιστωτικές φούσκες. Στη θέση τους επιταχύνεται με κυνισμό ή προσομοίωση στο υπόδειγμα της ανατολικής Ευρώπης ή της Κίνας, με τη σταδιακή ή με πολιτικές σοκ ανατίναξη κάθε είδους κατακτήσεων και δικτύων κοινωνικής προστασίας και τη ραγδαία απολίπανση της λεγόμενης μεσαίας τάξης, ακόμη και μέσα στις μητροπόλεις του καπιταλισμού σε Δυτική Ευρώπη και ΗΠΑ. Στο κοινωνικό πεδίο, ο καπιταλισμός που καταρρέει επιχειρεί ένα μεγάλο άλμα στο κενό και στο άγνωστο, ένα άλμα σε κοινωνικά τοπία πιο εφιαλτικά για τους εργαζόμενους και την κοινωνία ολόκληρη από τα τοπία που προηγήθηκαν της Οχτωβριανής Επανάστασης και εκείνα που προκάλεσε η Κρίση του 1929.

23. Υπάρχουν δύο στοιχεία στις μεταβολές αυτές που αναγκαία θα τροποποιήσουν και το πολιτικό τοπίο και τους όρους διεξαγωγής της ταξικής πάλης όπως τη γνωρίσαμε μέχρι σήμερα ιδιαίτερα και εδώ στην Ελλάδα και σε πολλές άλλες χώρες όχι μόνο της καπιταλιστικής περιφέρειας, όπως η Ελλάδα, αλλά και των κέντρων του καπιταλισμού: Η ραγδαία φτωχοποίηση ενός μεγάλου μέρους εργαζομένων από τη μια, και από την άλλη η καταστροφή, φτωχοποίηση, προλεταριοποίηση μεγάλου μέρους των ενδιάμεσων στρωμάτων. Τα δυο αυτά στοιχεία δεν θα αφήσουν ανεπηρέαστο το τοπίο μιας σχετικής κοινωνικής ειρήνης και ενός σχετικά ελεγχόμενου συνδικαλισμού που κυριαρχούσε μέχρι χτες στην ΕΕ.
24. Η συχνότητα εγχειρημάτων μπερλουσκονισμού, η μονοπώληση της πολιτικής και των ΜΜΕ από επιχειρηματικά συμφέροντα σε πρωτόγνωρο βαθμό, με ταυτόχρονο αποκλεισμό παλιού και νέου τύπου των λαϊκών μαζών από την πολιτική, σε συνδυασμό με την εξαγορά και διαφθορά του πολιτικού προσωπικού, είναι ένα από τα φαινόμενα που έχουν ξαναφέρει με γενικούς όρους το ζήτημα της δημοκρατίας στην ημερήσια πολιτική διάταξη των πιο διαφορετικών χωρών, από την Ελλάδα ως την Αίγυπτο.
25. Από την άλλη μεριά, η πολιτική σκλήρυνση των κυρίαρχων τάξεων, αντανάκλαστική ή προληπτική, απέναντι στα κινήματα που γεννιούνται ή πρόκειται να γεννηθούν, είναι και αυτή προδιαγεγραμμένη. Σε πολλές χώρες του πλανήτη ξεπηδούν νεοσυντηρητικά, ακροδεξιά, φασιστικά, αντιεξεγερτικά μορφώματα. Ωστόσο, οι μορφές που θα παίρνει η σκλήρυνση δεν θα είναι μια αντιγραφή του παρελθόντος. Σε κάθε περίπτωση, αν εκφράστηκε μια ορισμένη αφέλεια στο ότι οι αραβικές εξεγέρσεις δεν μπορούσαν τάχα να περάσουν στην απέναντι πλευρά της Μεσογείου,

και ωστόσο αυτές πέρασαν ως κίνημα των πλατειών, δεν είναι μικρότερη αφέλεια να πιστέψει κανείς ότι οι κυρίαρχες τάξεις δεν θα επιδείξουν στην από δω πλευρά της Μεσογείου ή οπουδήποτε αλλού την αποφασιστικότητα που επέδειξαν οι Μπεν Άλι και Μουμπάρακ.

Το περιβαλλοντικό ζήτημα θα οξυνθεί σε εφιαλτικό βαθμό αν δεν υπάρξουν κοινωνικές ανατροπές

26. Μεγάλες διαστάσεις έχει πάρει στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό, το οξυμένο περιβαλλοντικό πρόβλημα και το σύνολο των όρων διαβίωσης των λαών πέραν του άμεσα μισθολογικού και κοινωνικών παροχών, από την ποιότητα των τροφών και τα μεταλλαγμένα μέχρι τη σύγχρονη πολεοποίηση. Τα ατύχημα στη Φουκουσίμα μόλις 25 χρόνια μετά από αυτό του Τσέρνομπιλ, καθώς και το ατύχημα στον Κόλπο του Μεξικού, η κλιματική αλλαγή, τα καταστροφικά αποτελέσματα που έχουν πλέον πάνω στους πληθυσμούς φυσικά φαινόμενα όπως ο τυφώνας Κατρίνα, το τσουνάμι του 2004, ο σεισμός στην Τουρκία ή συνήθεις καταιγίδες σε πολλές γωνιές του κόσμου, οι συχνές μαζικές ασθένειες ζώων λόγω των ζωοτροφών, η συνεχιζόμενη καταστροφή δασών και φυσικών συστημάτων και άλλα, επισημαίνουν τον πολλαπλασιασμό και την αυξανόμενη ένταση των περιβαλλοντικών εμφραγμάτων μεγάλης κλίμακας που μας απειλούν, παρά την υποκριτική φλυαρία και μέσα από το ίδιο το στρατόπεδο του κεφαλαίου για την ανάγκη προστασίας της φύσης.
27. Ενώ ένα μεγάλο μέρος οικολογικών οργανώσεων ανά την υφήλιο αγωνίζονται μαζί με τον απλό κόσμο για την αποτροπή νέων περιβαλλοντικών καταστροφών και υποβάθμισης, έχει ταυτόχρονα αποδειχτεί ότι το πέρασμα ενός επίσης μεγάλου μέρους του οικολογικού κινήματος εδώ και δυο-τρεις δεκαετίες στη λογική ενός «οικολογικού καπιταλισμού» και στη λογική μιας λογιστικής αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών καταστροφών, το μόνο που κατάφερε ήταν να υπνωτίσει και να παθητικοποιήσει απέναντι στα σύγχρονα περιβαλλοντικά εγκλήματα. Αν κάτι έχει πλέον αποδειχτεί είναι ότι ο νεοφιλελευθερισμός και η παγκοσμιοποίηση που οδηγεί είναι δομικά αδύνατο να θέσουν στον εαυτό τους όρια αποτροπής όλο και μεγαλύτερων και συχνότερων περιβαλλοντικών καταστροφών κάθε μορφής. Συνεπώς η αποσύνδεση του κοινωνικού ζητήματος από το περιβαλλοντικό και γενικότερα της ποιότητας ζωής, είναι ζημιογόνα και για το κοινωνικό ζήτημα αλλά και το περιβαλλοντικό και την ποιότητα ζωής.

Μπροστά σε εξαιρετικά δύσκολες καταστάσεις

28. Καταστροφισμός, οικονομία-καζίνο, παρασιτισμός, αποσύνθεση, εξαθλίωση της κοινωνίας, καταπάτηση κάθε δημοκρατίας, εκφασισμός, επεμβάσεις, κατάλυση της εθνικής κυριαρχίας, πόλεμοι, περιβαλλοντικές καταστροφές κλίμακας και υποβάθμιση: αυτός είναι ο σύγχρονος καπιταλισμός, πιο κυνικός και άγριος παρά ποτέ. Αν ένας άλλος κόσμος που είναι εφικτός βρίσκεται σε πορεία ανάπτυξης, και αυτό το βλέπουμε στην αραβική άνοιξη, στο κίνημα των πλατειών, στη Λ. Αμερική, ο υπαρκτός κόσμος βρίσκεται και αυτός σε πορεία μετάλλαξης σε ένα κόσμο πολύ πιο μαύρο, άθλιο, βάρβαρο. Το τοπίο του 21ου αιώνα θα καθοριστεί από τη σύγκρουση και πάλη αυτών των δύο κόσμων, και η πάλη αυτή θα είναι σκληρότατη.
29. Για τους λαούς όλου του κόσμου η οικονομική κρίση έχει ανοίξει μια περίοδο με τεράστιες δυσκολίες να ζήσουν οι άνθρωποι μια ανθρώπινη ζωή, να ζήσουν κι αυτή ακόμη τη ζωή που ζούσαν μέχρι χτες. Τα διλήμματα για τα εκατομμύρια των καταπιεζόμενων μαζών, για τους περισσότερους, θα είναι σκληρά.
30. Παρά το γεγονός ότι η βαθύτατη καπιταλιστική κρίση γκρεμίζει ότι είχε χτιστεί ιδεολογικά εδώ και είκοσι χρόνια πάνω στην κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού, παρά το ότι οι ιδέες του νεοφιλελευθερισμού και της ελεύθερης αγοράς βρίσκονται σήμερα στη γωνία, από την άλλη μεριά το όραμα για μια διαφορετική κοινωνική οργάνωση παραμένει εξαιρετικά αδύναμο, χωρίς να έχει συνέλθει από την ήττα του προηγούμενου αιώνα, ενώ η Αριστερά που παλεύει για μια διαφορετική κοινωνική οργάνωση δεν αποτελεί σε διεθνή κλίμακα έναν διακριτό, ανταγωνιστικό στις κυρίαρχες πολιτικές πόλο.
31. Αυτές είναι δύο σημαντικές διαφορές ανάμεσα στην τωρινή κρίση και την κρίση του 1929, και αφορούν το υποκειμενικό πεδίο, αποτελούν δηλαδή καθυστερήσεις του υποκειμενικού παράγοντα. Όμως, κομμάτι του υποκειμενικού παράγοντα είναι και η ίδια η Αριστερά. Η καθυστέρηση στο υποκειμενικό πεδίο δεν είναι η καθυστέρηση του κόσμου που δεν πηγαίνει προς την Αριστερά και τις ιδέες της, αλλά καθυστέρηση της Αριστεράς που αδυνατεί να δώσει απαντήσεις και να κερδίσει τον κόσμο σε μια άλλη προοπτική. Δεν είναι ο κόσμος που δεν καταλαβαίνει, προσέγγιση ελιτίστικη που ποτέ δεν είχε η ιστορική κομμουνιστική Αριστερά, είναι η Αριστερά

που σε πολλές περιπτώσεις βρίσκεται πιο πίσω από τις μάζες, είναι η Αριστερά που φαίνεται να βρίσκεται σε τέλμα, καθυστέρηση, αδυναμία, έλλειψη αυτοκριτικής και διόρθωσης, έλλειψη συντονισμού. Οι λαμπρές και λιγότερο λαμπρές εξαιρέσεις σε αυτόν τον κανόνα δεν αρκούν να αλλάξουν μια γενική εικόνα σε διεθνή κλίμακα.

32. Ανεξάρτητα από την αδυναμία και τις καθυστερήσεις της Αριστεράς, τα αδιέξοδα του σύγχρονου καπιταλιστικού κόσμου αναδείχνουν αντικειμενικά την αναγκαιότητα ενός άλλου συστήματος κοινωνικών σχέσεων. Η αναγκαιότητα του κομμουνισμού ξεπηδά μέσα από κάθε πόρο αυτού του συστήματος. Όπως η πρώιμη αστική κοινωνία που ξεπήδησε μέσα από την παντοδύναμη φεουδαρχία ήταν νομοτελειακό να επικρατήσει, έστω κι αν χρειάστηκαν για αυτό αιώνες και αμέτρητοι αγώνες, εξεγέρσεις, επαναστάσεις και μπρος-πίσω, έτσι και τα πρώτα λαϊκά εγχειρήματα οικοδόμησης κοινωνιών χωρίς εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, που σημάδεψαν όλο τον προηγούμενο αιώνα, είναι νομοτελειακό να επανεμφανιστούν με άλλες μορφές και να επικρατήσουν μέσα από αγώνες, εξεγέρσεις, επαναστάσεις και μπρος-πίσω, παρά την ήττα, τα λάθη, τις ελεεινότητες, τις διαψεύσεις των πρώτων αποπειρών. Η άρνηση αυτής της νομοτέλειας από ένα μέρος της Αριστεράς στο όνομα μιας πιο «ανοιχτής» τάχα αντίληψης της κοινωνικής εξέλιξης («μπορεί να γίνει, μπορεί και να μην γίνει») είναι της ίδιας ποιότητας με την αντίληψη που έβλεπε πολλά χρόνια τώρα τον καπιταλισμό και την αστική κοινωνία και δημοκρατία να έχουν τάχα ξεπεράσει τα ιστορικά αδιέξοδά τους, μέχρι που ήρθε η κρίση του 2007. Η νομοτέλεια αυτή δεν σημαίνει μείωση ή εξαφάνιση των κινδύνων που εγκυμονεί ο σύγχρονος καπιταλισμός για μεγάλες καταστροφές που απειλούν την ίδια την επιβίωση του ανθρώπινου είδους.

Πληθαίνουν τα κινήματα, νέοι διεθνισμοί αναδύονται, δυναμώνει μια νέα πολιτικοποίηση και επανείσοδος των λαϊκών μαζών στον πολιτικό στίβο. Το ψωμί και η δημοκρατία, η ανεξαρτησία, η λαϊκή κυριαρχία, η αλληλεγγύη στο προσκήνιο.

33. Το ξεκίνημα του 21ου αιώνα είναι ελπιδοφόρο από την άποψη των κινήματων, των εξεγέρσεων, των αγωνιζόμενων μαζών, από την άποψη της «συνείδησης του αυθόρμητου». Μετά από μια εικοσιπενταετία, την τελευταία του προηγούμενου αιώνα, που σημαδεύτηκε από την ήττα, από την υποχώρηση κινήματων και ιδεών, το ξεκίνημα αυτού του αιώνα σημαδεύεται από το ιδεολογικό ξεγύμνωμα της ιμπεριαλιστικής

- παγκοσμιοποίησης και ελεύθερης αγοράς, και κυρίως από την ανάπτυξη μιας σειράς πολύμορφων και νέων στην ουσία και στη μορφή τους κινημάτων, αγώνων, εξεγέρσεων καταπιεζόμενων μαζών, των φτωχών, της νεολαίας.
34. Στις πιο διαφορετικές χώρες το αίτημα από τον απλό κόσμο για ψωμί και δημοκρατία, όπως στην Αίγυπτο, η αγανάκτηση για τη διαφθορά, η απαίτηση για εθνική αξιοπρέπεια, τα αιτήματα για γεωργική αυτάρκεια στη Λ. Αμερική, δεν αποτελούν «ρεφορμιστικά», καθυστερημένα αιτήματα. Ίσα-ίσα συλλαμβάνουν το καινούριο, θέτουν ουσιώδη πολιτικά ζητήματα, εντοπίζουν διεξόδους και στοχοποιούν τον εχθρό ενάντια στον οποίο πρέπει να στραφούν τα πυρά. Καθυστερημένη πολιτικά και οργανωτικά είναι η Αριστερά εκείνη που αδυνατεί να συλλάβει, να εμπλακεί και να τροφοδοτήσει όλα αυτά.
35. Η πρώτη δεκαετία του αιώνα άνοιξε με το διεθνές κίνημα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση και το διεθνές αντιπολεμικό κίνημα για την επέμβαση στο Ιράκ, και έκλεισε με την αραβική άνοιξη, και το κίνημα των πλατειών και του occupy. Ενδιάμεσα υπήρξαν και πολλά άλλα, «παλιά» και νέα. Υπήρξαν δύο μεγάλα αντικατοχικά κινήματα στο Ιράκ και το Αφγανιστάν. Το πρώτο, εκτός της κατάπνιξης τύπου Φαλούτζα, πνίγηκε στο αίμα ενός στημένου, κτηνώδους θρησκευτικού εμφυλίου σε συνδυασμό με τη δράση αμερικανικών ταγμάτων θανάτου, ενώ το δεύτερο καθοδηγείται από οπισθοδρομικές δυνάμεις και κρατικές υπηρεσίες. Υπήρξε η επανάσταση στο Νεπάλ, το Αργεντινάσο, η εξέγερση της Οαχάκα, η εξέγερση των κόκκινων πουκάμισων στην Ταϊλάνδη, η εξέγερση της νεολαίας στην Ελλάδα το Δεκέμβρη του '08. Η εντεταλμένη εισβολή ενός από τους ισχυρότερους στρατούς του κόσμου, του Ισραήλ, στο Λίβανο συνάντησε και εμποδίστηκε από την αντίσταση μιας οργάνωσης, της Χεσμπολά. Υπήρξαν πολλοί μαχητικοί αγώνες εργαζομένων, κυρίως στην περιφέρεια, και ιδιαίτερα στην Ασία. Αναπτύχθηκαν σημαντικά λαϊκά κινήματα. Η Ινδία όπως και η Κίνα, είναι χώρες τεράστιες με πλήθος σκληρών εργατικών αγώνων αλλά και κινήματων απελευθέρωσης στην πρώτη. Στη Λ. Αμερική ιδιαίτερα, έχουν αναπτυχθεί την τελευταία δεκαετία κινήματα με αιχμές αντιιμπεριαλιστικές, πατριωτικές, εθνικής ανεξαρτησίας και κοινωνικής απελευθέρωσης που τροφοδότησαν την ανάπτυξη ενός ιδιόμορφου περιφερειακού «λατινοαμερικανικού διεθνισμού» αλλά και οδήγησαν στο σχηματισμό λαοπρόβλητων κυβερνήσεων όπως στη Βενεζουέλα, τον Ισημερινό, τη Βολιβία, ενώ ακόμη και η λαϊκή απήχηση κυβερνήσεων όπως του Λούλα στη Βραζιλία δεν ήταν άσχετη από αυτό το ρεύμα.
36. Ένα επόμενο «περιστατικό» περιφερειακού διεθνισμού ήταν η αραβική άνοιξη, οι εξεγέρσεις που συγκλόνισαν την Τυνησία, την Αίγυπτο, την Υεμένη, το Μπαχρέιν και τη Συρία (σε μια δεύτερη φάση τα πράγματα στη Συρία είναι μπερδεμένα, ενώ εξ ολοκλήρου ελεγχόμενη από τη Δύση κατέληξε η ανατροπή στη Λιβύη), οι κινητοποιήσεις σε άλλες χώρες όπως στην Αλγερία και τη Σαουδική Αραβία. Επίσης, τόσο το κίνημα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση και το αντιπολεμικό κίνημα όσο και το κίνημα των πλατειών έχει σημαντικά διεθνιστικά στοιχεία, από τα οποία και μόνο του το στοιχείο ότι άνθρωποι, μεγάλες μάζες ανθρώπων, σε πολύ μακρινές ή διαφορετικές χώρες, αντιλαμβάνονται με παρόμοιο τρόπο ορισμένα πράγματα, «επικοινωνούν» και μπορούν και «νιώθουν» οι μεν τους δε, είναι εξαιρετικά σημαντικό. Η αντίδραση και αλληλεγγύη που εκφράστηκε σε διεθνές επίπεδο απέναντι στην ελληνική εξέγερση του Δεκέμβρη είναι εύγλωτη, όπως και σήμερα με το «είμαστε όλοι Έλληνες», το καλοκαίρι με τις πλατείες κλπ.
37. Με μεγάλες διαφορές και ιδιαιτερότητες ανάμεσα σε όλα αυτά τα κινήματα, υπάρχουν και πολλά στοιχεία που δεν αποτελούν αποκλειστικότητα κάποιας χώρας ή και ομάδας χωρών. Αυτός ο πολύμορφος διεθνισμός είναι το ένα στοιχείο και σχετίζεται με την αντικειμενική πραγματικότητα της παγκοσμιοποίησης. Η συμμετοχή της νεολαίας και ιδιαίτερα μιας νέου τύπου εργαζόμενης-άνεργης νεολαίας είναι ένα άλλο. Το ανεβασμένο μορφωτικό επίπεδο συγκριτικά με το παρελθόν, το στοιχείο της εξαιρετικά αποτελεσματικής αυτο-οργάνωσης των μαζών, η εκπληκτική αντοχή – ιδιαίτερα στις αραβικές εξεγέρσεις– του λαού απέναντι στην κτηνώδη κρατική βία, η ανεξαρτησία των κινήματων απέναντι σε πατερναλισμούς, καπέλα κλπ. Σε πολιτικό-ιδεολογικό επίπεδο, το στοιχείο της εθνικής αξιοπρέπειας, ανεξαρτησίας, κυριαρχίας ανάλογα την περίπτωση είναι παρόν στα περισσότερα εθνικής μορφής κινήματα, το αίτημα για δημοκρατία ή λαϊκή κυριαρχία εδώ και τώρα, για δημοκρατία όχι μόνο στο κράτος αλλά και στο εσωτερικό του κινήματος, αιτήματα ενάντια στη διαφθορά του πολιτικού προσωπικού. Στη Λ. Αμερική αιτήματα για εθνικοποίηση του φυσικού πλούτου σε όφελος του λαού, για εθνική ανεξαρτησία ιδιαίτερα από τις ΗΠΑ, για γεωργική ιδιαίτερα αυτάρκεια είναι κοινά σε πολλά από τα κινήματα.
38. Απέναντι στους μηχανισμούς συγκεντροποίησης δύναμης εις βάρος λαών

και χωρών από υπερεθνικά κέντρα ισχύος, ο εθνικός δρόμος για αυτές τις οντότητες γίνεται και πάλι επιβεβλημένος. Μέσα σε αυτό το περιβάλλον δυσκολεύουν τα συνολικά δεδομένα για τα καταπιεζόμενα έθνη και τις χώρες. Η αναστροφή της παγκοσμιοποίησης περνάει μέσα από επανεθνικοποίηση διαδικασιών, μηχανισμών, αρμοδιοτήτων. Σε αυτή τη διαδικασία το εθνικό κράτος πρέπει να ξαναυπάρξει, ενόσω η ιστορική πορεία και δυνατότητα τείνει προς την υπέρβασή του. Αυτή είναι μια συγκεκριμένη αντίφαση που οφείλουμε να δεχτούμε. Εθνική πορεία δεν σημαίνει απομόνωση αλλά στήριξη ολόενα και περισσότερο στις δικές μας δυνάμεις. Σε αυτά τα δεδομένα πρέπει να τοποθετηθεί οποιαδήποτε στρατηγική και τακτική οποιουδήποτε προοδευτικού μπλοκ δυνάμεων και στην Ελλάδα. Αυτή είναι και μια διαδικασία επανεθνικοποίησης της πολιτικής.

39. Η νεωτερικότητα, ο διεθνισμός, ο πλούτος των ιδεών, ο ηρωισμός, οι αντοχές, η αυτο-οργάνωση, ο δημοκρατισμός, μια νέα πολιτικοποίηση και στράτευση κυρίως νεολαίας που αναδύεται, η συνείδηση και ωριμότητα των διαφόρων κινήματων που αναπτύσσονται σε πολλές γωνιές του πλανήτη, με κυρίαρχο το στοιχείο του αυθόρμητου, σκόρπια αλλά με αυξανόμενη συχνότητα, αποτελούν ελπιδοφόρα στοιχεία του κόσμου που ανατέλλει απέναντι και ενάντια στον κόσμο του σύγχρονου παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού σε βαθιά κρίση.
40. Στα κινήματα αυτά, σχεδόν χωρίς εξαίρεση, διαπλέκονται αξεχώριστα το εθνικό-ανεξαρτησιακό με το κοινωνικό στοιχείο, διαπλέκονται ο αντιιμπεριαλιστικός με τον αντικαπιταλιστικό αγώνα, και προτάσσονται μεταβατικές καταστάσεις εξουσίας αν και με θολό το κοινωνικό περιεχόμενο της ανατροπής. Ειδικότερα ο αντικαπιταλιστικός αγώνας σήμερα στις περισσότερες περιοχές του πλανήτη, ακόμη και σε μέρος της ανεπτυγμένης καπιταλιστικής Ευρώπης, περνά κυρίως μέσα από την προώθηση μεταβατικών δημοκρατικών αιτημάτων και πολιτικών στόχων που μπορούν να συγκεντρώσουν τη μεγάλη λαϊκή πλειοψηφία που πλήττεται από τις νεοφιλελεύθερες, ιμπεριαλιστικές πολιτικές, παρά από το αίτημα για άμεσο πέρασμα στο σοσιαλισμό.
41. Από τη μία άκρη του πλανήτη ως την άλλη, θα μεγαλώνει η ανάγκη οικοδόμησης κινήματων αποτροπής της επερχόμενης λαίλαπας λόγω της κρίσης, των ιμπεριαλιστικών πολιτικών ή του πολέμου, ή ανατροπής της στο βαθμό που η αποτροπή έχει ήδη αποτύχει. Η ανατροπή των νεοφιλελεύθερων πολιτικών, η ανακούφιση και υπεράσπιση των

εργαζόμενων και φτωχομεσαίων στρωμάτων, η πραγματική δημοκρατία, η λαϊκή και εθνική κυριαρχία και ανεξαρτησία στις εξαρτημένες χώρες, η αυτοδύναμη ανάπτυξη, η ειρήνη, αποτελούν στοιχεία ενότητας, σύνδεσης, συμμαχίας διαφορετικών καταστάσεων. Παρόμοια, αποτελεί στοιχείο ενότητας η αντίθεση σε υπερεθνικές εξουσίες, μεγάλες δυνάμεις, ιμπεριαλιστικούς οικονομικούς και στρατιωτικούς οργανισμούς που απομυζούν και επιβάλλουν, η αντίθεση στη χρεομηχανή. Ιδιαίτερο στοιχείο είναι η απομόνωση και τα χτυπήματα ενάντια ειδικά στις ηγέτιδες δυνάμεις του Δυτικού Κόσμου που οδηγούν την νεοφιλελεύθερη και ένοπλη παγκοσμιοποίηση, είναι ο ειδικός στόχος της ήττας του Δυτικού Μπλοκ και των κοσμοκρατορικών σχεδίων του. Αναδύονται ήδη στοιχεία ενός αλληλέγγυου, προοδευτικού, από τα κάτω κόσμου των κινήματων και διαφόρων συλλογικοτήτων. Τα κινήματα ανατροπής και αποτροπής και οι επαναστάσεις, ο διεθνισμός, οι φιλολαϊκές, αντιιμπεριαλιστικές κυβερνήσεις, χώρες ή περιοχές που κινούνται έξω από τις ράγες της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, αποτελούν τα βασικά υλικά της διαδικασίας οικοδόμησης μιας Διεθνούς Κοινότητας των Λαών, και είναι ο αναγκαίος όρος για μια στροφή στις παγκόσμιες εξελίξεις σε όφελος των λαών και ενάντια στον ιμπεριαλισμό και τον καπιταλισμό.

42. Η πολυπολικότητα που διαμορφώνεται στο σύγχρονο κόσμο, η ρευστότητα, η όξυνση των αντιθέσεων, η οξεία οικονομική κρίση, δίνουν περισσότερες δυνατότητες να σταθούν σήμερα αντιεξουσίες αντιπαγκοσμιοποιητικές, αντιιμπεριαλιστικές, σε πολλές γωνιές του πλανήτη, στο βαθμό που στηρίζονται εσωτερικά στο λαό. Η Διεθνής Κοινότητα των Λαών αποτελεί ήδη έναν αδύναμο ακόμη αλλά υπαρκτό πόλο του σύγχρονου πολυπολικού κόσμου.

Καθυστερεί η αναγέννηση ενός κομμουνιστικού κινήματος

43. Το διεθνές κομμουνιστικό κίνημα δεν έχει κάνει ουσιαστικά προχωρήματα στο διάστημα των 5 χρόνων που πέρασαν. Βρίσκεται σε μια διαδικασία ανασύνθεσης και επαναδιαμόρφωσης που γίνεται αποσπασματικά, με ανισόμετρο τρόπο, χωρίς εμφανή σημάδια προχωρήματος, με έντονους δογματισμούς και δυσκολίες στην επικοινωνία και συνεννόηση. Οι συσπειρώσεις που υπάρχουν δεν έχουν προχωρήσει σε κάτι ιδιαίτερο και σημαντικό, απλά υπάρχουν. Μια στασιμότητα σε συνθήκες ραγδαίων εξελίξεων σε όλους τους τομείς.

44. Στο διάστημα που εξετάζουμε ξεχώρισε η περίπτωση του μαοϊκού κόμματος στο Νεπάλ, που πρωταγωνίστησε σε μια δημοκρατική επανάσταση, αναδείχθηκε σε πρώτη δύναμη της χώρας, πήρε μέρος στη διακυβέρνησή της και έχει γνωρίσει στη συνέχεια μια μεγάλη κρίση στο εσωτερικό του. Ξεχώρισε γιατί πρωτοτύπησε σε ορισμένους τομείς, συνδυάζοντας όλες τις μορφές πάλης και τολμώντας πολιτικά βήματα που δεν συνηθίζονταν στον ιδεολογικό περίγυρο του κόμματος αυτού. Ξεχώρισε επίσης και το Εργατικό Κ.Κ. Τυνησίας, το οποίο φάνηκε να έχει ρίζες μέσα στο κίνημα που ανέτρεψε τον δικτάτορα και έπαιξε ρόλο στις διαδικασίες της λαϊκής δημοκρατικής μεταπολίτευσης και των διαδικασιών που αυτή πυροδότησε. Τα παραδείγματα αυτά, τα οποία κάπως γνωρίζουμε –μπορεί να υπάρχουν άλλα που να μας έχουν διαφύγει– δεν αλλάζουν τη γενική εικόνα της στασιμότητας σε διεθνές επίπεδο.

45. Το κομμουνιστικό κίνημα δεν πρέπει να θεωρείται σαν άθροισμα μόνο κάποιων κομμάτων. Σε κύκλους διανοούμενων κερδίζει έδαφος η θέση για την επικαιρότητα του κομμουνισμού και παίρνονται διάφορες πρωτοβουλίες, συγκροτούνται συνέδρια και ομάδες πρωτοβουλίας για θέματα αποτίμησης και προγράμματος του κομμουνιστικού κινήματος. Αυτή η ιδεολογική μεταστροφή, έστω και σε περιορισμένους κύκλους της μαχόμενης διάνοησης, δείχνει τις ανισομέρειες που υπάρχουν αλλά και την αντιφατικότητα της ύπαρξης και ανάπτυξης, προχωρήματος του κομμουνισμού τις πρώτες δεκαετίες του 21ου αιώνα.

Ευρωπαϊκή Ένωση: μια ιμπεριαλιστική, δεσποτική, ακραία νεοφιλελεύθερη και γερμανοκρατούμενη ένωση απομύζησης της περιφέρειας από το κέντρο

46. Καθελωμένη σε ύφεση εδώ και πάνω από μια δεκαετία, η Ευρωπαϊκή Ένωση αντέδρασε στην οικονομική κρίση με τρόπο που αποκαλύπτει αυτό που πραγματικά ήταν και διαμορφώθηκε, ιδιαίτερα μετά τη συνθήκη του Μάαστριχτ: Μια διακρατική μονοπωλιακή ένωση που υπηρετεί τα συμφέροντα του μεγάλου κεφαλαίου σε βάρος των εργαζόμενων όλης της ΕΕ. Ένα εγχείρημα μιας ενιαίας αγοράς εκατοντάδων εκατομμυρίων ως βάση για την επέκταση εντός κι εκτός ΕΕ των μεγάλων πολυεθνικών επιχειρήσεων των ισχυρών ευρωπαϊκών χωρών. Μια ένωση και συγκερασμός των ιμπεριαλιστικών πολιτικών των μεγάλων ευρωπαϊκών δυνάμεων, κυρίως του γαλλογερμανικού άξονα, ώστε να ενισχύεται η δύναμή τους στον υπόλοιπο πλανήτη. Επιπλέον –και για αυτό μιλούσαν ελάχιστοι μέχρι το

2009– αποκαλύφθηκε πως ήταν ταυτόχρονα ένα εγχείρημα ιμπεριαλιστικής περιφερειακής ολοκλήρωσης προς τα μέσα, στο εσωτερικό της, ένα εγχείρημα μεταφοράς πόρων από την περιφέρεια προς το κέντρο αλλά και συνολικά συγκεντροποίησης οικονομικής δύναμης από την περιφέρεια σε όφελος του κέντρου, κυρίως της Γερμανίας, με την κατά περίπτωση παραγωγική αποσάθρωση, βαθύτερη εξάρτηση, αποβιομηχάνιση, ξεφόρτωμα της κρίσης, την αποστέρηση από τη δυνατότητα άσκησης αυτόνομης οικονομικής πολιτικής. Αυτή την «εσωτερική» ιμπεριαλιστική διάσταση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης αρνούσαν ή και αρνούνται να τη δουν ακόμη όχι μόνον οι οπαδοί του ευρωπαϊσμού, αλλά και πολλοί που επιμένουν σε ένα στεγνό αντικαπιταλισμό, αντι-κεφαλαιοκρατισμό, που τάχα νοθεύεται αν παραδεχτούμε αυτό που είναι πια πασιφανές: δεν υπάρχει μόνο εκμετάλλευση της εργασίας από το κεφάλαιο, υπάρχει και απομύζηση και καταλήστευση της περιφέρειας από το κέντρο.

47. Τα πολλαπλά παραδείγματα χωρών σε Λ. Αμερική, Ασία, η Ν. Αφρική, αλλά και μέσα στην Ευρώπη η Νορβηγία, η Δανία που παρέμεινε εκτός ευρωζώνης, δείχνουν πως υπήρχαν δυνατότητες μιας πιο ανεξάρτητης και αναπτυξιακής πορείας χωρών της περιφέρειας στο διεθνή καταμερισμό εργασίας – δυνατότητες που όχι μόνο δεν ενισχύθηκαν από το εγχείρημα της ευρωπαϊκής ενοποίησης, αλλά αντίθετα πετσοκόφτηκαν, και οι χώρες έγιναν περισσότερο εξαρτημένες από το κέντρο, κυρίως τη Γερμανία. Στην πιο προχωρημένη τεχνολογικά και πολιτισμικά ήπειρο, στην ήπειρο με την πιο μορφωμένη και ειδικευμένη εργατική δύναμη και εξαιρετικά ανεπτυγμένη επιστήμη, και τον πιο μεγάλο αστικό πληθυσμό, κατά παράδοξο τρόπο δεν υπάρχει ούτε ένα παράδειγμα χώρας της ΕΕ, έξω από τον κύκλο των παλιών κραταιών δυνάμεων της γηραιάς Ευρώπης, που να ξεπήδησε αναζητώντας τη δική της σχετικά αυτόνομη θέση στο διεθνή καταμερισμό εργασίας και διαμορφώνοντας τη δική της παραγωγική βάση, όπως το επιχειρήσαν η Βραζιλία, η Ν. Αφρική, το Ιράν, η Ν. Κορέα. Συμπέρασμα: το εγχείρημα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης αποτρέπει, υπονομεύει, δεν ενισχύει την τάση αυτή στις χώρες της ευρωπαϊκής περιφέρειας. Για χώρες όπως η Ελλάδα, που δεν υπήρχε καν υποψία τέτοιου προσανατολισμού, το αποτέλεσμα ήταν καταστροφικό.

48. Ακόμη χειρότερα, στις συνθήκες όξυνσης της κρίσης χρέους, όχι μόνο δεν εκδηλώθηκαν κινήσεις αλληλεγγύης και στήριξης της περιφέρειας, αλλά η Γερμανία εκμεταλλεύτηκε τις εξελίξεις για να επιβληθεί ως απόλυτος ηγεμόνας που δίνει εντολές και ανοιχτά πια αναμινγύεται στα εσωτερικά

- άλλων κρατών μελών. Αν κάτι κατέρρευσε στα δύο προηγούμενα χρόνια με τρόπο παταγώδη, αυτό ήταν ο μύθος της περίφημης ευρωπαϊκής αλληλεγγύης αλλά και του λεγομένου ευρωπαϊκού κεκτημένου και της «δημοκρατικής Ευρώπης» που τάχα εκπροσωπούσε η ΕΕ, η επίφαση της τυπικής ισοτιμίας των χωρών μελών. Μέσα από την κρίση και την αντιμετώπισή της με τη σιδηρά δημοσιονομική πειθαρχία που επιβάλλει η Μέρκελ και με τις επερχόμενες νέες συνθήκες που πραξικοπηματικά επιβάλλονται μέσα από τις συναντήσεις Μέρκελ-Σαρκοζί, ισχυροποιείται η Γερμανία εντός της ΕΕ διαμορφώνοντας ένα ιδιότυπο νέο οικονομικό Ράιχ του Βερολίνου. Τα ζητήματα τίθενται με ωμό, απροκάλυπτο τρόπο: στις συνθήκες της διεθνούς κρίσης όσοι πλήττονται περισσότερο από αυτήν είτε θα βρουν μια νέα, υποβαθμισμένη θέση ισορροπίας στο πλάι της Γερμανίας, με τους όρους της Γερμανίας, είτε θα βυθιστούν ακόμη περισσότερο στην κρίση. Από το όραμα της «Ενωμένης Ευρώπης» έχουμε μεταβεί στην πραγματικότητα μιας αδιαμφισβήτητα γερμανοκρατούμενης, ακραία νεοφιλελεύθερης ΕΕ σε συνδιαλλαγή με το ΔΝΤ, όπου το πάλαι ποτέ πολυπόθητο ενιαίο νόμισμα, οι μηχανισμοί «στήριξης», η συμμετοχή στην ενιαία αγορά, ακούγονται τώρα περισσότερο ως ωμός, εκβιαστικός καταναγκασμός.
49. Στις μέρες μας βιώνουμε την οριστική ματαίωση του ευρωπαϊσμού: Του οράματος για μια Ευρώπη χωρίς πολέμους, με ευημερία, δημοκρατία, κοινωνικό κράτος κλπ, που αποτέλεσε ιδεολογία, ισορροπία, ρεύμα ετερόκλητων ιδεών και στόχων και πάνω απ' όλα θεσμική-πολιτική διαδικασία που, αν και είχε επίκεντρο τις συντηρητικές δυνάμεις, διαπερνούσε την πλειοψηφία της κοινωνίας και εκτείνονταν ως το εσωτερικό της Αριστεράς, περιλαμβάνοντας μεγάλο μέρος της. Ο ευρωπαϊσμός ως προοπτική ανέλιξης μέσα από παντοτινή ειρήνη, διαρκή άνοδο του βιοτικού επιπέδου και πολιτισμική συνδιαμόρφωση, δεν υποστηρίζεται πλέον από κανένα.
50. Από καιρό ο ευρωπαϊσμός είχε εκπέσει σε ευρωρεαλισμό. Είχε συρρικνωθεί σε απολογητική ενός εσχάτου πυρήνα κατακτήσεων που υποτίθεται ότι διέσωζε η ΕΕ. Η δημοκρατία, η ευρωπαϊκή ταυτότητα και τα λοιπά είχαν από καιρό παραμεριστεί και η ΕΕ προπαγανδίζονταν σαν αναγκαία συνθήκη ύπαρξης στο σύγχρονο υπερανταγωνιστικό, διεθνοποιημένο κόσμο. Μάλιστα υπήρχε η άποψη ότι, στα πλαίσια της διεθνοποιημένης άσκησης της πολιτικής, υπάρχουν στην Ευρώπη εξασφαλίσεις, θετικοί όροι για την είσοδο στα παιχνίδια της παγκόσμιας σκηνής.
51. Οι δραματικές εξελίξεις με την κρίση στην Ευρώπη ξεθεμελιώνουν αυτή τη βάση πραγμάτων. Όσοι υποστήριζαν ακόμα και τον ευρω-ρεαλισμό νιώθουν το έδαφος να φεύγει κάτω από τα πόδια τους. Διότι στην Ευρώπη η σχέση Βορρά-Νότου έχει ξεγυμνωθεί από το περικάλυμμά της, και αποκαλύπτεται ως σχέση αφαίμαξης και αποικιοκρατικής υποδούλωσης. Στο νέο περιβάλλον η Μέρκελ θα δέσει χειροπόδαρα την Ευρώπη. Ελευθερίες και δημοκρατικές κατακτήσεις θα περισταλούν ως το όριο της πλήρους αναίρεσης. Οποιαδήποτε στρατηγική δημοκρατικών κατακτήσεων και ρήξεων μέσα στο ευρωπαϊκό σπίτι γίνεται σχεδόν ουτοπική.
52. Απέναντι στην Ευρώπη που πρέπει να αντιπαλέψουμε δεν είναι δεδομένη η Ευρώπη που πρέπει να αντιτάξουμε. Αυτό δυσκολεύει τον προσδιορισμό των σημείων της ρήξης, χωρίς όμως να ματαιώνει την αναγκαιότητά της. Θα υπάρξουν τακτικές, υποταγή υπό το βάρος των συσχετισμών, πλην όμως η κατεύθυνση οφείλει να είναι δεδομένη. Η Ελλάδα είτε με συμμετοχή στην ΕΕ είτε με παραδειγματική «τιμωρία» και αποβολή της από αυτήν, σενάρια που συνυπάρχουν στους πιο ισχυρούς κύκλους της ΕΕ (Γερμανία), θα οδηγηθεί αναγκαστικά σε αποκλίνουσες σχέσεις με το ιμπεριαλιστικό διευθυντήριο, το οποίο ωστόσο δεν πρόκειται να παραιτηθεί από τις αξιώσεις του (οι δανειστές δεν θα παραιτηθούν από την αξίωσή τους να πάρουν στο πολλαπλάσιο όσα νομίζουν ότι τους ανήκουν).
53. Χωρίς τη βιτρίνα της ισοτιμίας, της αλληλεγγύης, της δημοκρατικής λειτουργίας, του «όλοι μαζί», της μη ανάμιξης στο εσωτερικό κάθε χώρας, της ανάπτυξης λόγω τάχα της ενιαίας αγοράς, της προστασίας τάχα του ευρώ, το αίτημα για τη διάλυση της ακραία νεοφιλελεύθερης και ιμπεριαλιστικής Ευρωπαϊκής Ένωσης του μεγάλου κεφαλαίου, ιμπεριαλιστικής προς τα έξω και προς τα έσω, το αίτημα για απόσχιση χωρών από την ΕΕ σε αναζήτηση μιας εθνικής πορείας που θα διασφαλίζει καταρχήν τα στοιχειώδη για τους λαούς τους και την εθνική τους κυριαρχία, αποκτούν μεγαλύτερη σημασία και γίνονται πιο προφανή. Η απόρριψη και αντίσταση στους οικονομικούς, πολιτικούς και εθνικούς καταναγκασμούς που επιβάλλει το νέο Ράιχ της γερμανικής Ευρώπης μπορεί να ενώσει τη μεγάλη πλειοψηφία των εργαζόμενων, λαών, υποτελών χωρών της ΕΕ. Η ανάπτυξη κινημάτων με ευρωπαϊκό ορίζοντα σημαίνει σήμερα την ανάπτυξη κινημάτων με διεθνοιστική οπτική αλλά ενάντια στο έκτρωμα της νεοφιλελεύθερης, γερμανοκρατούμενης, δεσποτικής ΕΕ. Η ανάπτυξη ενός «περιφερειακού διεθνισμού» των λαών στην ΕΕ θα γίνει εφικτή μόνο σαν απαλλαγή από τον «ευρωπαϊσμό» της ευρωπαϊκής Αριστεράς, δηλαδή

από τη γεμάτη αυταπάτες αναμονή για λύσεις που θα έρθουν τάχα από κάποια αλλαγή συσχετισμών μέσα στους μηχανισμούς της ΕΕ. Σε κάθε περίπτωση, η ανάπτυξη ενός τέτοιου διεθνισμού θα εξαρτηθεί από την ανάπτυξη κινήματων που θα έχουν να επιδείξουν επιτυχίες και ανατροπές σε εθνικό επίπεδο.

54. Οι τριγμοί και οι αναδιατάξεις του παγκόσμιου σκηνικού είναι παρόντες και μέσα στην ΕΕ, με τη Βρετανία που είναι άρρηκτα δεμένη με τις ΗΠΑ να είναι το μέχρι στιγμής μεγάλο θύμα της γερμανικής επιτάχυνσης και νέας ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής που προωθείται πραξικοπηματικά, αλλά και τις Ιταλία και Γαλλία να αποδέχονται μια υποδεέστερη έναντι της Γερμανίας θέση δίπλα της. Το τι θα απομείνει από την ΕΕ των 27 και την ευρωζώνη θα εξαρτηθεί από το συνδυασμό της πορείας της οικονομικής κρίσης στην ΕΕ και των γεωπολιτικών εξελίξεων. Οι χώρες της «Νέας Ευρώπης» στο οικονομικό πεδίο αλυσοδένονται περισσότερο στη Γερμανία, ωστόσο οι ΗΠΑ παραμένουν στο ευρύτερο πεδίο, μέσω του ΔΝΤ μα κυρίως γεωπολιτικά, έχοντας όμως αδυνατίσει από τη θέση ισχύος που κατείχαν παλιότερα. Η περιπέτεια των Γερμανών με την επέμβαση στη Λιβύη και αντίστροφα η περιπέτεια της Βρετανίας με το νέο δημοσιονομικό σύμφωνο, δείχνουν ότι ο γαλλογερμανικός άξονας και πολύ περισσότερο ο ευρύτερος ευρωατλαντικός άξονας θα δοκιμαστούν στη νέα περίοδο που έχει ανοίξει.

Η περιοχή της ανατολικής Μεσογείου «ενεργοποιείται» ξανά

55. Η περιοχή της ανατολικής Μεσογείου ενεργοποιείται ξανά και ξαναγίνεται μια θερμή γεωπολιτικά περιοχή λόγω της αποσταθεροποίησης και ρευστότητας που προκάλεσε η αραβική άνοιξη, η διένεξη δύο περιφερειακών δυνάμεων της περιοχής, της Τουρκίας και του Ισραήλ, η όξυνση στο ευρύτερο γεωπολιτικό τρίγωνο Ισραήλ-Ιράν-Τουρκία, η ισχυροποίηση και υιοθέτηση μιας πιο μεγαλοδυναμικής πολιτικής από το Ισραήλ μετά την εξουδετέρωση του Ιράκ και την πρόσδεση της ΕΕ στο Τελ Αβίβ, η αξιοποίηση του ενεργειακού δυναμικού της περιοχής από τον άξονα ΗΠΑ-Ισραήλ, η στροφή Ελλάδας και Κύπρου προς τον τελευταίο.

56. Η στροφή αυτή στο παραπάνω πλαίσιο αποκτά ένα εξαιρετικά τυχοδιωκτικό χαρακτήρα στις πιθανές αναφλέξεις που θα πλήξουν την ανατολική Μεσόγειο και Μέση Ανατολή την επόμενη περίοδο, κι ενώ έχουν γίνει άτυπα σεβαστές οι απαιτήσεις της επεκτατικής Τουρκίας στο Αιγαίο από την ελληνική πλευρά.

57. Η διαπλοκή του ταξικού με το εθνικό στοιχείο στην ευρύτερη περιοχή θα αποκτήσει και διαστάσεις που θα επιβάλλουν οι τέτοιες αναφλέξεις, ενώ για την Ελλάδα ειδικότερα η συνάντηση της οικονομικής καταστροφής με μια μεγάλη γεωπολιτική, εθνική υποβάθμιση ή καταστροφή είναι πιο κοντά παρά ποτέ. Η ειρήνη, η φιλία και αλληλεγγύη των λαών, η πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική, η απεμπλοκή από το μονοδιάστατο πλαίσιο του ΝΑΤΟ και της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, η καταγγελία του πολεμικού άξονα ΗΠΑ-Ισραήλ, η υπεράσπιση της εθνικής κυριαρχίας, αποτελούν μονόδρομο για τους λαούς της περιοχής.

*****

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Α. Προδιαγεγραμμένη πορεία προς τη διάλυση

1. Τα όσα ζούμε στην Ελλάδα από τον Οκτώβριο του 2009 και μετά αποτελούν αφενός την κορύφωση μιας εικοσάχρονης πορείας και αφετέρου μας εισάγουν σε μια νέα καθεστωτική φάση.
2. Στην εικοσάχρονη και πλέον πορεία του ο νεοφιλελευθερισμός στην Ελλάδα είχε σαν κύριες πτυχές την αποδιάρθρωση του παραγωγικού ιστού (στο όνομα του εκσυγχρονισμένου μεταπρατισμού), το ξεπούλημα του δημόσιου πλούτου, τα αλληλοδιάδοχα κύματα επίθεσης στη ζωντανή εργασία και ειδικά στις νέες γενιές, την καθεστωτική διαφθορά και τη χρεομηχανή. Όλα αυτά σε οργανική ενότητα.
3. Ο νεοφιλελευθερισμός στην Ελλάδα προχώρησε με βάση ένα διπλό σχήμα. Από τη μια «κοινωνικοποίηση των ζημιών και ιδιωτικοποίηση των κερδών». Από την άλλη «εθνικοποίηση των ζημιών και διεθνοποίηση-πολυεθνοποίηση των κερδών». Αυτό σήμαινε: Σε διαρκή συμπίεση και υποβάθμιση οι εργαζόμενοι, τα λαϊκά στρώματα αλλά και συνολικά ο τόπος, η χώρα. Κερδισμένοι οι πολυεθνικές, οι ιμπεριαλιστικές δυνάμεις καθώς και ο ντόπιος αστισμός.
4. Η πορεία της χώρας καθορίστηκε με βάση τις διεθνείς συνταγές απάντησης στην καπιταλιστική κρίση (νεοφιλελευθερισμός). Όμως, η ειδική μορφή που εφαρμόστηκαν οι συνταγές αυτές (π.χ. αποδιάρθρωση παραγωγικού ιστού και χρεομηχανή) και η ιδιαίτερα βαριά, πρωτοφανής, επίπτωση που υπήρξε στη χώρα και την κοινωνία, σφραγίστηκε από τον καθοριστικό ρόλο που έπαιξαν τα ιμπεριαλιστικά κέντρα, η Ουάσιγκτον, οι Βρυξέλλες, το Βερολίνο. Σταδιακά και καθώς περνούσαν τα χρόνια ο καθοριστικός ρόλος του ξένου παράγοντα στην Ελλάδα ήταν όλο και πιο έντονος. Η χώρα πλέον επιστρέφει πολλές δεκαετίες πίσω, μετατρέπεται σε μεταμοντέρνα ευρω-αποικία και σε κόμβο των γεωπολιτικών ανταγωνισμών των μεγάλων

δυνάμεων. Η χρεοκοπία βρίσκεται προ των πυλών, ενώ την ίδια στιγμή κάθε άλλο παρά μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο μιας εθνικής τραγωδίας.

Αποδιάρθρωση του παραγωγικού ιστού

5. Η ένταξη της Ελλάδας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης καθόρισε την πορεία της χώρας, κυρίως από οικονομική, κοινωνική και παραγωγική άποψη, ενώ παράλληλα επέδρασε σημαντικά, άμεσα και έμμεσα, στον πολιτισμό και στα καταναλωτικά πρότυπα. Ειδικά με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992), με το Σύμφωνο Σταθερότητας (1998) και την ΟΝΕ, με τη συνταγματοποίηση του νεοφιλελευθερισμού (Ευρωσυνθήκη 2008) και την τωρινή γερμανική απαίτηση για συνταγματική κατοχύρωση των ισοσκελισμένων προϋπολογισμών. Κι ακόμη με την επιβολή της διαρκούς πανευρωπαϊκής λιτότητας, με την επιβολή του εργασιακού μεσαίωνα, με τις λεγόμενες «απελευθερώσεις των αγορών», δηλαδή τις ιδιωτικοποιήσεις.
6. Όσο βαθιάει η προσαρμογή της Ελλάδας στο πλαίσιο της ΕΕ τόσο εντείνεται η διείσδυση ξένου κεφαλαίου μέσα από τρεις παράλληλες διαδικασίες: α) κατάκτηση της εσωτερικής αγοράς μέσω των εισαγωγών, β) άμεση παρουσία και έλεγχος των βασικότερων και πλέον προσοδοφόρων τομέων της οικονομίας, γ) χρεομηχανή. Παράλληλα, το τι θα υπάρξει ως παραγωγή και ως οικονομία στη χώρα καθορίστηκε και καθορίζεται στις Βρυξέλλες, καθώς το πρόγραμμα των δημοσίων επενδύσεων σχεδόν ολοκληρωτικά χρηματοδοτείται από κοινοτικά κονδύλια. Άμεση συνέπεια όλων των παραπάνω: η εντεινόμενη αποδιάρθρωση της παραγωγικής βάσης της χώρας.
7. Οι επιπτώσεις στο παραγωγικό ιστό της χώρας από την ευρωπαϊκοποίηση υπήρξαν ολέθριες. Ο αγροτικός τομέας συρρικνώθηκε δραματικά. Έχουμε ταυτόχρονα μείωση του αγροτικού εισοδήματος, αύξηση του κόστους των εισροών, συρρίκνωση του όγκου και της αξίας της γεωργικής παραγωγής, απώλεια της αυτάρκειας σε βασικά αγροτικά προϊόντα και τεράστια αύξηση των εισαγωγών ακόμα και από χώρες της ΕΕ. Η μεταποιητική βιομηχανία κυριολεκτικά ανατινάχθηκε. Οι περισσότεροι τομείς έκλεισαν αφού εξαγοράστηκαν πρώτα από ευρωπαϊκές (κυρίως) πολυεθνικές. Στους νέους τομείς, τις νέες τεχνολογίες, πληροφορική, μικροηλεκτρονική, πάλι με σχεδιασμό δεν αναπτύχθηκε η ντόπια παραγωγή, προκειμένου να ελεγχθεί η εσωτερική αγορά από τις πολυεθνικές (Siemens κλπ). Για

το ίδιο λόγο η γεωργική έρευνα και οι εφαρμογές της απαξιώθηκαν και έκλεισαν. Στον τομέα της έρευνας η χώρα παραμένει ουραγός στην ΕΕ, πράγμα απαράδεκτο για μια χώρα που «εξάγει εγκεφάλους».

8. Στην περίοδο της ευρωπαϊκής υπήρξε μια μεγάλη μεγέθυνση στον τομέα των υπηρεσιών. Αυτό οδηγεί ορισμένους στη λαθεμένη, όπως και εκ των πραγμάτων αποδείχθηκε, διαπίστωση, για δυναμισμό του ελληνικού καπιταλισμού. Επικαλούνται ότι η στροφή στις υπηρεσίες είναι κεντρική τάση του αναπτυσσόμενου καπιταλισμού. Όμως η περίπτωση της Ελλάδας είναι εντελώς διαφορετική. Στην Ελλάδα έχουμε έναν εκσυγχρονισμένο μεταπρατισμό. Ο τομέας των υπηρεσιών μεγεθύνθηκε κυρίως λόγω της υπερτουριστικοποίησης και του εμπορίου, που αντανάκλα την παραγωγική υποβάθμιση και την άνοδο των εισαγωγών. Αντίθετα στον αναπτυσσόμενο καπιταλισμό ο κλάδος των υπηρεσιών αφορά κυρίως τη διαχείριση μιας παγκοσμιοποιημένης παραγωγής, με τις πολυεθνικές να «βγάζουν» τα εργοστάσια τους από τις μητροπόλεις προς τον τρίτο κόσμο.
9. Βασική απόδειξη της αποδιάρθρωσης του παραγωγικού ιστού αποτελεί το εμπορικό έλλειμμα, το οποίο εκτινάχθηκε στα χρόνια του ευρώ. Η σχέση των εξαγωγών ως ποσοστό των εισαγωγών, στη σχέση της Ελλάδας με την ΕΕ, διαρκώς συρρικνώνεται την τελευταία εικοσαετία και στην περίοδο του ευρώ καταρρέει. Από 54% το 1986, περνάει στο 43% το 1992, στο 29% το 1999 και μόλις στο 26% το 2008. Το εντεινόμενο εμπορικό έλλειμμα, δηλαδή η παραγωγική αποδιάρθρωση, αποδεικνύεται πιο σημαντική, ακόμη και από το δημόσιο χρέος. Το αθροιστικό εμπορικό έλλειμμα των χρόνων στην περίοδο 1999-2008 είναι 167 δις ευρώ, μεγαλύτερο δηλαδή από τη συσσώρευση δημοσίου χρέους στην ίδια περίοδο, που ήταν 145 δις ευρώ. Ακόμη κι αν ληφθεί υπόψη ο τουρισμός, το συμπέρασμα δεν αλλάζει, καθώς στην ίδια πάντα περίοδο το αθροιστικό έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών ήταν 140 δις ευρώ.
10. Η ΕΕ όχι μόνο δεν δίνει λεφτά στην Ελλάδα, όπως λέει η κυρίαρχη προπαγάνδα, αλλά η πραγματικότητα είναι άκρως αντίθετη: η ροή των πόρων είναι από την Ελλάδα προς την ΕΕ, εξ αιτίας του εμπορικού ελλείμματος, της παραγωγικής αποδιάρθρωσης. Στην περίοδο 1999-2008 οι εισαγωγές της Ελλάδας από την ΕΕ ήταν 239 δις ευρώ, οι εξαγωγές της Ελλάδας προς την ΕΕ μόλις 72 δις ευρώ και οι ευρωπαϊκές επιδοτήσεις προς την Ελλάδα μόλις 40 δις ευρώ. Δηλαδή οι επιδοτήσεις είναι μόλις το 1/6 των εξαγωγών της ΕΕ προς την Ελλάδα. Το ευρω-διευθυντήριο απλά

επιδότησε τις εξαγωγές του στην Ελλάδα, κάνοντας μία «έκπτωση» 17% – μια συνηθισμένη δηλαδή επιχειρηματική πρακτική. Αποδεικνύεται έτσι, η ουσιώδης ιμπεριαλιστική διάσταση της ΕΕ αλλά και πόσο χοντροκομμένο ψέμα είναι η προπαγάνδα ότι τάχα «ζούμε χάρη στα λεφτά της ΕΕ». Καθόλου τυχαία ο επικεφαλής του Eurogroup Ζαν Κλοντ Γιούνκερ στις 7/10/2010 δήλωνε: «Γνωρίζαμε τι συμβαίνει στην Ελλάδα αλλά δεν μιλούσαμε, επειδή Γερμανία και Γαλλία κέρδιζαν τεράστια ποσά».

Προς κατάρρευση οι μύθοι της ευρωπαϊκής

11. Η αστική ρητορεία για «ισχυρή Ελλάδα του ευρώ» αποδεικνύεται χίμαιρα. Η στρατηγική επιλογή του αστισμού για τη χώρα, δηλαδή η συμμετοχή στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, καταλήγει στα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα από τις διακηρύξεις: Παραγωγική αποδιάρθρωση και έλεγχος της εσωτερικής αγοράς από τις πολυεθνικές αντί για άνοιγμα της ευρωπαϊκής αγοράς στα ελληνικά προϊόντα. Μεταφορά κρίσιμων αποφάσεων σε υπερεθνικά κέντρα αντί για διεύρυνση της Δημοκρατίας. Κοινωνικός καιάδας αντί για «ευρωπαϊκό κοινωνικό κράτος». Ροή πόρων από την Ελλάδα προς την ΕΕ αντί για ευρωπαϊκή ενίσχυση της Ελλάδας. Διευρυνόμενη αμφισβήτηση της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας αντί για διασφάλιση των (και ευρωπαϊκών τάχα) συνόρων. Χρεοκοπία αντί για ευημερία. Σήμερα γίνεται όλο και πιο φανερό ότι ο αστισμός με τις επιλογές του ευθύνεται στη χρεοκοπία.
12. Η αναγκαιότητα της ρήξης με τις πολιτικές, τις Συνθήκες και τα Σύμφωνα που επιβάλλει η ΕΕ επιβεβαιώνεται, έστω με τραγικό τρόπο, κάτω από το βάρος των συνεπειών της ευρωπαϊκής της χώρας. Η ρήξη αυτή έχει μια διεθνή διάσταση, τη σύγκλιση των αγώνων σε ευρωπαϊκό επίπεδο ενάντια στην ΕΕ, για την αποδυνάμωση ή και τη διάλυση της ΕΕ, και τη διεκδίκηση νέων ισότιμων περιφερειακών συνεργασιών π.χ. κατά το παράδειγμα της MERCOSUR στη Λατινική Αμερική. Γιατί όχι, αναζήτηση στόχων και προοπτικής ακόμα και σε περιφερειακό επίπεδο π.χ. Ευρώπη του Νότου, χρεωμένες χώρες κλπ. Δεν συμβάλλουν σε αυτήν την κατεύθυνση αυταπάτες του «αριστερού ευρωπαϊσμού» ότι η ΕΕ, αυτή η διακρατική μονοπωλιακή ένωση, μπορεί να μεταρρυθμιστεί ή να αποκτήσει προοδευτικό πρόσημο. Ταυτόχρονα η ρήξη με την ΕΕ έχει και εθνική διάσταση, δηλαδή την απόσχιση μιας χώρας, εν προκειμένω της Ελλάδας ή μιας ομάδας χωρών από την ΕΕ. Η κατεύθυνση αυτή έρχεται πιο κοντά μέσα από μικρούς και μεγάλους αγώνες στους οποίους ο λαός αντιλαμβάνεται από την πείρα του

το ρόλο της ΕΕ, ενώ μπορεί επίσης να έρχεται πιο κοντά μέσα από μια συστηματική πολιτική δουλειά αποκάλυψης, τεκμηρίωσης και προβολής ενός άλλου δρόμου ενάντια στον ευρω-μονόδρομο, που οφείλει να κάνει η Αριστερά. Η σημασία αυτής της δουλειάς είναι δεδομένη, ανεξάρτητα από το αν η απόσχιση από την ΕΕ αποτελεί άμεσο αίτημα δράσης του λαϊκού κινήματος σε μία χώρα. Επειδή χρειάζεται να αποδομηθεί η ευρω-τρομοκρατία («έξω από το ευρώ το χάος και η καταστροφή») που διατηρεί ακόμη ισχυρή επιρροή στη λαϊκή συνείδηση. Επειδή, επίσης, χρειάζεται να αναδειχθεί ότι ένας λαός στηριγμένος στις δικές του δυνάμεις μπορεί να τα βγάλει πέρα, δουλεύοντας, παράγοντας, κατανέμοντας δίκαια τα βάρη αλλά και τον πλούτο, και συνεργαζόμενος ισότιμα και αλληλέγγυα με άλλους λαούς.

13. Τα παραπάνω οδηγούν στη θέση, θα μπορούσαν να εκφραστούν από τη θέση για «μια άλλη Ελλάδα σε μια άλλη Ευρώπη». Μια άλλη Ελλάδα σημαίνει μια ρεαλιστική πορεία ρήξεων, παραγωγικής αναγέννησης, διεθνών σχέσεων με βάση την ισοτιμία, πολιτικό και κοινωνικό συσχετισμό τέτοιο που να μπορεί να βάλει τις βάσεις μιας διαφορετικής οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής πορείας και προπάντων ένα μεγάλο κοινωνικό και πολιτικό μπλοκ δυνάμεων που να στηρίζουν αυτήν την προοπτική και διέξοδο. Η άλλη Ευρώπη σημαίνει Ευρώπη χωρίς την ΕΕ, δηλαδή χωρίς το νεοφιλελεύθερο, ιμπεριαλιστικό, συγκεντρωτικό, αντεργατικό, αντικομμουνιστικό και υπό γερμανική επικυριαρχία σημερινό οργανισμό. Μια Ευρώπη με νέες σχέσεις ανάμεσα στις χώρες της και φυσικά με απελευθερωμένες τις δυνατότητες ανάπτυξης, άρα χωρίς τους βρόγχους του χρέους, του σκληρού νομίσματος και της εθνικής υποταγής των πλέον αδυνάτων.

Οι περιπλοκές των εθνικών θεμάτων

14. Οι κίνδυνοι για τη χώρα δεν αφορούν μόνο το οικονομικό επίπεδο. Αφορούν εξίσου τα ζητήματα της εθνικής κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας. Η τελευταία εικοσαετία είναι μια πορεία διαρκών υποχωρήσεων των κυβερνήσεων της Ελλάδας, κάτω από τις πιέσεις αμερικανών (σε πρώτο ρόλο) και ευρωπαίων. Έτσι σήμερα το Αιγαίο βρίσκεται υπό πλήρη αμερικανοΝΑΤΟϊκό έλεγχο αλλά και υπό διχοτόμηση, με τις «γκρίζες ζώνες», την αμφισβήτηση των νησιών και το casus belli από την τουρκική πλευρά. Ουσιαστικά ο ασιτισμός της Ελλάδας έχει συμφωνήσει στο μοίρασμα του Αιγαίου με βάση τον 25° μεσημβρινό. Γι' αυτό η Ελλάδα δεν ασκεί τα

κυριαρχικά της δικαιώματα στα χωρικά ύδατα και στον εναέριο χώρο με βάση το Διεθνές Δίκαιο. Ενώ στο ζήτημα της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) κοντεύει να αποδεχτεί το σβήσιμο του Καστελόριζου από το χάρτη (ήδη γίνεται στους επίσημους χάρτες της ΕΕ), πράγμα το οποίο διακαώς προωθεί το τουρκικό καθεστώς, καθώς η ΑΟΖ του Καστελόριζου έχει κρισιμότητα γεωπολιτική σημασία. Την ίδια στιγμή παραμένουν ανοιχτές όλες οι πληγές που άνοιξε η ιμπεριαλιστική επέμβαση στα Βαλκάνια και έρχεται πιο κοντά το ενδεχόμενο να αποτελέσει η Ελλάδα το επόμενο θύμα της βαλκανικής κρίσης. Ήδη σωρεύονται σειρά διεκδικήσεων είτε στο όνομα της «αλύτρωτης Μακεδονίας» είτε στο όνομα της «Μεγάλης Αλβανίας» που διεκδικεί την Τσαμουριά (τμήμα της Ηπείρου δηλαδή) είτε με την τουρκική επέμβαση στους μουσουλμανικούς πληθυσμούς της Θράκης. Στις συνθήκες αυτές κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει ακόμη και πολεμικές εμπλοκές, τυχοδιωκτικές ή μη.

15. Ο νέος, αμερικανόπνευστος και αυτός, προσανατολισμός της χώρας αφορά τη στρατηγική συμμαχία με το σιωνιστικό, φασιστικό κράτος του Ισραήλ. Πρόκειται για έναν ακόμη τυχοδιωκτισμό, μια ακόμη απόδειξη της δουλικότητας της μεγαλοαστικής τάξης της χώρας και του πολιτικού της κατεστημένου. Που πλέον, όχι μόνο προσφέρει στρατό και βάσεις για τις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις (πρόσφατα και στη Λιβύη), αλλά αποκτά το θλιβερό προνόμιο να είναι ο μοναδικός σύμμαχος του κράτους των σύγχρονων ναζι. Διαρρηγνύονται έτσι παραδοσιακές συμμαχίες της χώρας με αραβικά κράτη, καταρρακώνονται οι σχέσεις αλληλεγγύης μεταξύ του ελληνικού λαού και των αγωνιζόμενων αραβικών λαών, ενώ η ίδια η εκμετάλλευση του θαλάσσιου ορυκτού της πλούτου περνάει στα χέρια αμερικανοϊσραηλινών κοινοπραξιών. Η Ελλάδα και ο λαός της γίνονται πολύ πιο αδύνατοι μέσα από αυτόν το νέο γεωστρατηγικό προσανατολισμό. Παράλληλα, καθώς η κρίση θα βαθύνει, μεγαλώνει ο κίνδυνος νέων τυχοδιωκτισμών της αστικής τάξης της Ελλάδας, με τραγικά αποτελέσματα.

Το χρέος οδηγεί σε χώρα-πειραματόζωο

16. Στο δημόσιο χρέος συμπυκνώνονται όλα σχεδόν τα βασικά οικονομικά προβλήματα της χώρας. Βασικές αιτίες του είναι η παραγωγική αποδιάρθρωση και το εμπορικό έλλειμμα, η χρεομηχανή (δανεισμός για να πληρωθούν τόκοι προηγούμενων χρεών), τα ληστρικά επιτόκια επί δεκαετίες, η φορολογική ασυλία του μεγάλου κεφαλαίου και της εκκλησίας, οι

υπέρογκες εξοπλιστικές δαπάνες, οι αποικιοκρατικές δημόσιες συμβάσεις και η Ολυμπιάδα, ο πακτωλός των δις που δόθηκαν σκανδαλωδώς στις τράπεζες από το δημόσιο ταμείο, η πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας να δανείζει τις εμπορικές τράπεζες με χαμηλά επιτόκια κι αυτές με τη σειρά τους να δανείζουν το Δημόσιο με υψηλότερα επιτόκια.

17. Η πολιτική όλων των κυβερνήσεων της τελευταίας εικοσαετίας ήταν να πληρώνουν μόνο τους τόκους του δημοσίου χρέους και να αφήνουν τα κεφάλαια του χρέους να αυγατίζουν τεράστια και άκοπτα κέρδη για τη διεθνή πλουτοκρατία και το ντόπιο μεγαλοαστισμό. Λήστευαν το λαό με διαρκή κύματα φοροαφαίμαξης και επίθεσης στους μισθούς και στις κατακτήσεις, λήστευαν το δημόσιο πλούτο ξεπουλώντας τον αντί πινακίου φακής – και πλήρωναν τόκους. Το μοντέλο αυτό έφτασε στα όρια του, μπαίνοντας η χώρα στο νέο μεγάλο επεισόδιο της παγκόσμιας κρίσης, ήδη το 2008. Κι ενώ η κοινωνία δεν είχε πλέον άλλα να δώσει, ενώ είχαν ξεπουληθεί όλοι σχεδόν οι δημόσιοι οργανισμοί... Η κατάρρευση ήταν το προδιαγεγραμμένο και μοιραίο τέλος της πορείας που ακολουθήθηκε, με κεντρική ευθύνη του αστισμού της Ελλάδας.
18. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ που προέκυψε από τις εκλογές του 2009, η κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου με υπουργό Οικονομικών τον Γ. Παπακωνσταντίνου, προχώρησε κυνικά τη χώρα προς τη χρεοκοπία. Η απόφαση ήταν πολιτική, σε συνεννόηση με τον αμερικάνικο και τον ευρωπαϊκό (γαλλογερμανικό) παράγοντα. Βρέθηκε η φόρμουλα της κοινής παρέμβασης ΔΝΤ και ΕΕ, η οποία μετά χρησιμοποιήθηκε και σε άλλες χώρες. Μπροστά στην παγκόσμια κρίση, από τα διεθνή κέντρα υπήρξε η απόφαση να δρομολογηθεί ένα μεγάλης κλίμακας αντιδραστικό, κοινωνικό πείραμα στην Ελλάδα, που αν πετύχαινε θα εξαγόταν και σε άλλες χώρες. Η Ελλάδα έγινε το πειραματόζωο.
19. Είναι αναγκαίο για το λαό να υπάρξει ριζική απαλλαγή από τη θηλιά του δημοσίου χρέους. Μια τέτοια διεκδίκηση πρέπει να στηριχτεί στη διαπίστωση ότι το συντριπτικό ποσοστό του δημοσίου χρέους βρίσκεται στα χέρια αυτών που ευθύνονται για το χρέος. Δηλαδή βρίσκεται στα χέρια του διεθνούς μονοπωλιακού κεφαλαίου, ιμπεριαλιστικών χωρών και του μεγάλου κεφαλαίου της Ελλάδας. Μέσα από τράπεζες, που διαπλέκονται με τους ομίλους που έκαναν «χρυσές δουλειές» στην Ελλάδα (π.χ. Deutsche Bank και Siemens), μέσα από κολοσσιαία αμοιβαία κεφάλαια που κέρδισαν αμύθητα ποσά από τη χρεομηχανή. Ένα σημαντικό τμήμα βρίσκεται

στα χέρια της ΕΚΤ, ενώ ένα άλλο έχει περάσει απευθείας στα χέρια των μεγάλων ιμπεριαλιστικών χωρών της ΕΕ μέσω του Μνημονίου 1. Όλο αυτό το τμήμα του χρέους που βρίσκεται στα χέρια αυτών που ευθύνονται για το χρέος και κέρδισαν αμύθητα ποσά οδηγώντας τη χώρα στη χρέωση, όλο αυτό το τμήμα, που αποτελεί πάνω από 85% του συνόλου, δεν πρέπει να αναγνωριστεί από τον ελληνικό λαό. Πρέπει να διαγραφεί χωρίς κανέναν όρο και χωρίς καμία άλλη επιβάρυνση του ελληνικού λαού. Πρέπει να υπάρξει άμεσο σταμάτημα των πληρωμών του χρέους στους τοκογλύφους δανειστές. Όχι μόνον όμως αυτό. Πρέπει να διεκδικηθούν οι γερμανικές αποζημιώσεις και η επιστροφή του κατοχικού δανείου, ύψους πάνω από 150 δις ευρώ χωρίς τους τόκους. Πρέπει επίσης να διεκδικηθούν όλα τα ποσά που πληρώθηκαν καταχρηστικά, με πανωτόκια κλπ.

20. Είναι σαφές ότι αν υπάρξει μια ανατροπή των πολιτικών συσχετισμών και προχωρήσει η διαγραφή του χρέους, όπως προαναφέρθηκε, τότε η χώρα μπορεί να σταθεί στα πόδια της. Χωρίς άλλο δανεισμό αλλά φορολογώντας τον πλούτο, κόβοντας τις εξοπλιστικές δαπάνες και τις αποικιοκρατικές συμβάσεις. Αυτή τη δυνατότητα, τη διαστρέφει η αστική προπαγάνδα, θέλει να την ακυρώσει, να μην υπάρξει στα μυαλά των ανθρώπων. Φυσικά χρειάζεται να υπάρχει επίγνωση ότι ο λαός θα περάσει μια δύσκολη περίοδο. Το ζήτημα είναι αν μετά από αυτήν θα έχει απαλλαγή από τους σημερινούς βρόγχους ή όχι – αυτό θα συμβεί στην περίπτωση που συνεχιστεί η πολιτική των Μνημονίων.
21. Ιδιαίτερη σημασία έχει αποκτήσει και το ιδιωτικό χρέος των νοικοκυριών στην Ελλάδα, καθώς ο λαός ωθήθηκε από τις κυβερνήσεις να πάρει δάνεια, πολλοί ακόμη και για να καλύψουν καθημερινές ανάγκες. Ο ερχομός της κρίσης αφήνει όλον αυτόν τον κόσμο ξεκρέμαστο στις ορέξεις των τραπεζών, μπροστά στο φάσμα μιας βίαιης προλεταριοποίησης. Η φιλολαϊκή ρύθμιση του ιδιωτικού χρέους των μικρομεσαίων νοικοκυριών αποτελεί μια σημαντική αναγκαιότητα για την επιβίωση της κοινωνίας.

Η ανθρώπινη χωματερή

22. Άλλη μια διάσταση της ευρωπαϊκοποίησης είναι η μετατροπή της χώρας σε ανθρώπινη χωματερή. Εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες, ξεριζωμένοι από τις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις και την ιμπεριαλιστική καταλήστευση, τους πολέμους και την πείνα στο τόπο τους, αναζητούν μια διέξοδο στην Ευρώπη, ρισκάροντας της ζωή τους, έρμια αδίστακτων και εξαιρετικά

προσοδοφόρων διεθνών δουλεμπορικών κυκλωμάτων. Η ΕΕ μπλοκάρει την είσοδό τους στις μεγάλες ιμπεριαλιστικές χώρες και τους σωρεύει στον ευρωπαϊκό Νότο, με την υπό κατάρρευση Ελλάδα να δέχεται τα μεγαλύτερα μεταναστευτικά κύματα. Άλλη μια απόδειξη της ευρω-δουλικότητας του πολιτικού συστήματος είναι η υπογραφή της ευρωπαϊκής συνθήκης Δουβλίνο II, που απαγορεύει στη χώρα μας να εφοδιάζει με ταξιδιωτικά έγγραφα προς τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες τους μετανάστες, που ούτως ή άλλως στην πλειοψηφία τους εκεί θέλουν να πάνε, ενώ στην Ελλάδα δεν μπορούν να αποκτήσουν στον ήλιο μοίρα.

23. Επί χρόνια στην Ελλάδα υπήρξε κατάφωρη εκμετάλλευση του φθηνού εργατικού δυναμικού των μεταναστών, στην οικοδομή, στις αγροτικές εργασίες, στις βαριές υπηρεσίες (καθαριότητα, γηροκόμηση). Η απεργία πείνας των 300 μεταναστών στην Αθήνα, καθώς και άλλοι αγώνες μεταναστών ανά την Ελλάδα, ανέδειξαν αυτήν την απαράδεκτη κατάσταση και δίκαια υποστηρίχθηκαν από ένα σημαντικό τμήμα της ελληνικής κοινωνίας.
24. Σήμερα όμως η κατάσταση παίρνει διαφορετικές διαστάσεις. Με την ανεργία στα ύψη, με τις υποδομές διαλυμένες, με τα πάσης φύσεως λαθρεμπορικά κυκλώματα (ναρκωτικά, πορνεία κλπ) να εκμεταλλεύονται την απόγνωση των απόκληρων και με τα μεταναστευτικά κύματα να συνεχίζονται αδιάκοπα, η κατάσταση συνολικά οδηγείται σε μια δραματική χειροτέρευση των συνθηκών ζωής, σε μια αδιανόητη και αβίωτη υποβάθμιση, σε ολόκληρες περιοχές των μεγάλων πόλεων – και όχι μόνο. Με την Αριστερά απύσχα και κάνοντας το μεγάλο λάθος να είναι μονοσήμαντα προσανατολισμένη στο «δικαιωματικό» ζήτημα και να εθελουφλεί για τη συνολική υποβάθμιση, διαμορφώνεται η δυνατότητα να αποκτήσουν απήχηση μέσα στο λαό ρατσιστικές, φασιστικές και εθνικιστικές αντιλήψεις – μια ευκαιρία που προφανώς το σύστημα δεν αφήνει να πάει χαμένη.
25. Την ίδια στιγμή, η μετανάστευση Ελλήνων στο εξωτερικό παίρνει μεγάλη διάσταση, που θα εντείνεται όσο βαθαίνει η κρίση. Εκτός από την τραγικότητα της επανάληψης του φαινομένου της δεκαετίας του '50, η χώρα στερείται από ένα δυναμικό νέων ανθρώπων, δημιουργικών, εργατικών, με γνώσεις. Πρόκειται για σημαντική απώλεια με κρίσιμη επίπτωση στο μέλλον της χώρας.

Μπροστά στη διάλυση

26. Όλα τα παραπάνω επιβεβαιώνουν ότι η Ελλάδα υπήρξε μια ενδιάμεση χώρα, με μέσο επίπεδο ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων, με ένα στρεβλό μοντέλο ανάπτυξης αλλά με αναπτυσσόμενο πολιτικό, θεσμικό σύστημα διακυβέρνησης-ενσωμάτωσης των υποτελών τάξεων. Καθοριστικό ρόλο παίζει το ζήτημα της εξάρτησης, οικονομικής και πολιτικής, που πλέον τίθεται με απολύτως σύγχρονους όρους. Αποκορύφωμά της αποτελεί το αστικό επιχείρημα ότι πρέπει να μειωθούν οι μισθοί στη χώρα προκειμένου να έρθουν ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα. Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια, η εξάρτηση έχει τη διάσταση της πολυεξάρτησης. Με τον πρώτο ρόλο να ανήκει σε αμερικάνους και γερμανούς, αλλά και με ενεργητικά παρούσες τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές μεγάλες δυνάμεις, την Κίνα, ακόμη και τη Ρωσία. Σε αυτό το πλαίσιο ο χαρακτήρας του αστισμού της χώρας είναι κατά βάση διαμεσολαβητικός και υπεργολαβικός προς το διεθνές μονοπωλιακό κεφάλαιο και προς το ανθηρό κοσμοπολίτικο «ελληνικό» στοιχείο.
27. Αυτή η χώρα υποβαθμίστηκε τόσο πολύ μέσα σε 2-3 χρόνια, που σήμερα μετατρέπεται σε μια μεταμοντέρνα ευρω-αποικία. Οδηγείται σε προτεκτορατοποίηση, ειδικά μετά την προώθηση του λεγόμενου δεύτερου προγράμματος στήριξης (Δανειακή σύμβαση, PSI, πακέτο 130 δις) και όσων προβλέπονται σε αυτό. Από την αποδιάρθρωση του παραγωγικού ιστού βαδίζουμε στην πλήρη διάλυση. Όχι απλά στη χρεοκοπία, αλλά στη διάλυση των κοινωνικών δομών, ίσως και της ίδιας της συνοχής της χώρας. Με τα παιδιά να λιποθυμούν στα σχολεία, με τα νοσοκομεία να μην έχουν γάζες, με τους εθνικούς δρόμους να παραμένουν επί χρόνια ημιτελείς, τα αρδευτικά δίκτυα κατεστραμμένα, τις πυρόπληκτες περιοχές σε εγκατάλειψη. Η αντίσταση σε αυτήν την πορεία διάλυσης της χώρας, ο αγώνας για την αποτροπή του εξανδραποδισμού της κοινωνίας, είναι κρίσιμότερος και απαιτεί συγκεκριμένο σχέδιο διεξόδου.

Β. Η πενταετία 2007-2012: Ο λαός σε πορεία προς τον ξεσηκωμό – Ο αστισμός σε βαθιά κρίση

28. Το κυριότερο χαρακτηριστικό της περιόδου 2007-2012 στην Ελλάδα είναι ότι αναδείχθηκε μια νέα ανερχόμενη παράμετρος στις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις: ο αγωνιζόμενος λαός. Σήμερα πλέον μιλάμε για μαζικό λαϊκό κίνημα σαν καθοριστική παράμετρο των εξελίξεων. Ο αστισμός, παρ' όλες τις μεταρρυθμίσεις και τη σύνθλιψη της ζωντανής εργασίας που επέβαλε, δεν μπόρεσε να αντιμετωπίσει την οικονομική κρίση και την πορεία προς τη χρεοκοπία, ενώ το πολιτικό σύστημα έχει περιέλθει σε βαθιά πολιτική κρίση.
29. Στην κοινωνία συσσωρεύτηκε σταδιακά την τελευταία πενταετία ένα εκρηκτικό δυναμικό. Οι «από κάτω», αντιμέτωποι με μια ραγδαία πτώση του επιπέδου διαβίωσης και των κατακτήσεων προηγούμενων δεκαετιών, αντιστάθηκαν όλο και πιο αποφασιστικά στις πολιτικές των «από πάνω». Οι «από πάνω» όλο και πιο δύσκολα περνούν ή ακόμη και αδυνατούν να περάσουν τις πολιτικές που είναι αναγκαίες για το σύστημα. Έχουν πλέον χάσει την ηγεμονία μέσα στην κοινωνία. Από την άλλη, η Αριστερά αδυνατεί να ορίσει διέξοδο, πειστική για το λαό και με μαζική εμπέδεια. Το μείγμα έχει πια γίνει εκρηκτικό και εγκυμονεί –έχει ήδη παράξει– πρωτόγνωρες καταστάσεις.
30. Η εξέγερση του Δεκέμβρη του 2008 υπήρξε το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού του εκρηκτικού μείγματος στην προ-Μνημονίου περίοδο. Η συγερή αστυνομική δολοφονία του 15χρονου Αλέξη Γρηγορόπουλου αποτέλεσε τον πυροδότη ενός κύματος πολυήμερων, λαϊκών κινητοποιήσεων σε κάθε γωνιά της Ελλάδας με σύνθημα «κάτω η κυβέρνηση των δολοφόνων». Πρωταγωνιστής η μαθητική νεολαία, που δήλωσε την απόγνωση της απέναντι σε μια κοινωνία στην οποία η ίδια δεν έχει κανένα μέλλον. Στο Δεκέμβρη του 2008 υπήρξε από το σύστημα μια γενική δοκιμή για την αντιμετώπιση των λαϊκών εκρήξεων, καθώς μάλιστα η χώρα εισερχόταν στην οξύτερη περίοδο της κρίσης. Η κυβέρνηση Καραμανλή «έπαιξε» με την απειλή της χρησιμοποίησης του στρατού. Συνολικά το πολιτικό σύστημα ταρακουνήθηκε και συσπειρώθηκε απέναντι στην εξέγερση – με μοναδική κοινοβουλευτική εξαίρεση το ΣΥΡΙΖΑ. Ακόμη και αριστερές δυνάμεις (ΚΚΕ, ανανεωτική πτέρυγα ΣΥΝ) συντάχθηκαν με τον «εθνικό κορμό» καταγγέλλοντας την εξέγερση. Ποιος δεν θυμάται την

Αλ. Παπαρήγα να λέει ότι «στην πραγματική λαϊκή εξέγερση δε θα σπάσει ούτε μία βιτρίνα»; Η εξέγερση δεν είχε τα «καύσιμα» να απαντήσει, καθώς από τη μια βάραινε η έλλειψη μιας συνολικής εναλλακτικής πρότασης διεξόδου, ενώ από την άλλη μια διαδεδομένη αντεξουσιαστική ψυχολογία απολυτοποιούσε, φетиχοποιούσε τη σύγκρουση και οδηγούσε στην απονομιμοποίηση του αγώνα στη λαϊκή συνείδηση.

Ριζοσπαστισμός και μαζικό λαϊκό κίνημα

31. Η εκμετάλλευση των εργαζομένων εκτινάχθηκε ποσοτικά και βάθυνε ποιοτικά (εργασιακός μεσαίωνα), αναδεικνύοντας την Ελλάδα ως την πρώτη χώρα της ευρωζώνης σε ποσοστό κερδοφορίας κεφαλαίου. Ούτε αυτή η εξέλιξη όμως μπόρεσε να σώσει τον αστισμό από την κρίση. Την ίδια στιγμή, η εξαθλίωση πήρε δραματικές διαστάσεις, σε μια Ελλάδα που ήδη μετρά πάνω από ένα εκατομμύριο ανέργους και επίσημη φτώχεια στο 28% του πληθυσμού (με στοιχεία του 2010 – δηλαδή η πραγματική είναι πολύ μεγαλύτερη). Η πριν λίγα χρόνια «γενιά των 700 ευρώ» έχει σήμερα δώσει τη θέση της σε μια εφιαλτική πραγματικότητα όπου 1 στους 2 νέους είναι άνεργος. Μια κοινωνία μεσοστρωματική, δηλαδή με εκτεταμένα μεσαία μικροαστικά στρώματα, βαδίζει με βίαιους ρυθμούς στη φτωχοποίηση, πληβειοποίηση, προλεταριοποίηση. Για να πληρωθούν οι δανειστές.
32. Η δραματική χειροτέρευση του επιπέδου διαβίωσης της συντριπτικής πλειοψηφίας της κοινωνίας και η όλο και πιο αισθητή έλλειψη προοπτικής τροφοδότησαν τη λαϊκή αγανάκτηση και την εντεινόμενη αποστασιοποίηση του λαού από το πολιτικό σύστημα. Από το 2006 και μετά ζούμε μια σημαντική άνοδο των λαϊκών αντιστάσεων. Στην πρώτη περίοδο, προ του Μνημονίου, το λαϊκό κίνημα αντιστέκεται σε πλευρές της νεοφιλελεύθερης λαίλαπας, απουσιάζει όμως η κεντρική πολιτική στόχευση. Πετυχαίνει σημαντικές νίκες, με κυριότερη το μπλοκάρισμα της Συνταγματικής Αναθεώρησης το 2006-7, που αποτελούσε ουσιαστικά το προοίμιο του Μνημονίου. Είναι η πρώτη φορά μετά το 1979 (ν. 815) που ο αστισμός δεν καταφέρνει να επιβάλει ένα αναγκαίο για το σύστημα πλαίσιο μεταρρυθμίσεων, παρότι τότε εμφανίζεται για πρώτη φορά το «μαύρο μέτωπο» (κυβέρνηση ΝΔ, συναινετική αντιπολίτευση ΠΑΣΟΚ, απλόχερη στήριξη από ΛΑΟΣ). Νίκες υπήρξαν επίσης σε αγώνες για περιβαλλοντικά ζητήματα (λιθάνθρακας), καθώς και ενάντια στη νεοφιλελεύθερη διαχείριση του δημόσιου χώρου (Ελληνικό, Ελαιώνας, κεραιές κινητής τηλεφωνίας).

33. Στη Μνημονιακή περίοδο είχαμε τρεις διαδοχικούς κύκλους αγώνων. Αναδεικνύεται σε βασικό χαρακτηριστικό των λαϊκών αγώνων η κεντρική πολιτική στόχευση. Ο πρώτος κύκλος αγώνων αφορά το Μάη 2010 με ογκώδεις διαδηλώσεις πανελλαδικά ενάντια στην ψήφιση του Μνημονίου. Πρώτη φορά συγκεντρώνεται ο λαός στο Σύνταγμα και καταγγέλλεται έντονα το πολιτικό σύστημα («κλέφτες»). Ο θάνατος τριών νέων ανθρώπων στη Μαρίνη πάγωσε τον κόσμο, ενώ η Μνημονιακή προπαγάνδα των ΜΜΕ οδήγησε σε ένα γενικότερο μούδιασμα, που δεν μπορούσε να σπάσει μέσα από τις σημαντικές μεν αλλά χωρίς κεντρική πολιτική στόχευση κινητοποιήσεις και πανεργατικές απεργίες που έγιναν. Αυτό το μούδιασμα εκφράστηκε και στις αυτοδιοικητικές εκλογές του 2010 με τη διάσωση των δικομματικών ψηφοδελτίων. Παρ' όλα αυτά είχαμε την ίδια περίοδο μια σημαντική άνοδο της μαχητικότητας τμημάτων του λαού, που οδήγησε σε πρωτόγνωρα κινήματα. Πιο σημαντικά, οι απεργίες και οι μαζικές συνελεύσεις των εργαζομένων στις αστικές συγκοινωνίες (με έντονο πληβιακό τόνο, Μετρό, ΕΘΕΛ, ηλεκτρικός) και στην Υγεία, και η συνάντηση τους με κοινές πορείες και συνθήματα, η μαζική πολιτική ανυπακοή και το «Δεν πληρώνω», που έδωσε μεγάλη αυτοπεποίθηση σε απλό κόσμο, καθώς και η ηρωική αντίσταση όλου του λαού της Κερατέας ενάντια στα σχέδια για ΧΥΤΑ στην περιοχή, που οργανώθηκε με υποδειγματικό τρόπο από τον ίδιο το λαό και οδήγησε σε μια σημαντική νίκη. Ο ριζοσπαστισμός είναι πλέον παρών, κεντρικό χαρακτηριστικό μέσα στην κοινωνία.
34. Ο δεύτερος κύκλος αγώνων αφορά την περίοδο Μάη-Ιούνη 2011. Ξέσπασε αυθόρμητα στις 25 Μάη 2011 με συγκεντρώσεις στις πλατείες που οργανώθηκαν διαδικτυακά και έδωσαν τη δυνατότητα να εκφραστεί η οργή του λαού. Το κίνημα των πλατειών, οι «αγανακτισμένοι», ένα πρωτόγνωρο γεγονός με τεράστια μαζικότητα, ακηδεμόνευτο χαρακτήρα και ειρηνικό προσανατολισμό, στοχοποίησε το σάπιο πολιτικό σύστημα («κλέφτες», «προδότες»), κατάγγειλε τη χούντα «που δεν σταμάτησε το '73», ανέδειξε με κυριαρχικό τρόπο τα παλλαϊκά αιτήματα για εθνική αξιοπρέπεια και πραγματική δημοκρατία και έδωσε ζωή σε μια νέα μορφή οργάνωσης του λαού, τις λαϊκές συνελεύσεις. Στοχοποίησε και επιχείρησε να μπλοκάρει το «μεσοπρόθεσμο», αναγκάζοντας το σύστημα να καταφύγει σε μια πρωτοφανή βία και αλλά και σε κεντρικές πολιτικές αναδιατάξεις (για ένα απόγευμα η χώρα έμεινε με μετέωρο πρωθυπουργό, αποδυνάμωση παπανδρεϊκού κέντρου, κεντρικός ρόλος Βενιζέλου, έναρξη συναίνεσης).
35. Ο τρίτος κύκλος ξεκινά τον Οκτώβρη του 2011, όπου πλέον στοχοποιείται συνολικά το ειδικό καθεστώς της χούντας, της νέας κατοχής, της κοινωνικής εξόντωσης, καθώς και το πολιτικό σύστημα που το υπηρετεί. Η πρώτη μετά από δεκαετίες διήμερη πανεργατική απεργία έδωσε τη δυνατότητα να γίνουν οι μαζικότερες (μέχρι εκείνη τη στιγμή) λαϊκές διαδηλώσεις, ενώ είχαν προηγηθεί για πολλές μέρες καταλήψεις υπουργείων και δημοσίων κτιρίων από εργαζόμενους. Στη συνέχεια ο λαός ξεσηκώθηκε με αφορμή τις παρελάσεις της 28^{ης} Οκτωβρίου σε όλες τις γωνιές της Ελλάδας. Με κεντρικό σύνθημα «όχι στη νέα κατοχή» πήρε στο κυνήγι τους εκπροσώπους του πολιτικού συστήματος, καταγγέλλοντας τη συμφωνία της 26^{ης} Οκτωβρίου στην ΕΕ για τη νέα δανειακή σύμβαση. Η παλλαϊκή κινητοποίηση της 28^{ης} Οκτωβρίου 2011, άλλο πρωτόγνωρο γεγονός, κατά βάση αυθόρμητο, επέδρασε καταλυτικά στις πολιτικές εξελίξεις. Κλόνισε το πολιτικό σύστημα, το οποίο, έχοντας σαν τελευταίο στήριγμα το ευρωπαϊκό διευθυντήριο, υπάκουσε στις εντολές του και κατέφυγε στη λύση της συγκυβέρνησης.
36. Παράλληλα ξεσπούν καινούργιας ποιότητας εργατικοί αγώνες σε εργοστάσια αλλά και ΜΜΕ. Ο αγώνας στη Χαλυβουργία γίνεται σημείο αναφοράς και έχει πρωτοφανή παλλαϊκή συμπαραστάση. Μέχρι στιγμής κορύφωση αυτής της φάσης αποτελεί η 12 Φλεβάρη 2012 με μεγάλες συγκεντρώσεις σε όλη την Ελλάδα ενάντια στη ψήφιση της νέας Δανειακής Σύμβασης. Με ανάλογη πολιτική στόχευση όπως τον Οκτώβρη, χούντα-κατοχή-πολιτικό σύστημα, αλλά με ακόμη μεγαλύτερη αποφασιστικότητα. Με μαζικότητα που ξεπέρασε κάθε προηγούμενο και με μεγάλη συμμετοχή νέου κόσμου.
37. Μία από τις πιο σημαντικές διεργασίες που συμβαίνουν στη χώρα το τελευταίο διάστημα είναι η τεράστια μετατόπιση συνειδήσεων και, στη βάση αυτή, η εμφάνιση ενός ριζοσπαστισμού. Το νέο μαζικό κίνημα που εμφανίζεται και στηρίζεται στο ριζοσπαστισμό αυτό, σπάει τα όρια του δογματικού φορμαλισμού, πλουτίζει τη σκέψη και πολλαπλασιάζει τις πολιτικές δυνατότητες. Τι μπορεί να εννοήσει κανείς καταρχήν με την έννοια ριζοσπαστισμός; Έξω από τα ειδικότερα χαρακτηριστικά του, ως ριζοσπαστισμός μπορεί να οριστεί: Η αφύπνιση, η μεταστροφή της σκέψης. Η αμφισβήτηση, η ιδεολογική μεταστροφή. Η αναζήτηση, δηλαδή η ελπίδα, επιθυμία, στόχευση με περιγραμμένη αδρά την κατεύθυνση, έστω το πρόσημό της. Η Δράση. Τότε γίνεται πραγματικά ριζοσπαστισμός, δηλαδή μια μεγάλη κοινωνική κίνηση. Η εγερτικότητα, η συμπάρασυρη ευρύτερων δυνάμεων, ο εκθετικός πολλαπλασιασμός τους. Υπάρχει σήμερα μία αμφισβήτηση τεράστιας έκτασης και ασύμμετρης έντασης (δηλαδή, με ανι-

σόμετρες χωροχρονικά πυκνώσεις). Αυτή η αμφισβήτηση διαπερνά την κοινωνική βάση συνολικά του πολιτικού σκηνικού. Αφορά: α) την Αριστερά, β) τον κόσμο που απορρίπτεται, γ) τη μισή περίπου βάση του ΠΑΣΟΚ, και δ) εκτείνεται μέχρι τη δεξιά. Πρόκειται για ένα ρεύμα που περιγράφεται από την πεποίθηση ότι χρειάζονται βαθύτερες, ουσιαστικότερες λύσεις. Υπάρχει η αίσθηση της δυνατότητας να επιτευχθούν, και μάλιστα άμεσα, σε εγγύς χρονικό διάστημα. Η απόπειρα κατανόησης όλων αυτών μέσα από έναν κατάλογο αιτημάτων (πλατφορμισμός) είναι αδύνατη. Ο ριζοσπαστισμός είναι φορέας αντιφατικών επιμέρους αιτημάτων. Μέσα απ' αυτά παγιώνεται, αλλά και τα υπερβαίνει, έχοντας πάντα έντονη στοχοποίηση του πολιτικού συστήματος.

38. Αυτό το μαζικό λαϊκό κίνημα δεν αποτελείται από τις κλασικές μέχρι σήμερα συνιστώσες του εργατικού, νεολαιίστικου, αγροτικού, αντιπολεμικού, περιβαλλοντικού κλπ κινήματος. Δεν είναι άθροισμα επιμέρους τμημάτων. Δεν συγκροτείται με τη διαπάλη πολιτικών γραμμών στο εσωτερικό των οργανωμένων συνιστωσών του. Τις υπερβαίνει, σαρώνοντας τα πάντα με την ορμητική του εμφάνιση και την επιβλητική του μαζικότητα. Δεν μπορεί δηλαδή αυτό το πλατύ λαϊκό κίνημα να τεμαχιστεί και να αφηθεί στο οργανωμένο εργατικό κίνημα (πρωτοβάθμιο, κυβερνητικό ή ταξικιστικό), ούτε στο οργανωμένο φοιτητικό κίνημα (των γενικών συνελεύσεων και των συντονιστικών της αριστεράς). Είναι κάτι πολύ ευρύτερο από πλευράς ποιότητας, οριζόντων, χαρακτηριστικών. Το μαζικό λαϊκό κίνημα που θα τροφοδοτείται και θα ορίζεται από έναν όλο και πλατύτερο κοινωνικό ριζοσπαστισμό θα έχει ασύμμετρη και ανισόμετρη ανάπτυξη. Θα έχει διαφοροποιημένα καθήκοντα ανά ιδιαίτερη φάση. Δεν θα εξελίσσεται με ομαλό και από τα πριν σχεδιασμένο τρόπο.

39. Όλα τα παραπάνω δείχνουν μια ποιοτική τομή που έχει συντελεστεί στο λαϊκό κίνημα. Δεν πρόκειται μόνο για την αύξηση της μαχητικότητας και της μαζικότητας, αλλά κυρίως για το ριζοσπαστισμό του και την πολιτικοποίησή του. Από τις διάχυτες αντιστάσεις ενάντια σε συγκεκριμένα μέτρα και νεοφιλελεύθερες πολιτικές περνάμε σε ένα μαζικό λαϊκό κίνημα με κεντρική πολιτική στόχευση. Το μαζικό λαϊκό κίνημα αγωνίζεται ενάντια στο ειδικό καθεστώς που έχει επιβληθεί στο λαό. Παρότι λείπει ακόμη –και βαραίνει αυτό– η κεντρική πολιτική διέξοδος, η αλλαγή που έχει συντελεστεί σε επίπεδο λαϊκής συνείδησης είναι εξαιρετικά σημαντική. Το σχέδιο της Αριστεράς οφείλει να ξεκινά από αυτήν τη διαπίστωση και να θέτει στο επίκεντρο τον πολιτικό αγώνα.

Αδυναμία και σαπίλα του αστισμού

40. Η δυνατότητα του αστισμού να χειρίζεται τη λαϊκή δυσαρέσκεια και η δυνατότητα του δικομματισμού να λειτουργεί χαρακτηρίσαν την προ Μνημονίου περίοδο. Παρά το ότι είχαμε κατάρρευση κυβερνήσεων, παρά τα οξύτατα επεισόδια πολιτικής κρίσης, στις αποφασιστικές στιγμές για το σύστημα διακυβέρνησης, δηλαδή στις εκλογικές διαδικασίες, ο δικομματισμός κατάφερε να συγκρατεί ένα πολύ αυξημένο ποσοστό της τάξης του 75-80%. Το ΠΑΣΟΚ παρέδωσε την κυβέρνηση στη ΝΔ το 2004, σε καθεστώς γενικευμένης απαξίωσης και σκανδάλων. Ο τότε πρωθυπουργός Κ. Σημίτης γίνεται ο δεύτερος πιο αντιδημοφιλής πολιτικός στη χώρα μετά τον Κων. Μητσοτάκη. Κι όμως, διαμορφώθηκε εναλλακτική δικομματική λύση με την κυβέρνηση Κ. Καραμανλή, που εξέθρεψε ελπίδες ακόμη και σε προοδευτικό κόσμο. Βέβαια η κυβέρνηση Καραμανλή αποδείχθηκε η (μέχρι τότε) χειρότερη κυβέρνηση της μεταπολίτευσης, πήρε σκληρά αντιλαϊκά μέτρα, βυθίστηκε και αυτή στα σκάνδαλα (Ζαχόπουλος, Βατοπαίδι, δομημένα ομόλογα κλπ). Όμως το 2009 είχαμε πάλι δικομματική εναλλαγή, επανήλθε στην εξουσία το ΠΑΣΟΚ με τον Γ. Παπανδρέου, έχοντας αναγεννημένο προφίλ, φιλοτεχνημένο από τα ΜΜΕ, και λέγοντας συνειδητά ψέματα με το «λεφτά υπάρχουν». Και μάλιστα είναι ο ίδιος που το 2007 είχε «πετύχει» να χάσει από τη ΝΔ (και μάλιστα σε συνθήκες που η Ελλάδα θρηνούσε πάνω από 60 νεκρούς από τις φωτιές) αλλά και να έχει το χαμηλότερο ποσοστό του κόμματος σε εκλογές από το 1977. Όλα αυτά οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το αστικό σύστημα διακυβέρνησης, με τους μηχανισμούς που διαθέτει και ειδικά με τα ΜΜΕ, μπορούσε να ενσωματώνει και να καναλιζάρει τη λαϊκή αγανάκτηση. Αυτή η συστημική διαχειριστική ικανότητα δεν υπάρχει πλέον σήμερα, κατεδαφίστηκε κι αυτή, μαζί με τόσα άλλα, από τη Μνημονιακή λαίλαπα. Ο λαός συνειδητοποιεί πλέον τη σαπίλα του δικομματισμού. Αυτό πυροδοτεί τη ριζικότερη πολιτική αναμόρφωση από τη μεταπολίτευση του 1974 και μετά, όμως σε συνθήκες πολύ δύσκολες για την κυρίαρχη τάξη της Ελλάδας, το ντόπιο μεγαλοαστισμό.

41. Η καθεστωτική διαφθορά αναδεικνύεται σε βασικό χαρακτηριστικό του συστήματος. Δεν πρόκειται για εγγενές χαρακτηριστικό της ελληνικής κοινωνίας, όπως θέλει η συστημική προπαγάνδα, όσο κι αν τη συναντάμε διάχυτη. Η ρίζα της βρίσκεται στο μεγαλοαστισμό: Στη διαπλοκή του πολιτικού κόσμου και των επιχειρηματικών ομίλων, πρώτα και κύρια των πολυεθνικών. Στο επίκεντρο της διαφθοράς βρίσκονται τα μεγάλα

ποσοστά κέρδους που απολαμβάνει το ξένο και στη συνέχεια το ντόπιο μεγάλο κεφάλαιο, χάρη στη διαμεσολάβηση του πολιτικού συστήματος (κυβερνήσεις, τοπικές αρχές). Κι είναι το πολιτικό σύστημα που ορίζει τους εξαιρετικά προσοδοφόρους όρους για το μεγάλο κεφάλαιο είτε στις προμήθειες του δημοσίου τομέα είτε στα εξοπλιστικά προγράμματα είτε με τις εξευτελιστικές τιμές στις οποίες εκποιείται ο δημόσιος πλούτος είτε με την απόσυρση του κράτους οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς (τράπεζες, τηλεπικοινωνίες, πληροφορική, ενέργεια, παιδεία, υγεία, ασφάλιση). Δίκαια ο λαός μιλάει για σάπιο πολιτικό σύστημα. Το οποίο επιπρόσθετα έχει την κύρια ευθύνη για το σχεδιασμένο ξεχαρβάλωμα του δημόσιου τομέα – ώστε μέσα από την προπαγάνδα των ΜΜΕ η ιδιωτικοποίηση να προβάλλεται σαν μόνη λύση. Από εκεί και πέρα είναι πάλι το πολιτικό σύστημα που ευνοεί και υποθάλλει τη μεσαία και μικρή διαφθορά (που βέβαια έχουν πολύ μικρότερο ποσοτικό μέγεθος), βολεύοντας κυρίως τα κομματικά μέλη σε θέσεις που αποφέρουν κάθε λογής «μπαξίσια». Έτσι «νομιμοποιείται» η διαφθορά στο υψηλό επίπεδο, ενώ ένα τμήμα της κοινωνίας «δένεται» στην αστική πολιτική. Συμπερασματικά, σάπιο πολιτικό σύστημα από τη μια, πολυεθνικές, ξένο και ντόπιο μεγάλο κεφάλαιο από την άλλη, αυτές είναι οι δύο όψεις του νομίσματος της διαφθοράς – γι' αυτό και μιλάμε για καθεστωτική διαφθορά.

42. Η ηγεμονία του αστισμού μέσα στην κοινωνία αποτελεί παρελθόν. Χρεοκόπησε η τότε «νέα Μεγάλη ιδέα», δηλαδή η συμμετοχή στην ΟΝΕ, η Ολυμπιάδα και η Βαλκανική εξόρμηση. Σήμερα πια δεν υπάρχει ένα όραμα το οποίο να μπορεί με πειστικότητα να προβάλλει και να πείσει μέσα στην κοινωνία. Η ευρω-τρομοκρατία, κι όχι μια θετική προοπτική, αποτελεί το πιο ισχυρό του όπλο. Βασικό στήριγμα αποτελεί ο ξένος παράγοντας αλλά και η βοήθεια που του δίνεται βρίσκεται υπό την αίρεση λήψης πρωτοφανών αντιλαϊκών μέτρων, πράγμα που επιτείνει την κρίση του αστισμού και τροφοδοτεί τη λαϊκή αγανάκτηση απέναντι στο πολιτικό σύστημα. Η κατάσταση αυτή δεν είναι εύκολο να αλλάξει, καθώς αφενός είναι μεγάλο το βάθος της κρίσης στην Ελλάδα και αφετέρου βαθιά η παγκόσμια κρίση. Έχει περάσει πλέον η περίοδος της πειθούς και της ηγεμονίας, είμαστε στην περίοδο της πειθάρχησης και της επιβολής. Μάλιστα σε όσο πιο δύσκολη θέση έρχεται ο αστισμός, τόσο πιο επιθετικός γίνεται απέναντι στο λαό και το λαϊκό κίνημα.
43. Η πολιτική αναμόρφωση, λανθάνουσα τάση του πολιτικού συστήματος την προηγούμενη περίοδο, θα αποτελέσει βασικό χαρακτηριστικό το επόμενο

διάστημα. Ήδη όλη την προηγούμενη περίοδο «ο κανένας» σάρωνε στις δημοσκοπήσεις, ενώ πλέον οι συνέπειες για τα κόμματα του Μνημονίου είναι πολύ βαριές. Στις 12 Φλεβάρη είχαμε 45 διαγραφές μέσα σε μια νύχτα για τα τρία αυτά κόμματα. Ήδη προωθούνται «αντιμνημονιακοί» αστικοί σχηματισμοί (Καμμένος κλπ), που εκφράζουν δυνάμεις που ενδεχομένως ευνοούνται από μια άμεση χρεοκοπία της Ελλάδας ή που διεκδικούν να παίξουν πιο κεντρικό ρόλο.

44. Η ακροδεξιά στην Ελλάδα ενισχύθηκε σημαντικά το πεντάχρονο που πέρασε. Απέκτησε κοινοβουλευτική εκπροσώπηση (ΛΑΟΣ), ενώ παράλληλα οι φασιστικές συμμορίες τύπου Χρυσής Αυγής έχουν αποκτήσει μια ορισμένη δύναμη και επιρροή. Βέβαια σήμερα ο ΛΑΟΣ χάνει σημαντικά λόγω της απλόχερης στήριξης στη Μνημονιακή πολιτική και της συμμετοχής του στην κυβέρνηση Παπαδήμου. Συνεπώς και η ακροδεξιά θα υποστεί πολιτική αναμόρφωση. Γενικά ο αστισμός θα πριμοδοτήσει την ακροδεξιά για να δημιουργηθεί ένα ακόμα ανάχωμα και αντίβαρο απέναντι στο λαϊκό κίνημα, σε στιγμές μάλιστα βαθέματος της κρίσης.

Η Αριστερά σε απόσταση από τις ανάγκες του λαϊκού κινήματος

45. Στην πενταετία 2007-2012 η Αριστερά είδε τις δυνάμεις της να σταθεροποιούνται και να αυξάνουν κάπως. Έχει αθροιστικά ένα εκατομμύριο περίπου ψηφοφόρους. Όμως με βάση το μέγεθος της κρίσης του συστήματος, αυτό δεν είναι και τόσο σημαντική επιτυχία. Ο λαός, και ειδικά ο λαός που στηρίζει και ψηφίζει την Αριστερά, περιμένει από την Αριστερά διέξοδο, περιμένει να αναλάβει τις ευθύνες της απέναντι στην πορεία της χώρας – αλλά η Αριστερά, στις διάφορες εκδοχές της, δεν μοιάζει να ανταποκρίνεται. Άλλοι θέλουν μια κεντροαριστερή λύση και αναζητούν συνεργασίες με το Μνημονιακό ΠΑΣΟΚ, άλλοι ευαγγελίζονται τη λαϊκή εξουσία και μεταθέτουν τις ρήξεις για μετά την έλευσή της (ενώ θα έπρεπε να συμβαίνει το αντίθετο), άλλοι εγκλωβίζονται σε μια θεσμική και ευρωπαϊστική αντιπολίτευση (εντάσσοντας σε αυτήν την κεντρική επιλογή μια ευαισθησία που δείχνουν απέναντι στα κοινωνικά σκιρτήματα), άλλοι εγκλωβίζονται σε γενικόλογες ιδεοληπτικές αντικαπιταλιστικές στοχεύσεις, άλλοι αναζητούν ένα «υποκείμενο» που θα λύσει όλα. Πολιτική γραμμή σε κατεύθυνση ρήξης με το σύστημα, αλλά ταυτόχρονα γειωμένη στο λαό, δεν έχει εκφραστεί από τους βασικούς σχηματισμούς της Αριστεράς. Την ίδια στιγμή εντείνονται οι προβληματισμοί και οι αναζητήσεις μέσα στον κόσμο της Αριστεράς, στη βάση της Αριστεράς, μια βάση που βρίσκεται πάντα

μέσα στους αγώνες και τα κινήματα.

46. Το κινηματικό κλίμα που υπήρξε το διάστημα 2006-2008 –σε μια συγκυρία που ο ερχομός της βαθιάς οικονομικής κρίσης δεν έχει γίνει αισθητός– οδηγεί σε μια άνοδο της Αριστεράς και ειδικά του ΣΥΡΙΖΑ επί Αλ. Αλαβάνου, τη ίδια στιγμή που το συναινετικό ΠΑΣΟΚ παραπαίει. Ειδικά μετά τις εκλογές του 2007 δημιουργείται μέσα στην Αριστερά μια «ζήτηση για ΣΥΡΙΖΑ» σε χιλιάδες ανένταχτου κόσμου, ενώ στην κοινωνία διαμορφώνεται ένα «ρεύμα ΣΥΡΙΖΑ» με πραγματική απήχηση. Αυτό ένα χρόνο μετά θα έχει εξανημιστεί, αφενός επειδή πολεμήθηκε –και από το σύστημα και εσωτερικά– ο αντισυστημισμός Αλαβάνου, αφετέρου επειδή δεν υπήρξε ανταπόκριση στην ανάγκη μιας πειστικής συνολικής εναλλακτικής προοπτικής. Συνέπεια ήταν να δοθεί η δυνατότητα στο ΠΑΣΟΚ να επανακάμψει, ειδικά καθώς η είσοδος στην κρίση καθόριζε τη στάση του λαού. Προκύπτει όμως το συμπέρασμα ότι υπήρχαν και υπάρχουν και διαρκώς διευρύνονται δυνατότητες για μια αριστερή πολιτική, όχι αφηρημένη ιδεολογική παρέμβαση, που εντοπίζει και εστιάζει στον αδύναμο κρίκο του συστήματος (π.χ. τότε συνταγματική αναθεώρηση και άρθρο 16). Η ενωτική και κινηματική αύρα του ΣΥΡΙΖΑ επηρέασε θετικά γενικότερα την Αριστερά, οδήγησε στο σχηματισμό της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, αλλά εξίσου επηρέασε αρνητικά και απαξιωτικά η μετέπειτα σύγκρουση κορυφής, ειδικά από το 2010 και μετά. Το εγχείρημα έχασε την πολιτική δυναμική του και την ελκτικότητα του σε ένα ενεργό, ανένταχτο, μαχητικό, αγωνιζόμενο κόσμο της Αριστεράς.
47. Η Αριστερά σε όλες τις διάφορες εκδοχές της, συστημικές και αντισυστημικές, ευρωπαϊστικές, ταξικιστικές και αντικαπιταλιστικές, υποτίμησε το ζήτημα της ιμπεριαλιστικής εξάρτησης της Ελλάδας. Επηρεάστηκε από την αστική προπαγάνδα για «ισχυρή Ελλάδα του ευρώ», «ανακάλυψε» μια ιμπεριαλιστική ή μικροϊμπεριαλιστική Ελλάδα. Σαν συνέπεια, δεν μπόρεσε να δει ούτε το ζήτημα του χρέους ούτε το ζήτημα της κρίσης. Με τεράστια καθυστέρηση μίλησε γι' αυτά κι ενώ η πραγματικότητα βοούσε. Με όση καθυστέρηση «ανακάλυψε» τα ζητήματα αυτά, με το ίδιο πάθος υπερασπίζεται κάθε δύναμη την ιδιαίτερη τωρινή αντίληψη της, αδιαφορώντας για την ανάγκη της μετωπικής πολιτικής. Όχι μόνο κανείς δεν μπορεί να συνεργαστεί με κανέναν, από τα πιο κεντρικά μέχρι τα πιο απλά ζητήματα, όχι μόνο συνεχίζεται η πολυδιάσπαση ακόμη και των συγκεντρώσεων –είδαμε 4 συγκεντρώσεις ενάντια στη δανειακή σύμβαση– αλλά έχουμε φθάσει στο σημείο να είναι έγκλημα καθοσιώσεως ακόμη και

μια κοινή δημόσια συζήτηση, ακόμη και ένας διάλογος μέσα από έντυπα.

48. Δέσμιες των αντιλήψεων που προαναφέρθηκαν, όλες οι διάφορες πτέρυγες της Αριστεράς καταλήγουν να μην μιλάνε για χούντα, να μην μιλάνε για κατοχή, να ταυτίζουν εθνικισμό με πατριωτισμό και να μιλάνε για εθνοπατριωτισμό, να μη στηρίζουν ολόψυχα αλλά να έχουν επιφυλάξεις ή και ανοιχτή υποτίμηση απέναντι σε κινήματα όπως το κίνημα των πλατειών, να αφυδατώνουν την κρισιμότητα του δημοκρατικού και ανεξαρτησιακού ζητήματος – ζητήματα δηλαδή που είναι βασικά για τη λαϊκή αντίληψη. Έτσι δεν είναι παράλογο που ήδη αναπτύσσονται νέα σχήματα και αποκτούν σημαντική απήχηση μέσα στον κόσμο που κινητοποιείται, η δε Αριστερά ενδέχεται να οδηγηθεί και αυτή στην περιπέτεια της πολιτικής αναμόρφωσης.
49. Ο αναρχικός και αντιεξουσιαστικός χώρος σε όλες τις παραλλαγές του έχει – εξαιτίας και της πολύπλευρης ανεπάρκειας της αριστεράς– ανοδική επιρροή τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα μετά το Δεκέμβρη του 2008, εστιασμένη στη νεολαία. Παρόλο που ένα τμήμα του χώρου αυτού έχει παρουσιάσει σημάδια ωρίμανσης και έχει αποκτήσει μια κάποια κοινωνική γείωση, δεν παύει να είναι ένας χώρος που συστηματικά αυτοϋπονομεύεται. Η παντελής έλλειψη πολιτικής σε όλα τα επίπεδα αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό του. Αυτό, σε συνδυασμό με τη μονομανή πρακτική της σύγκρουσης με τις δυνάμεις καταστολής, τον κάνει εύκολα χειρίσιμο από το κράτος και τους μηχανισμούς του. Επιπλέον τα τελευταία χρόνια μέσα στους κόλπους του υπάρχουν και δρουν ομάδες απολίτικης, τυφλής και χουλιγκάνικης βίας.
50. Η ΚΟΕ έζησε μια μεγάλη προγραμματική επιβεβαίωση για ένα πολιτικό και ιδεολογικό φορτίο που διαθέτει: ανάγκη να ξεπεραστεί το πολιτικό σύστημα, σημασία του κεντρικού πολιτικού αγώνα, του «φύγετε», εθνικό ζήτημα, διέξοδος στο επίπεδο της χώρας, δημοκρατία κλπ. Από την πρώτη στιγμή η ΚΟΕ έθεσε σε προτεραιότητα για τον αντιμνημονιακό αγώνα, να μπει στην προμετωπίδα του η πτώση του πολιτικού συστήματος όπως συμπυκνώνεται με το σύνθημα της Μεταπολίτευσης του Λαού. Το πλατύ λαϊκό μέτωπο, ο κοινωνικός, δημοκρατικός, παλλαϊκός ξεσηκωμός. Έθεσε σε προτεραιότητα το πολιτικό πρόβλημα. Υπογράμμισε ότι η Ελλάδα δεν αποτελεί τον αδύναμο κρίκο μόνο οικονομικά αλλά κυρίως πολιτικά. Αναγνώρισε ότι η Δημοκρατία είναι ουσιώδες ζήτημα, καθόλου δευτερεύον, που δεν μπορεί να δικαιωθεί από την αστική διαχείριση στην εποχή της τρόικας, των μνημονίων, των προκλητικών επεμβάσεων και της

ουσιαστικής κατάργησης των εθνικών κοινοβουλίων. Εκτίμησε ότι στην ελληνική κοινωνία εμφανίστηκε ένας κοινωνικός ριζοσπαστισμός που τροφοδοτήθηκε στην πρώτη φάση από τις γενικές απεργίες, συγκέντρωσε δυνάμεις από επιμέρους κινήματα, και ξέσπασε εκκωφαντικά στη δεύτερη μεγάλη φάση των αγώνων (κίνημα πλατειών), αποτελώντας την κοίτη του μαζικού λαϊκού κινήματος.

Γ. Το νέο ειδικό καθεστώς της χούντας, της νέας κατοχής και της κοινωνικής εξόντωσης

51. Μια ασήμαντη από άποψη μεγέθους για την παγκόσμια οικονομία οντότητα, η Ελλάδα, βρέθηκε στο επίκεντρο μιας κρίσης, μιας διαμάχης, πολλών διεργασιών και πολλών ενεργών παραγόντων. Η επιδρομή που γίνεται με πρόσχημα τη διάσωση της χώρας (γενικότερα της ευρωζώνης και του ευρώ) γίνεται πάνω σε πειράματα και νέες σύνθετες μορφές ιμπεριαλιστικής παρέμβασης (Τρόικα, Μνημόνιο) που υποθηκεύουν την οικονομία και όλο τον πλούτο της χώρας για δεκαετίες, που ανατινάζουν με μια παρέμβαση-σοκ όλο το κοινωνικό συμβόλαιο της Μεταπολίτευσης του 1974.
52. Αυτό που επιβάλλεται στη χώρα και το λαό από το Μάιο του 2010, με την ψήφιση του πρώτου Μνημονίου, αναγνωρίζεται και καταγγέλλεται από το λαό σαν καθεστώς χούντας και νέας κατοχής. Οδηγεί μεθοδευμένα στην κοινωνική εξόντωση, σε έναν σύγχρονο κοινωνικό Καιάδα. Αποτελεί ένα νέο ειδικό καθεστώς.

Γιατί μιλάμε για ειδικό καθεστώς

53. Μιλάμε για ειδικό καθεστώς επειδή έχει επιβληθεί στη χώρα και το λαό ένα νέο, εξαιρετικά αντιδραστικό πλαίσιο πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής ζωής, το οποίο αποτελεί τομή σε σχέση με τις βασικές κατευθύνσεις, διακηρύξεις και ισορροπίες που λειτουργούσε το σύστημα στην προ Μνημονίου περίοδο.
54. Μιλάμε για ειδικό καθεστώς επειδή, παρότι ο ρόλος του ξένου παράγοντα στην Ελλάδα ήταν πάντα καθοριστικός, σήμερα πια έχουμε φθάσει στο σημείο να αναιρούνται η εθνική ανεξαρτησία και η λαϊκή κυριαρχία. Η Ελλάδα μετατρέπεται σε μεταμοντέρνα ευρω-αποικία. Οι αποφάσεις που αφορούν τη χώρα και το λαό λαμβάνονται αποκλειστικά από την Τρόικα σε Βρυξέλλες, Ουάσιγκτον, Βερολίνο. Η υλοποίηση των αποφάσεων αυτών ελέγχεται ασφυκτικά από τους εκπροσώπους της Τρόικας, ενός μηχανισμού που λειτουργεί σαν άτυπο «υπερ-πρωθυπουργικό γραφείο». Η Τρόικα έχει εγκαταστήσει τη λεγόμενη «δύναμη κρούσης» υπό τον Ράιχενμπαχ, η Γερμανία έχει εγκαταστήσει ξεχωριστό «υπουργό Ελλάδας», τον Φούχτελ, ενώ η ΕΕ με βάση τη συμφωνία της 26^{ης} Οκτωβρίου ετοιμάζεται να εγκαταστήσει «επίτροπο δημοσιονομικής πειθαρχίας». Η χώρα και ο λαός

της δεν βρίσκονται απλά «υπό εποπτεία», όπως προβλέπεται στη Συνθήκη του Μάαστριχτ και όπως είχε βρεθεί στο διάστημα 2005-2007 μετά τη διαβόητη «απογραφή» Αλογοσκούφη. Η χώρα και ο λαός της βρίσκονται πλέον «υπό τροϊκανή επιτροπεία». Και μάλιστα εντεινόμενη σε βάθος και ποιότητα, που τείνει να ελέγχει κάθε πόρο και διαδικασία του κράτους.

55. Μιλάμε για ειδικό καθεστώς επειδή αναιρείται η ίδια η κουτσουρεμένη αστική δημοκρατία που είχε διαμορφωθεί από τη μεταπολίτευση του 1974. Το Σύνταγμα έχει γίνει κουρελόχαρτο. Η Βουλή έχει ουσιαστικά καταργηθεί και απλά τυπικά επικυρώνει τα όσα αποφασίζονται στα ιμπεριαλιστικά κέντρα. Ακόμη, σε συνθήκες πρωτοφανούς δυσαρμονίας Βουλής και λαϊκής βούλησης, επιβάλλεται από την Τρόικα μια κυβέρνηση ευρωμαριονετών, ενώ οι εκλογές αναβάλλονται για άγνωστο χρόνο. Η κρατική βία και η δολοφονική καταστολή –ήδη μετράμε νεκρούς και ανθρώπους με βαριές βλάβες– επιστρατεύονται σε το βασικό όπλο αντιμετώπισης του «εχθρού λαού».

56. Μιλάμε για ειδικό καθεστώς επειδή επιβάλλεται μια βίαιη φτωχοποίηση, με επάλληλα κύματα ρυθμίσεων, που ήταν αδιανόητες μέχρι το Μνημόνιο και οι περισσότερες είναι, εκτός από αντιλαϊκές, ακόμη και ευθέως αντισυνταγματικές. Αρχικά είχαμε μειώσεις συντάξεων (για τις οποίες τα λεφτά είχαν ουσιαστικά πληρωθεί), μειώσεις μισθών και μεγάλη αύξηση της λαϊκής φορολογίας. Εν συνεχεία απολύσεις δημοσίων υπαλλήλων. Δραματική συρρίκνωση του όποιου κοινωνικού κράτους. Χαράτσια και κεφαλικούς φόρους. Πλέον, με τη νέα δανειακή σύμβαση, επιβάλλονται μισθοί βαλκανικού επιπέδου, χωρίς ασφάλιση, χωρίς εργατικά δικαιώματα, καθώς και συντάξεις πείνας. Σχεδόν ολόκληρη η χώρα μετατρέπεται με βίαιο τρόπο σε Ειδική Οικονομική Ζώνη (ΕΟΖ) για να μπορεί το ξένο και το ντόπιο κεφάλαιο κυριολεκτικά να «ασελγεί» πάνω στη ζωντανή εργασία.

57. Μιλάμε για ειδικό καθεστώς επειδή ο δημόσιος πλούτος περιέρχεται με συνοπτικές –και επίσης αντισυνταγματικές– διαδικασίες στον έλεγχο του διεθνούς μονοπωλιακού κεφαλαίου. Οι βασικές υποδομές της χώρας (νερό, ενέργεια, τηλεπικοινωνίες, δρόμοι) και ο φυσικός της πλούτος (ήλιος, άνεμος, ακτές, βουνά, ορυκτός πλούτος, ελεύθεροι αστικοί χώροι) εκποιούνται αντί «πινακίου φακής». Χάνεται η δημόσια ιδιοκτησία πάνω στα περιουσιακά στοιχεία του δημοσίου, τα οποία μεταβιβάζονται σε ένα ταμείο ελεγχόμενο από την Τρόικα, το Ταμείο Αποκρατικοποιήσεων.

58. Μιλάμε για ειδικό καθεστώς επειδή, προκειμένου να διασωθεί ο ντόπιος μεγαλοαστισμός, οι εγχώριες τράπεζες έλαβαν από το δημόσιο ταμείο πακτωλό δις ευρώ (108 δις ευρώ σε μετρητά και εγγυήσεις μέχρι σήμερα), ποσά πολλαπλάσια από αυτά που θα χρειαζόντουσαν για να εξαγοραστούν από το δημόσιο – και παρόλα αυτά παρέμειναν και παραμένουν υπό τον έλεγχο των ιδιωτών. Σε ποιο πλαίσιο κράτους δικαίου θα μπορούσε άραγε να υπάρξει τέτοια σκανδαλώδης ιδιωτική «προικοδότηση» και δημόσια κλοπή;

Η αντιδραστική τομή

59. Όλα τα παραπάνω θα ήταν αδύνατα χωρίς την καθεστωτική αλλαγή που έφερε το Μνημόνιο και η Τρόικα. Καπιταλισμό είχαμε και πριν, καπιταλισμό έχουμε και μετά. Όπως καπιταλισμό είχαμε πριν το 1967, καπιταλισμό είχαμε και στην περίοδο της απριλιανής δικτατορίας, καπιταλισμό είχαμε και μετά το 1974. Δεν είναι ίδια όμως η ποιότητα του καπιταλισμού σε όλες αυτές τις περιόδους. Ούτε στην οικονομική βάση ούτε στο πολιτικό εποικοδόμημα. Με το τωρινό ειδικό καθεστώς της Τρόικας και των Μνημονίων έχουμε σημαντικότερες, δραματικές αλλαγές. Δεν πρόκειται απλά για μια μεγάλη επιδείνωση της βαθμού εκμετάλλευσης της εργατικής δύναμης αλλά για μια ποιοτική, αντιδραστική τομή:

α) Στην οικονομική βάση, καθώς κορυφώνεται μια εικοσαετής πορεία παραγωγικής αποδιάρθρωσης, και πλέον η παραγωγική βάση της χώρας (παραγωγικές δυνάμεις) περνά πλήρως στον έλεγχο του διεθνούς μονοπωλιακού κεφαλαίου. Παράλληλα το επίπεδο διαβίωσης και τα δικαιώματα που είχε κατακτήσει μέσα από δεκαετίες αγώνων ο λαός κυριολεκτικά γκρεμίζονται, η ζωντανή εργασία καταβαρθώνεται. Για τις υποτελείς κοινωνικές τάξεις, πάνω από 75% της κοινωνίας, δεν αποτελεί υπερβολή η έκφραση κοινωνική εξόντωση (παραγωγικές σχέσεις).

β) Στο πολιτικό εποικοδόμημα, καθώς η πολιτική εξουσία μεταφέρεται σε υπερεθνικά κέντρα (επιτροπεία, κατοχή), ενώ καταρρέει η όποια αφυδατωμένη αστική δημοκρατία υπήρχε (χούντα). Είναι ακριβώς αυτά τα κέντρα που επέβαλαν το «κλίμα συναίνεσης» ανάμεσα στα μεγάλα κόμματα, μετά τη λαϊκή εξέγερση ενάντια στο «μεσοπρόθεσμο» τον περασμένο Ιούνιο. Τότε η ΝΔ ψηφίζει το μεγαλύτερο και πιο ουσιαστικό τμήμα του «μεσοπρόθεσμου», ενώ μέσα στο καλοκαίρι είχαμε την πρώτη εμφάνιση του «μαύρου μετώπου» (ΠΑΣΟΚ, ΝΔ, ΛΑΟΣ) με την υπερψήφιση από κοινού του αντιδραστικού εκτρώματος (νόμου) Διαμαντοπούλου για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την κατάργηση του ασύλου.

60. Η μέχρι σήμερα κορύφωση από πολιτική άποψη του ειδικού καθεστώτος και η πιο χαρακτηριστική απόδειξη της πολιτικής εξουσίας των υπερεθνικών κέντρων υπήρξε η συγκρότηση της συγκυβέρνησης του «μαύρου μετώπου» (ΠΑΣΟΚ, ΝΔ, ΛΑΟΣ) υπό την πρωθυπουργία ενός υπαλλήλου του ευρωσυστήματος, του Λουκά Παπαδήμου. Ήταν ο γαλλογερμανικός άξονας που με προκλητικό τρόπο παρενέβη όταν τέθηκε ζήτημα δημοψηφίσματος για τη νέα και τρισεχειρότερη δανειακή σύμβαση (για λόγους πολιτικής σκοπιμότητας από τον Γ. Παπανδρέου και κάτω από την πίεση της λαϊκής οργής). Αυτό το δημοψήφισμα, που σε συνθήκες στοιχειώδους αστικής δημοκρατίας θα ήταν αυτονόητο με βάση τη σημασία της νέας δανειακής σύμβασης, απορρίφθηκε ως διαδικασία από τα ξένα μεγάλα αφεντικά, ακριβώς επειδή ο λαός ήταν και είναι αντίθετος στη νέα δανειακή σύμβαση, όπως έδειξε και η παλλαϊκή κατακραυγή ενάντια στο πολιτικό σύστημα την 28^η Οκτωβρίου 2011.
61. Η τωρινή χούντα, παρότι έχει κοινοβουλευτικό μανδύα, διαθέτει τανκς. Κι αυτά δεν είναι άλλα από τα ιδιωτικά κανάλια, τα μέσα μαζικής προπαγάνδας του συστήματος. Όχι μόνο έχουν καταπατήσει αυθαίρετα το δημόσιο αγαθό των ραδιοσυχνοτήτων, όχι μόνο αποτελούν κορυφαία απόδειξη διαπλοκής πολιτικού και επιχειρηματικού κόσμου, όχι μόνο λειτουργούν παράνομα και αντισυνταγματικά ακόμη και κατά το Συμβούλιο της Επικρατείας αλλά, το σημαντικότερο, βομβαρδίζουν συνεχώς την κοινωνική συνείδηση με μονόδρομους και εκβιαστικά διλήμματα και συκοφαντούν τους λαϊκούς αγώνες. Παρότι σήμερα, μπροστά στον κίνδυνο να απαξιωθούν πλήρως στη λαϊκή συνείδηση, αναγκάζονται να χρησιμοποιούν πού και πού αντιμνημονιακές κορώνες, παραμένουν σταθεροί προπαγανδιστές του ραγιαδισμού και της τάχα αδυναμίας να επιβιώσει η χώρα χωρίς τα λεφτά της Τρόικας.
62. Στην Ελλάδα εδώ και δύο δεκαετίες έχουν περάσει τόσο νόμοι περιστολής των δημοκρατικών δικαιωμάτων, έχουμε ζήσει τόσο άγριες, δολοφονικές, κατασταλτικές μεθόδους, που σωστά πολλοί έχουν μιλήσει για «σιδηρόφρακτη δημοκρατία». Αυτή αποτελεί το συμπλήρωμα του νεοφιλελευθερισμού σε πολιτικό επίπεδο. Καθώς όμως όλα αυτά τα μέσα αποδεικνύονται αδύναμα να συγκρατήσουν το ποτάμι της λαϊκής αγανάκτησης, ουδείς μπορεί να αποκλείσει τη χρησιμοποίηση από το ειδικό καθεστώς ακόμη και ειδικών στρατιωτικών σωμάτων ή και πραγματικών τανκς απέναντι στο λαό. Η αντίληψη ότι στο ευρωπαϊκό πλαίσιο δεν μπορεί να υπάρξει δικτατορία αποτελεί έναν ακόμη από τους καταρρέοντες μύθους του ευρωπαϊσμού.

Ας μην ξεχνάμε ότι ήδη από την περίοδο της εξέγερσης του Δεκέμβρη του 2008 έχει τεθεί ζήτημα αναστολής άρθρων του Συντάγματος και επιβολής καθεστώτος έκτακτης ανάγκης. Η «σιδηρόφρακτη δημοκρατία» όχι μόνο βαθαίνει στο πλαίσιο του ειδικού καθεστώτος αλλά μπορεί να υπάρξουν κι άλλου τύπου περιπέτειες, αν οι δανειστές νοιώσουν τα συμφέροντα τους να απειλούνται από το λαό.

63. Τα όσα γνωρίζαμε από τη μεταπολίτευση του 1974 μέχρι σήμερα, ως το βασικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εξελισσόταν η πολιτική, οικονομική και κοινωνική ζωή, έχουν παρέλθει. Στο διάστημα αυτό υπήρξαν διάφοροι σημαντικοί σταθμοί, τομές και ορόσημα. Ήδη όμως ζούμε την πλέον καθοριστική τομή. Έχουμε ήδη μπει σε μια νέα καθεστωτική φάση. Πολιτικό σύστημα, επίπεδο διαβίωσης, ιδεολογίες, τρόπος ζωής, κοινωνικά και πολιτιστικά πρότυπα, όλα αλλάζουν με ραγδαίους ρυθμούς. Το ίδιο αλλάζει η ταξική πάλη, οι μορφές και το περιεχόμενο της, τα κοινωνικά μπλοκ και οι στόχοι τους. Το προς τα πού θα πάνε τα πράγματα δεν είναι δεδομένο. Η ρευστότητα είναι το κύριο χαρακτηριστικό. Η έννοια του προοδευτικού, του αριστερού επαναπροσδιορίζεται και βρίσκεται σε συνεχή διαμόρφωση στη μεταβατική περίοδο που βρισκόμαστε. Στο πλαίσιο αυτό ανοίγονται σημαντικές δυνατότητες για το λαϊκό κίνημα. Στο επίκεντρο πρέπει να βρεθούν τα ζητήματα που αφορούν τους στόχους, τα πεδία δράσης και τις μορφές δράσης του λαϊκού κινήματος.

Η εξέλιξη στη λαϊκή συνείδηση

64. Το εναλλακτικό σχέδιο της Αριστεράς, στην τωρινή φάση, πρέπει να εδράζεται σε αυτό που είναι «κοντινό» στη συνείδηση ενός λαού που βρίσκεται σε μια πορεία προς τον ξεσηκωμό, την εξέγερση, έχοντας δώσει αρκετά προμηνύματα τα τελευταία χρόνια. Ακριβώς γιατί αυτό που είναι «κοντινό», αυτό που είναι ήδη κατοχυρωμένο στη λαϊκή συνείδηση, είναι σε ουσιαστική ρήξη με την ιμπεριαλιστική στρατηγική για τη χώρα και βέβαια με τον αστισμό. Πρόκειται για μια νέα εξέλιξη, που διαμορφώθηκε αφενός με την προσφυγή στο Μνημόνιο και την εγκαθίδρυση του ειδικού καθεστώτος και αφετέρου με τους αγώνες που υπήρξαν και την κεντρική πολιτική στόχευση που διαμορφώθηκε μέσα από αυτούς.
65. Ο λαός κατανοεί από την πείρα του ότι η μοίρα του τόπου του καθορίζεται στις Βρυξέλλες, την Ουάσιγκτον και το Βερολίνο, ότι αυτοί που τον κυβέρνησαν και τον κυβερνούν είναι τσιράκια των μεγάλων αφεντικών, ότι έχει γίνει

ένα τρελό πανηγύρι από τεράστια κέρδη, μίζες, κομπίνες, κι αυτοί που κέρδισαν, αυτοί που «φάγανε τα κλεμμένα», τώρα του λένε «ξαναπλήρωνε, κι αν δεν έχεις θα πεθάνεις». Ο λαός στοχοποιεί το καθεστώς της χούντας και της κατοχής. Ο λαός στοχοποιεί το πολιτικό σύστημα της χρεοκοπίας και της διαφθοράς, καθώς γι' αυτόν «όλοι τους ίδιοι είναι» (εν μέρει άδικο αυτό για την Αριστερά, αλλά είναι το τίμημα του συστημισμού χρόνων). Ο λαός καταλαβαίνει ότι του στερούν τη φωνή, ότι τα ΜΜΕ δεν είναι η φωνή της κοινωνίας, ότι τα δελτία των 8 είναι η φωνή της Τρόικας. Ακόμη, ο λαός αρχίζει να καταλαβαίνει ότι του είπαν χοντρά ψέματα για το ευρώ, διστάζει ίσως λίγο και ακόμη περνάει η «ευρω-τρομοκρατία» («έξω από το ευρώ η καταστροφή»), όμως πλέον ο ευρωπαϊσμός είναι σε κρίση σαν ηγεμονική ιδεολογία. Και πάνω απ' όλα ο λαός γνωρίζει ότι ο τόπος του έχει δύναμη, ότι ο ίδιος μπορεί να δουλέψει κι είναι άνεργος, ενώ το παιδί του φεύγει μετανάστης στο εξωτερικό, ότι η χώρα μπορεί να παράγει, τουλάχιστον τα αναγκαία, κι ότι την κατάντησαν να εισάγει ακόμη και τα αγροτικά προϊόντα, που θα μπορούσε να έχει σε αφθονία.

τα πυρά του λαϊκού κινήματος, εκεί πρέπει να στοχεύσει η τακτική της Αριστεράς.

Η κύρια αντίθεση – Ο αδύναμος κρίκος

66. Ο αδύναμος κρίκος του συστήματος στην Ελλάδα σήμερα είναι αυτό το ειδικό καθεστώς που έχει εγκαθιδρυθεί στη χώρα, το καθεστώς των Μνημονίων και της Τρόικας, της χούντας, της νέας κατοχής και της κοινωνικής εξόντωσης. Το σύστημα δεν μπορεί να επιβιώσει χωρίς αυτό το ειδικό καθεστώς. Ο λαός πάλι δεν μπορεί να επιβιώσει με αυτό το ειδικό καθεστώς. Εδώ, λοιπόν, η αντίθεση γίνεται οριακή και εκρηκτική. Αυτή είναι η κύρια αντίθεση στην Ελλάδα στην τωρινή περίοδο. Από την επίλυση αυτής της αντίθεσης –και στην πορεία επίλυσης– μπορεί να προκύψουν σημαντικότερες κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές. Ειδική σημασία έχει ότι η μία πλευρά της αντίθεσης, το μαζικό λαϊκό κίνημα που έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στις εξελίξεις, έχει καθαρότερη από ποτέ επίγνωση του ποιος είναι ο αντίπαλος του (οι δυνάμεις που στηρίζουν το ειδικό καθεστώς) και έχει κεντρική πολιτική στόχευση απέναντί του. Αυτό είναι επίσης μια νέα, πολύ σημαντική εξέλιξη.

67. Αντιτασσόμαστε στο ειδικό καθεστώς, συνολικά και ενιαία παρμένο, όχι σε μία μόνο πλευρά του, όχι π.χ. μόνο στο χρέος, όχι π.χ. μόνο σε μια επιμέρους πολιτική κάθε φορά – γιατί τότε θα κάναμε το λάθος του οικονομισμού. Αντιτασσόμαστε συνολικά και ενιαία στο ειδικό καθεστώς που επιβάλλεται στη χώρα και στο λαό. Εκεί πρέπει να συγκεντρωθούν

Δ. Η πολιτική, οικονομική και κοινωνική διέξοδος της χώρας και η Μεταπολίτευση του Λαού

68. Η κεντρική πολιτική κατεύθυνση της ΚΟΕ είναι ο αγώνας για «πολιτική, οικονομική, κοινωνική διέξοδο της χώρας». Η κατεύθυνση αυτή παίρνει ιδιαίτερα υπόψη της: α) τα κεντρικά ζητήματα που ζητούν μια ορισμένη επίλυση, ριζικά διαφορετική από τη σημερινή, ή που χωρίς να επιλυθούν δεν μπορούν να γίνουν βήματα ουσιαστικά (ειδικό καθεστώς, Μνημόνιο, τρόικα, πολιτικό σύστημα, χρέος, παραγωγική αποδιάρθρωση κλπ), β) το σημερινό επίπεδο της μέσης κοινωνικής συνείδησης, γ) το σημερινό επίπεδο και την ανάπτυξη των αγώνων, δ) το τι είναι δυνατό να αναπτυχθεί σε επίπεδο αγώνων και συνείδησης με βάση την πραγματικότητα όπως αυτή διαμορφώνεται και εξελίσσεται και τις αντιθέσεις που αυτή αναδεικνύει. Επίσης απαντά στο ερώτημα της προοπτικής. Προβάλλει δηλαδή μια άλλη κατάσταση ύπαρξης της κοινωνίας, μια κατάσταση προς κατάκτηση, που δεν ταυτίζεται με τον τελικό σκοπό του κινήματος, αλλά όμως είναι ριζικά διαφορετική από τη σημερινή, αποτελεί μια μεγάλη πρόοδο σε σχέση με το σήμερα. Και επιπλέον, πλησιάζοντας στην κατάκτησή της, θα ανοίγονται άλλοι, πολύ ευρύτεροι ορίζοντες κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών μετασχηματισμών.

69. Μιλάμε για χώρα, για διέξοδο της χώρας, επειδή για χώρες όπως η Ελλάδα ισχύει ότι η υπεράσπιση των συμφερόντων της ζωντανής εργασίας δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς παράλληλα να αντιμετωπιστούν εθνικά και διεθνή προβλήματα καθοριστικής σημασίας. Τα οποία μάλιστα ο αστισμός της Ελλάδας αδυνατεί να αντιμετωπίσει, καθώς έχει μια κατά βάση εξαρτημένη, υπεργολαβική και διαμεσολαβητική προς το διεθνές μονοπωλιακό κεφάλαιο και τα ιμπεριαλιστικά κέντρα υπόσταση. Σε χώρες όπως η Ελλάδα το κοινωνικό ζήτημα συνυφαίνεται με το εθνικό, κανείς δεν μπορεί να τα ξεχωρίσει, ενώ ακόμη και στο εθνικό ζήτημα τα συμφέροντα του αστισμού και του λαϊκού κινήματος είναι σε διαφορετική κατεύθυνση. Ο αστισμός είναι σε μια κατεύθυνση ξεπουλήματος της χώρας, αρκεί να διασφαλισθεί ο δικός του ενδιάμεσος ρόλος. Το λαϊκό κίνημα είναι σε μια κατεύθυνση υπεράσπισης της χώρας. Γι' αυτό μιλάμε για διέξοδο της χώρας. Κατά συνέπεια ανάμεσα στις βασικές κατευθύνσεις του μαζικού λαϊκού κινήματος πρέπει να συμπεριλαμβάνονται: α) η οικονομική και πολιτική ανεξαρτησία σε αντιπαράθεση με τον πλανηταρχισμό, τις επεμβάσεις των ιμπεριαλιστών και των νέων μηχανισμών υποδούλωσης, β) η αντισυγκεντροποιητική ανάπτυξη ενάντια στην κατάπνιξη και αποστράγγιση που επιβάλλουν

οι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί τοκογλυφίας και προγραμμάτων προσαρμογής, μνημονίων κλπ, γ) το εθνικό στοιχείο ενάντια και σε αντιπαράθεση με το εθνικιστικό-ρατσιστικό-ραγιαδικό.

Η Μεταπολίτευση του Λαού

70. Όταν σήμερα μιλάμε για μια Μεταπολίτευση του Λαού εννοούμε την ανατροπή του ειδικού καθεστώτος που άνοιξαν το Μνημόνιο και η τρόικα, την απαλλαγή από το σάπιο πολιτικό σύστημα στο σύνολό του και το πέρασμα σε μια άλλη πολιτική φάση, σε μια νέα αυθεντική, λαϊκή και δημοκρατική κατάσταση πραγμάτων, κάτω από τη σφραγίδα της λαϊκής πάλης, του λαϊκού ξεσηκωμού, του πολιτικού και κοινωνικού μετώπου. Αυτήν τη θεωρούμε σαν τον πρώτο κόμβο για την πολιτική, την οικονομική, την κοινωνική διέξοδο της χώρας. Προμετωπίδα της Μεταπολίτευσης του Λαού αποτελούν τα αιτήματα της Ανεξαρτησίας, της πραγματικής Δημοκρατίας, της Επιβίωσης του λαού, της απαλλαγής από τη χρεομηχανή και της άλλης πορείας του τόπου, στηριγμένοι στις δικές μας δυνάμεις.

71. Θεμελιώδης προϋπόθεση για να προχωρήσει αυτή η κατεύθυνση είναι η οργάνωση του λαού και παραπέρα η οργάνωση του λαϊκού ξεσηκωμού. Μέσα σε αυτή τη διαδικασία θα υπάρξουν ξεκαθαρίσματα, βαθέματα της λαϊκής συνείδησης για πολλά και σοβαρά ζητήματα, και νέες πρωτόγνωρες καταστάσεις.

72. Η έννοια του εφικτού είναι μια βασική διάσταση της πολιτικής γραμμής. Για πρώτη φορά μετά από δεκαετίες αναφερόμαστε σε μια εφικτή αλλαγή. Σε αυτή τη δυνατότητα πρέπει να υποταχτεί η τακτική της Αριστεράς. Ταυτόχρονα η επίτευξη των στόχων της Μεταπολίτευσης του Λαού (ή ακόμη και το πλησίασμά τους) φέρνουν πιο κοντά, κάνουν εφικτούς, νέους, πιο προωθημένους στόχους. Τροποποιείται, διευρύνεται ο ορίζοντας του εφικτού.

73. Το πολιτικό περιεχόμενο της Μεταπολίτευσης του Λαού εμπεριέχει βασικές πλευρές της σύγχρονης δημοκρατικής και ανεξαρτησιακής κατεύθυνσης, γκρεμίζοντας την υπάρχουσα αλλά και διαμορφώνοντας μια νέα κατάσταση. Το γκρέμισμα αναφέρεται συνολικά το ειδικό καθεστώς της Τρόικας και των Μνημονίων και των ντόπιων στηριγμάτων του με πρώτο το σάπιο πολιτικό σύστημα. Πιο αναλυτικά περιλαμβάνει: Την πλήρη ακύρωση όλων των Μνημονίων, των Συμβάσεων και της Επιτροπείας, όλων συνολικά των

ρυθμίσεων επίθεσης στη ζωντανή εργασία και ξεπουλήματος του δημόσιου πλούτου. Σταμάτημα των πληρωμών στους τοκογλύφους δανειστές. Την πολιτική καταδίκη, ακόμη όμως και την παραδειγματική δικαστική τιμωρία όλων όσων υπηρέτησαν αυτό το καθεστώς, αλλά και γενικότερα όλων όσων οδήγησαν τη χώρα στη χρεοκοπία. Τη δήμευση της παρουσίας όλων όσων λήστεψαν το δημόσιο πλούτο, είτε απολαμβάνοντας σκανδαλώδεις υπερτιμολογημένες κρατικές προμήθειες είτε παίρνοντας μίζες είτε μη πληρώνοντας φόρους κεφαλαίου (ακόμη και αυτούς τους ελάχιστους που προβλέπονται). Αναγκαστικά μέτρα (έλεγχος στην κίνηση κεφαλαίων, αναδρομική φορολόγηση μεγάλου κεφαλαίου, ακόμη και συλλήψεις κλπ) προκειμένου να «γυρίσουν πίσω τα κλεμμένα» (ή όσο περισσότερα γίνεται από αυτά). Ριζικό χτύπημα στην καθεστωτική σαπίλα, διαφθορά και στη διαπλοκή πολιτικού και επιχειρηματικού κόσμου. Μέτρα για την απαγόρευση στο μεγάλο κεφάλαιο να ελέγχει την πληροφόρηση και την ενημέρωση του λαού μέσω των ΜΜΕ. Διεκδίκηση των γερμανικών αποζημιώσεων και του κατοχικού δανείου. Διεκδίκηση επιστροφής πληρωμών από πανωτόκια της χρεομηχανής αλλά και από αποικιοκρατικές συμβάσεις σε βάρος του Δημοσίου. Άρση του καθεστώτος φορολογικής ασυλίας στο μεγάλο κεφάλαιο και την εκκλησία και μέτρα για την όσο είναι δυνατόν αποκατάσταση της επί δεκαετίες αδικίας.

74. Ως προς τη νέα υπό διαμόρφωση κατάσταση η Μεταπολίτευση του Λαού συνδέεται ενδεικτικά με τις ακόλουθες βασικές πολιτικές κατευθύνσεις – σίγουρα όχι με την πλήρη κατάκτηση τους αλλά με καθοριστικά βήματα για την επίτευξη τους: Πολιτική και οικονομική, δηλαδή εθνική ανεξαρτησία. Πραγματική δημοκρατία. Λαϊκή κυριαρχία. Ο λαός να αποφασίζει για όλα τα σημαντικά ζητήματα (οικονομική πολιτική, διεθνείς σχέσεις κλπ). Ο λαός να πάρει τις τύχες της χώρας στα χέρια του, χωρίς πάτρωνες, εκβιαστές, τοκογλύφους και μονοπωλητές. Ο λαός να αποφασίσει για τον νέο Σύνταγμα της χώρας μέσα από μια παλλαϊκή δημοκρατική διαβούλευση και τίμιες εκλογές για τη Συντακτική Εθνοσυνέλευση. Ανάταξη της ζωντανής εργασίας. Για όλους εργασία-αξιοπρέπεια-ασφάλιση-πρόνοια-ελεύθερος συνδικαλισμός. Οργάνωση για την επιβίωση του λαού, για την αντιμετώπιση της πείνας, και δρομολόγηση της παραγωγικής ανασυγκρότησης, με στόχο την κάλυψη της εσωτερικής αγοράς, πρώτ' απ' όλα στον τομέα της διατροφής, της ενέργειας, του φάρμακου κλπ. Πολιτιστική αναγέννηση. Ελεύθερη πληροφόρηση και ενημέρωση, πέρασμα των μεγάλων ηλεκτρονικών ΜΜΕ σε κοινωνικούς φορείς. Δρομολόγηση διαδικασιών κοινωνικού ελέγχου (πρώτο βήμα: κάθε τι δημόσιο στο διαδίκτυο). Εθνικοποίηση των τραπεζών (τα λεφτά έχουν

ήδη πληρωθεί) καθώς και των στρατηγικής σημασίας επιχειρήσεων και οργανισμών που στην πλειονότητα τους ελέγχονται από τις τράπεζες και λειτουργία τους με νέο διαφανή, δημοκρατικά και κοινωνικά ελεγχόμενο και αποτελεσματικό τρόπο. Ρήξεις με τον ιμπεριαλισμό, περιφρούρηση της εδαφικής ακεραιότητας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας, διεθνείς σχέσεις και περιφερειακές συνεργασίες με βάση την ιστιμία και την αλληλεγγύη των λαών άρνηση να χρησιμοποιείται η χώρα σαν ορμητήριο ιμπεριαλιστικών επεμβάσεων με τις ξένες βάσεις και τις στρατιωτικές διευκολύνσεις.

75. Όλα τα παραπάνω, γκρέμισμα και διαμόρφωση μιας νέας πολιτικής κατάστασης, είναι φανερό ότι μπορεί να έρθουν μόνο μέσα από τον ξεσηκωμό του λαού και τη συνεχή εγρήγορση του λαού. Δεν πρόκειται για ένα μεταρρυθμιστικό πλαίσιο που μπορεί να προχωρήσει με τη συνήθη κοινοβουλευτική διαδικασία αλλά για μια πραγματική πάλη του λαού απέναντι στον ιμπεριαλισμό και τον αστισμό. Ούτε οι δανειστές θα παραιτηθούν από τα συμφέροντα τους και τα Μνημόνια ούτε οι ιμπεριαλιστές από τις επιδιώξεις τους ούτε οι πολυεθνικές από τα τεράστια κέρδη τους ούτε ο αστισμός από τις τράπεζες του, τα ΜΜΕ του, την κρατική καταστολή και την εργοδοτική ασυδοσία. Θα υπάρξει εντονότατη ταξική πάλη. Η Μεταπολίτευση του Λαού, αν επιτευχθεί κατοχυρώνει έναν νέο συσχετισμό δύναμης, σαφώς υπέρ του λαού, δίνει αυτοπεποίθηση και νέα δύναμη στον οργανωμένο λαό. Η προβολή του περιεχόμενου της σήμερα δίνει απάντηση στους δήθεν μονόδρομους. Απαντά: όχι, υπάρχει κι άλλος δρόμος. Ο οποίος μπορεί να περπατηθεί, αν ανατραπεί το τωρινό ειδικό καθεστώς. Όχι «με μιας», αλλά με επάλληλα κύματα αγώνων, εξεγέρσεων, ανατροπών.

76. Έτσι η πάλη για την πολιτική, οικονομική και κοινωνική διέξοδο της χώρας θέτει τις βάσεις (υλικά, πνευματικά, πολιτιστικά, πολιτικά) για να έρθουν στο προσκήνιο μια σειρά από πιο προωθημένα ζητήματα. Για παράδειγμα η πλήρης κατάκτηση της ανεξαρτησίας, της πραγματικής δημοκρατίας, του κοινωνικού ελέγχου. Η οριστική απαλλαγή από κάθε μορφής εξάρτηση, από ΝΑΤΟ και Αμερικάνους, από ΕΕ και Γερμανία. Η αναγκαιότητα μιας νέας πολιτικής εξουσίας του λαού. Ένα νέο κοινωνικό και παραγωγικό πρότυπο με επίκεντρο τους εργαζόμενους και τις κοινωνικές ανάγκες. Η Μεταπολίτευση του Λαού είναι λοιπόν μια ενδιάμεση μεταβατική κατάσταση και μας φέρνει πιο κοντά σε ένα άλλο κοινωνικό και πολιτικό σύστημα. Χωρίς να είναι ο σοσιαλισμός εμποτιζέται από το σοσιαλιστικό όραμα,

περιλαμβάνει ορισμένα πρώιμα σοσιαλιστικά χαρακτηριστικά. Ανοίγει νέες προοπτικές, σε συνθήκες έντασης της ταξικής πάλης. Είναι το πρώτο καθοριστικό βήμα μιας μεγάλης διαδικασίας, μιας διαδικασίας ανατροπής και στη συνέχεια αναγέννησης και βαθιών κοινωνικών μετασχηματισμών. Στις φαρέτρες της η μεταβατική αυτή κατάσταση θα διδαχθεί πολλά στοιχεία από τις λατινοαμερικάνικες εμπειρίες και θα έχει πολλά να κάνει σε περιφερειακό επίπεδο (Μεσόγειος, Βαλκάνια, Ευρώπη).

Το πλατύ κοινωνικό και πολιτικό Μέτωπο

77. Σήμερα στην Ελλάδα μπορεί να σχηματιστεί μια ευρύτατη συμμαχία, με πυρήνα το σύγχρονο και διευρυνόμενο προλεταριάτο του χεριού και του μυαλού και με ισχυρή ενότητα με τα υπό συμπίεση και φτωχοποίηση μικροαστικά στρώματα. Μια ευρύτατη συμμαχία, χωρίς μεγαλοαστικές προσμεϊξεις, σε ολοκληρωτική ρήξη με το κυρίαρχο μπλοκ εξουσίας. Μια συμμαχία που αφορά πάνω από το 75% του πληθυσμού της χώρας. Πολιτική έκφραση αυτής της συμμαχίας μπορεί και πρέπει να είναι ένα πλατύ, παλλαϊκό, κοινωνικό και πολιτικό Μέτωπο. Κοινωνικά αφορά όλα τα ρυάκια και όλες οι δυνάμεις της αντίστασης. Πολιτικά αφορά ένα ευρύτατο τόξο, που ξεκινά από δυνάμεις που απεγκλωβίζονται από το δικομματισμό και φθάνει μέχρι τον ελευθεριακό χώρο. Κεντρικός στόχος η ανατροπή του ειδικού καθεστώτος της χούντας, της κατοχής και της κοινωνικής εξόντωσης και η Μεταπολίτευση του Λαού. Το άνοιγμα του δρόμου για μια πολιτική ρήξεων προς όφελος του λαού.

78. Κύρια προωθητική δύναμη αυτού του Μετώπου σήμερα είναι ο λαϊκός ριζοσπαστισμός. Κεντρική ιδέα για τη διαμόρφωση ενός πλατιού κοινωνικού και πολιτικού Μετώπου είναι η συνύπαρξη όλων των ρευμάτων, των σχηματισμών, των συλλογικοτήτων που εναντιώνονται και μάχονται αποφασιστικά και ανυποχώρητα ενάντια στο ειδικό καθεστώς. Η συνύπαρξη τόσο διαφορετικών δυνάμεων, που διατηρώντας φυσικά την αυτοτέλειά τους, συγκλίνουν σε ένα κοινό κεντρικό πολιτικό στόχο πάλης, αποτελεί μια τεράστια δύναμη σήμερα. Την ίδια στιγμή προωθείται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο η ζύμωση των διαφόρων πολιτικών ιδεολογικών αντιλήψεων, καθώς αυτή γίνεται σε γόνιμο συναγωνιστικό και δημοκρατικό κλίμα και όχι σε κλίμα περιχαράκωσης και «κλειστών αυτιών». Μέσα από αυτήν τη ζύμωση και τις οσμώσεις θα προκύπτουν στην πορεία οι κάθε φορά ηγεμονικές πολιτικές κατευθύνσεις με κριτήριο τις ανάγκες του αγώνα.

79. Η προώθηση αυτής της κατεύθυνσης θα όφειλε να αποτελεί κεντρικό καθήκον για κάθε δύναμη της Αριστεράς. Όμως η πλειοψηφία των κομματικών σχηματισμών της Αριστεράς δεν αντιλαμβάνεται τη σημασία ενός τέτοιου Μετώπου. Δεν αντιλαμβάνεται ότι ο λαός αναζητά εναγώνια μια εναλλακτική κεντρική πολιτική λύση, μέσα από την οποία να παλέψει. Δεν αντιλαμβάνεται τις νέες και ιδιαίτερα σημαντικές εξελίξεις στη λαϊκή συνείδηση. Ενώ, λοιπόν, για πρώτη φορά μετά από δεκαετίες, είναι εφικτός ένας δρόμος Ανατροπής, δηλαδή η ανατροπή του ειδικού καθεστώτος και ότι αυτή συνεπάγεται, άλλες δυνάμεις στην Αριστερά δεν θέλουν την Ανατροπή αλλά «ομαλές» κοινοβουλευτικές εξελίξεις, ενώ άλλες δεν θέλουν αυτήν την Ανατροπή –με αυτό το ειδικό περιεχόμενο– δέσμιες ιδεοληψιών για τη «με μιας» ανατροπή του συνόλου του καπιταλιστικού οικοδομήματος.

80. Ακόμη και όταν γίνονται προσπάθειες για κοινή δράση αριστερών δυνάμεων, πάλι γίνονται με λάθος στόχο και μέθοδο. Δεν εστιάζουν στο πώς να προωθηθεί ένα πλατύ κοινωνικό και πολιτικό Μέτωπο. Εστιάζουν στην ενότητα της Αριστεράς, η οποία στη συνέχεια θα οδηγούσε στο μέτωπο – μέθοδος που έχει αποδειχθεί αδιέξοδη, επειδή κάθε πτέρυγα ή συσπείρωση της Αριστεράς θέτει ένα προαπαιτούμενο πλαίσιο για το μέτωπο που είναι «στενό» και προσαρμοσμένο ώστε να περιλαμβάνει κάποιους και να αποκλείει άλλους. Ακόμη κι αν μπορέσει να το επιβάλει σε κάποιες δυνάμεις, δεν μπορεί να το επιβάλει στον πλατύ αγωνιζόμενο κόσμο. Άρα έτσι δεν μπορεί να φτιαχτεί ένα πλατύ μέτωπο, και φθάνουμε στο σημείο κάθε κομματικός σχηματισμός να έχει και το δικό του μέτωπο... Όλες αυτές οι μεθοδεύσεις ένα αποτέλεσμα έχουν: εντείνουν την ήδη μεγάλη απόσταση λαού και Αριστεράς και κάνουν πλειοψηφία τον «κανένα».

81. Έτσι, ενώ υπάρχει μια μεγάλη αγωνιστική λαϊκή διαθεσιμότητα και αναπτύσσεται ο λαϊκός ριζοσπαστισμός, η Αριστερά δεν συμβάλλει στο να υπάρξουν μορφές μέσα από τις οποίες να εκφραστούν η αγωνιστικότητα και ο ριζοσπαστισμός. Πρόκειται για μια έντονη αντίφαση. Σα συνέπεια, έχουμε τη γέννηση –κυρίως με αυθόρμητο τρόπο– νέων πρωτόγνωρων μορφών έκφρασης και συσπείρωσης του λαού. Το κίνημα των πλατειών είναι το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα. Την ίδια στιγμή, η εισβολή του μαζικού λαϊκού κινήματος στο προσκήνιο γίνεται με ασύμμετρο τρόπο. Δεν υπακούει στα κελεύσματα της αριστεράς ή του συνδικαλισμού. Εκεί που φαίνεται να υπάρχει ένα μούδιασμα ή μια απόσυρση, εκεί ξαφνικά εμφανίζεται και αλλάζει τα δεδομένα. Επιλέγει το δρόμο της

πολιτικοποίησης μέσω βασανιστικών ερωτηματικών και των αντίστοιχων σοβαρών προσεγγίσεων (βλέπε επιτυχία των οικονομολόγων). Αναζητά διέξοδο για τη χώρα (και όχι τόσο για τα δικαιώματα και τις κατακτήσεις) με όρους πολιτικοοικονομικής αξιοπιστίας λύσης. Επιβάλλει προχωρήματα ακόμη και στο πολιτικο-ιδεολογικό επίπεδο. Για παράδειγμα τα ζητήματα της εθνικής αξιοπρέπειας και της ανεξαρτησίας ήρθαν στο προσκήνιο χάρη στο κίνημα των πλατειών. Το ζήτημα της πραγματικής δημοκρατίας επίσης. Εκεί η σημαία αποκαταστάθηκε σαν σύμβολο αγώνα, ενώνοντας τους τωρινούς αγώνες με το Πολυτεχνείο και την Αντίσταση στην κατοχή. Το ζήτημα της «νέας κατοχής» επίσης κατοχυρώθηκε με βάση την παλλαϊκή κινητοποίηση στις παρελάσεις της 28^{ης} Οκτώβρη 2011. Ενώ για ένα μεγάλο τμήμα της Αριστεράς, κάθε απόχρωσης, ευρωπαϊστικής, ταξικιστικής, αντικαπιταλιστικής, δεν υπάρχει ούτε χούντα ούτε νέα κατοχή. Από αυτήν την κατάσταση πνευμάτων της Αριστεράς, ο λαϊκός ριζοσπαστισμός μάλλον είναι πιο μπροστά, πιο προωθημένος, αν θέσουμε σαν κριτήριο την πραγματική αντιπαράθεση – όχι τα μεγάλα λόγια.

82. Σε τελική ανάλυση το πλατύ, παλλαϊκό, κοινωνικό και πολιτικό Μέτωπο θα προωθηθεί μέσα από διάφορες διαδρομές. Θα στεριώσει πάνω σ' αυτό που ήδη σήμερα είναι κατακτημένο στη λαϊκή συνείδηση, την αναγκαιότητα της αντίστασης, της αλληλεγγύης, της πάλης για την επιβίωση και του κεντρικού πολιτικού αγώνα για την ανατροπή του ειδικού καθεστώτος της χούντας, της κατοχής και της κοινωνικής εξόντωσης.

Παραγωγική ανασυγκρότηση

83. Η προώθηση μιας νέας αντίληψης περί οικονομικής διαδικασίας και μοντέλου έχει ιδιαίτερη σημασία. Η προβολή της από σήμερα και άρα ο αγώνας για την κατάκτησή της – κατοχύρωσή της είναι ένα μέτωπο συγκεκριμένο: πέρα από την πολιτική και δημοκρατική ανεξαρτησία υπάρχει και η αναγκαιότητα της οικονομικής ανεξαρτησίας. Ο αγώνας για αυτήν ξεκινά και στο σήμερα. Όχι απλά με την κατάληψη της πολιτικής εξουσίας.

84. Το πρότυπο της Αριστεράς έως σήμερα σταματούσε στις πολιτικές και δημοκρατικές αλλαγές, ενώ δεν έθετε ζήτημα οικονομικών αλλαγών στο πρόγραμμά της και θέματα οικονομικού μοντέλου. Το να έθετε κανείς ζητήματα οικονομικά που ξεπερνούν την υλική βάση του καπιταλισμού θεωρούνταν ρεφορμισμός. Η ερήμωση και η ιστοπέδωση που δημιουργεί η ιμπεριαλιστική παγκοσμιοποίηση σε πολλές περιοχές, η επιβολή μιας

οικονομικής αποδιάρθρωσης και μια απομύζηση μόχθου και υπεραξίας μέσω τοκογλυφικών δανείων και ξεπουλημάτων με παράλληλη υποτίμηση της αξίας της εργατικής δύναμης και καταστροφής κεφαλαίου, πρέπει να οδηγήσει σε άλλα συμπεράσματα: οι όροι για την αντιστροφή της πορείας –οικονομικά– αρχίζουν από το σήμερα. Αν κανείς ενδιαφέρεται πραγματικά για μια διαφορετική πορεία, δεν επιτρέπεται η αδιαφορία για τους υλικούς όρους και ιδιαίτερα για την καταστροφή τους.

85. Μια μεγάλη λαϊκή εξέγερση μπορεί να οδηγήσει σε μια ανατροπή πολιτικών συσχετισμών, να δώσει ζωή σε μεταβατικές καταστάσεις (ακόμη και κυβερνητικά σχήματα). Όμως, δεν μπορεί διόλου η πολιτική που πρέπει πάντα να είναι στο τιμόνι, να αυτονομηθεί πλήρως ή να αδιαφορήσει για την οικονομία. Πολιτικά μπορεί να έχει δύναμη, και δεν υπάρχουν λογικοί περιορισμοί σε αυτό, αλλά οικονομικά να είσαι ασθενής και σε μεγάλη δυσκολία. Η πολιτική ισχύς μπορεί να σε στηρίξει για ένα διάστημα, αλλά αυτό δεν μπορεί να διαιωνίζεται χωρίς βήματα και στο παραγωγικό-οικονομικό επίπεδο. Χρειάζεται να δοθούν λύσεις και σε αυτό το επίπεδο αξιοποιώντας την ασυμμετρία οικονομικής και πολιτικής δύναμης, αξιοποιώντας το διεθνές αντίκτυπο που έχουν όλα τα εγχειρήματα ανατροπών και αλλαγών.

86. Το μοντέλο του εκσυγχρονισμένου μεταπρατισμού που ακολούθησε ο μεγαλοαστισμός της Ελλάδας από τα μέσα της δεκαετίας του '80 και μετά υπήρξε μια σημαντική αλλά και καταστροφική αλλαγή. Οδήγησε στην παραγωγική αποδιάρθρωση της χώρας. Ήταν παράλληλα σοβαρή ανεπάρκεια της Αριστεράς, και παραμένει, το γεγονός ότι δεν αντιπαράτεθηκε με αυτό το μοντέλο συνολικά, παρά μόνο με επιμέρους πλευρές του, π.χ. περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Το επιχείρημα ότι είναι επιλογή του μεγαλοαστισμού το ποιο μοντέλο καπιταλιστικής ανάπτυξης θα ακολουθήσει και αυτό δεν αφορά την Αριστερά, είναι προσχηματικό και απόλυτα λαθεμένο. Τη στιγμή που γινόταν περίτρανα φανερό ότι ο αστισμός της Ελλάδας, με το οικονομικό μοντέλο που υιοθετούσε, δεν μπορούσε να οδηγήσει τη χώρα στην παραγωγική ανασυγκρότηση και την αυτοδύναμη ανάπτυξη, που ξεπουλούσε το δημόσιο πλούτο για να πληρώσει τα χρέη, που βύθιζε οικονομικά τη χώρα, την ίδια στιγμή η Αριστερά εγκατέλειπε αυτό το πεδίο αντιπαράθεσης. Η εγκατάλειψη από την Αριστερά της διεκδίκησης της παραγωγικής ανασυγκρότησης και της αυτοδύναμης ανάπτυξης, στο όνομα είτε ενός ευρωπαϊστικού κοσμοπολιτισμού είτε ενός γενικόλογου αντικαπιταλισμού, υπήρξε μια μεγάλη οπισθοχώρηση,

ιδεολογική και πολιτική.

87. Η παραγωγική ανασυγκρότηση και το πώς θα αντιμετωπιστεί αφορά και το βάθος και την ποιότητα, την έκταση και τη σφυρηλάτηση ενός κοινωνικού και πολιτικού μπλοκ που θα στηρίζει αυτές τις αλλαγές, που δεν θα αφήσει να φρενάρουν, να σταματήσουν, να περιοριστούν σε ανέξοδες μόνο και επιφανειακές αλλαγές.
88. Σήμερα, σε συνθήκες μεγάλης φτωχοποίησης, ζούμε μια πρωτόλεια και στοιχειακή αντίδραση της κοινωνικής βάσης, με την επιστροφή στη ύπαιθρο και την επανακαλλιέργεια της γης, με τα δίκτυα αλληλεγγύης που οργανώνονται κλπ. Γενικότερα η οργάνωση του λαού, ακόμη και στο επίπεδο της αντιμετώπισης των προβλημάτων της επιβίωσης, συμβάλει στο να αποκρυσταλλωθεί η κατεύθυνση της παραγωγικής ανασυγκρότησης σαν ιδέα, σαν πράξη και σαν κοινωνικές σχέσεις που συνδέονται με αυτήν την πράξη.
89. Καμιά αντιμετώπιση του χρέους δεν μπορεί να γίνει χωρίς να προωθηθεί η παραγωγική ανασυγκρότηση, χωρίς να υπάρξει ένας κατ' ελάχιστον σχεδιασμός και υλοποίηση μέτρων στην κατεύθυνση αυτή. Μια χώρα με διαλυμένη την πρωτογενή και τη δευτερογενή παραγωγή, δεν μπορεί, στηριγμένη μόνο σε υπηρεσίες, να σταθεί στα πόδια της. Μια τέτοια χώρα δεν μπορεί να ξεφύγει από τη χρεομηχανή.
90. Με δυο λόγια, σήμερα είναι αναγκαίο να προβληθεί η ανάγκη ενός νέου οικονομικού μοντέλου που:
 Δεν μπορεί να είναι κενσιανό, επειδή αυτό στηρίζεται κυρίως στο δανεισμό, καθώς δεν υπάρχουν τα πρόσθετα κέρδη από την ιμπεριαλιστική εκμετάλλευση άλλων χωρών, που αυτά είναι που επέτρεψαν την δημιουργία του κοινωνικού κράτους εκεί όπου υπήρξε
 Δεν μπορεί να είναι κρατικιστικό. Θα στηρίζεται σε μια νέα σχέση γύρω από το Δημόσιο.
 Δεν μπορεί να είναι αντιγραφική του «υπαρκτού» σοσιαλισμού που γνωρίσαμε.
 Αυτό δεν σημαίνει κλείσιμο της ελληνικής οικονομίας σε μια εσωτερική αυτάρκεια και περιχαράκωση από το διεθνή περίγυρο. Δεν μιλάμε για μια εθνική αναδίπλωση, όπως κατηγορούν τον αγώνα για ανεξαρτησία διάφοροι αστοί και ευρωπαϊστές. Η αυτοδύναμη ανάπτυξη είναι κάτι εντελώς διαφορετικό. Είναι ταυτόχρονα ένα ανοικτό και κλειστό οικονομικό

μοντέλο. Ένα κλειστό σύστημα οικονομίας χρησιμοποιεί ανασχετικούς φραγμούς μονάχα. Ένα ταυτόχρονα κλειστό και ανοικτό σύστημα δεν χρησιμοποιεί μονάχα τέτοιους φραγμούς, αλλά εσωτερικά δημιουργεί δικά του πρότυπα και ο ρόλος των φραγμών είναι να προστατεύουν την ανάδειξή τους. Κλειστό στην ιμπεριαλιστική εκμετάλλευση, στην εισαγωγή προτύπων οργάνωσης της παραγωγής με εξευτελιστική εργασία. Ανοικτό σε κάθε επίτευγμα της επιστήμης και του πολιτισμού, ανοικτό σε ισότιμες και αλληλοεπωφελείς εμπορικές σχέσεις και μάλιστα με περισσότερες απ' όσες «επιτρέπει» η ΕΕ.

91. Βασικές κατευθυντήριες πολιτικές, μέσα και στόχοι της παραγωγικής ανασυγκρότησης, που θα κατακτηθούν σε μια πορεία, όχι «με μιας», είναι: Η πλήρης ανάταξη της ζωντανής εργασίας. Η επανεθνικοποίηση εργαλείων και δυνατοτήτων εξάσκησης οικονομικής και νομισματικής πολιτικής. Η υποκατάσταση των εισαγωγών από ντόπια παραγωγή, ειδικά στη βιομηχανία και στις τεχνολογίες της μικροηλεκτρονικής. Η αξιοποίηση του ντόπιου πλουτοπαραγωγικού δυναμικού. Ο νέος ρόλος του δημόσιου τομέα. Ο δημοκρατικός κοινωνικός σχεδιασμός και ο πλατύς κοινωνικός έλεγχος με βάση τα σύγχρονα εργαλεία προγραμματισμού και ελέγχου.
92. Η περιβαλλοντική διάσταση αποτελεί καθοριστικό κριτήριο της παραγωγικής ανασυγκρότησης. Όχι απλά χρειάζεται σεβασμός στο περιβάλλον αλλά πλήρης αποκατάσταση και βελτίωση του περιβάλλοντος (πχ έργα απορρύπανσης) καθώς και ανασχεδιασμός των δραστηριοτήτων με βάση την ήπια κλίμακα, σε ριζική αντίθεση με τον τωρινό υπερσυγκεντρωτισμό της παραγωγής και τον υδροκεφαλισμό των αστικών κέντρων. Η γεωφυσική και πλουτοπαραγωγική ποικιλομορφία της Ελλάδας μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την ήπια κλίμακα, κατεύθυνση που φυσικά έρχεται σε αντιπαράθεση με τα μεγάλα επιχειρηματικά συμφέροντα πχ στον τουρισμό, στην ενέργεια, στις κατασκευές, στη διαχείριση των απορριμμάτων κλπ.
93. Αυτό το μοντέλο πρέπει να προβληθεί ήδη από σήμερα, καθώς υποδηλώνει τη δυνατότητα ενός άλλου δρόμου. Διεκδικήσεις και κατακτήσεις σε αυτήν την κατεύθυνση μπορεί να υπάρξουν ήδη πριν μια συνολική πολιτική αλλαγή συσχετισμών πχ στήριξη της γεωργικής παραγωγής και των νέων, μικρομεσαίων αγροτών, λειτουργία από το εργατικό κίνημα επιχειρήσεων που είτε οι καπιταλιστές συνειδητά τις οδηγούν στη χρεοκοπία είτε αφορούν επενδεδυμένο κοινωνικό κεφάλαιο που συνειδητά το απαξιώνει η κρατική διαχείριση για να ανοίξει το δρόμο στην ιδιωτικοποίηση, συνεταιριστική

οργάνωση της διαχείρισης των απορριμμάτων με βάση την ανακύκλωση στην πηγή κλπ. Στη φάση της Μεταπολίτευσης του λαού θα γίνουν τα πρώτα σημαντικά βήματα της παραγωγικής ανασυγκρότησης της χώρας, στηριζόμενοι και αξιοποιώντας τις δυνάμεις του λαού και το μορφωτικό του επίπεδο. Στη συνέχεια και ανάλογα με την πορεία των πολιτικών συσχετισμών και των κοινωνικών μετασχηματισμών, η παραγωγική ανασυγκρότηση θα μπορεί να πάρει πιο ολοκληρωμένο χαρακτήρα, με κατεύθυνση το στόχο για αυτοδύναμη ανάπτυξη.

Κοινωνική διεξοδος

94. Κοινωνική διεξοδος πρωταρχικά σημαίνει μια άλλη κοινωνική συνείδηση. Μεταστροφή της κοινωνικής συνείδησης. Αντιδιαστολή με τον ωφελιμισμό, άλλο ανθρώπινο πρόταγμα – στο κέντρο η ανθρώπινη χειραφέτηση. Άλλες αξιακές προτεραιότητες. Πολιτικές αρετές – νέα ηθική – νέος ανθρωπισμός. Ένα νέο αξιολογικό πρότυπο, όπου η αλληλεγγύη, το δημόσιο συμφέρον, η κοινωνία, ο λαός, η χώρα κλπ να πάρουν άλλα περιεχόμενα από αυτά με τα οποία ο μεταπρατισμός και ο ραγιαδισμός ή ο κοσμοπολιτισμός έχουν δημιουργήσει και εμποτίσει την κοινωνία.
95. Όσο και να φαίνεται παράξενο όταν το διαπιστώνουμε, η εποχή μας δεν είναι μόνο εποχή μεγάλων πολιτικών αλλαγών και κρίσης, αλλά είναι και εποχή αναζήτησης αξιών και αρετών. Σε όλα τα κινήματα και την συμπεριφορά των ανθρώπων έχουμε διαπιστώσει πως έχει βαρύνουσα σημασία ένα ζήτημα ηθικής. Ιδιαίτερα σε νεολαιίστικα κινήματα. Την ίδια στιγμή στην κεντρική πολιτική σφαίρα προβάλλονται λογικές μηχανισμών, τακτικών, χειρισμών, συγκαλύψεων, μεγάλης κλίμακας διαφθορά και διαπλοκή. Χωρίς μάλιστα η Αριστερά να εκπέμπει μια ριζικά και συνολικά διαφορετική εικόνα προς την κοινωνία
96. Το όλο πρόβλημα σχετίζεται με την συνείδηση και αφορά έναν απαραίτητο εκπολιτισμό σε επίπεδο συνείδησης. Βεβαίως οι μεγάλες αλλαγές στην συνείδηση γίνονται μέσα από μεγάλα γεγονότα. Όμως υπάρχει ένα συνθετότερο θέμα που θέτει στην επικαιρότητα και σε προτεραιότητα ιδεολογικά-ηθικά ζητήματα. Μάλιστα αναδεικνύεται μια απόσπαση των ιδεολογικών-ηθικών ζητημάτων από το στενό οικονομικό και πολιτικό τους καθορισμό. Πάντα υπάρχει μια προετοιμασία του εδάφους, γίνονται διεργασίες σε μοριακό επίπεδο, διαδίδεται μια μαζική ψυχολογία και ανάταση και μετά έχουμε τις μεγάλες αλλαγές, τα μεγάλα γεγονότα.

97. Δύο κομβικά ζητήματα της κοινωνική διεξόδου αφορούν την έννοια του συλλογικού και την έννοια της ελευθερίας. Καταρχήν υπάρχει μια ουσιώδης ανάγκη υπέρβασης των αστικών προτύπων. Η αλαζονική αστική συμπεριφορά έχει διαχυθεί και επηρεάζει πλατιά στρώματα της κοινωνίας. Η ατομική λύση, το «εγώ είμαι πιο ξύπνιος και θα βρω την άκρη», το «έλα μωρέ στο τέλος κάτι θα γίνει και θα τη βγάλουμε καθαρή» – όλα αυτά υπήρξαν διαδεδομένες συμπεριφορές ειδικά σε μικροαστικά στρώματα. Στη διάβρωση της κοινωνικής συνείδησης συνέβαλε καταρχήν το κυρίαρχο ευρωπαϊκό καταναλωτικό πρότυπο, το «καταναλώνω άρα υπάρχω». Συνέβαλε επίσης ο γενικευμένος ανταγωνισμός μέσα στο εργασιακό περιβάλλον, που γεννά αυθόρμητα έναν άνευ προηγουμένου ατομισμό και εγωισμό. Συνέβαλε, βέβαια, και μια Αριστερά, που αδιαφόρησε να γειώσει ένα άλλο πρότυπο μέσα στην κοινωνία, εκτός του ότι σε πολλές περιπτώσεις αναπαρήγαγε το κυρίαρχο πρότυπο. Σήμερα μπροστά στο φάσμα της καταστροφής η κοινωνία χρειάζεται να μπολιαστεί με υπευθυνότητα –εμείς είμαστε υπεύθυνοι για το μέλλον μας, δεν γίνεται να εκχωρούμε την ευθύνη μας σε άλλους–, συλλογικότητα και αλληλεγγύη, πρακτικό πνεύμα για την από κοινού αντιμετώπιση των προβλημάτων της επιβίωσης. Πρέπει, άμεσα και πρακτικά, να περπατηθεί ένας νέος δρόμος κοινωνικοποίησης του λαού.
98. Υπάρχει ανάγκη επανακαθορισμού και επανευκαίροποίησης του συλλογικού. Η αποκατάσταση του συλλογικού και στο επίπεδο της σκέψης και της συνείδησης είναι αναγκαία. Το δύσκολο είναι πως δεν μπορεί να γίνει ως επαναφορά σε προηγούμενες καταστάσεις, αλλά ως προχώρημα της σκέψης, της στάσης και της συνείδησης μέσα από την αποκωδικοποίηση των σύγχρονων συνθηκών που ζει – βιώνει – επιβιώνει το άτομο. Η επανακοινωνικοποίηση του ανθρώπου οφείλει να είναι βαθιά και ουσιαστική, διαφορετική από ότι στο παρελθόν και γι' αυτό εξαιρετικά δύσκολη.
99. Όταν λέμε πως χρειάζεται ανασύσταση του συλλογικού, υποστηρίζουμε πως πρέπει να υπάρξει μια άλλη σχέση συλλογικού-ατομικού, τέτοια που θα αποκαθιστά τη σημασία του συλλογικού στα μάτια του ατόμου. Η νέα συλλογικότητα δεν μπορεί να είναι ισοπεδωτική απέναντι στο άτομο ή να νομίζουμε ότι μπορεί να συγκροτηθεί ένα συλλογικό που θα εγκλωβίζει την ατομικότητα σε άκαμπτες νόρμες. Χρειάζεται μια συλλογικότητα, όπου να χειραφετηθεί το ατομικό. Η εξέλιξη οδηγεί σε καταστάσεις όπου

το συλλογικό θα στηρίζεται σε λιγότερη ετεροπειθαρχία και περισσότερη συνευθύνη και συνειδητοποίηση, πράγμα που οδηγεί σε άλλου τύπου συμμετοχή. Αυτό είναι το αίτημα των καιρών.

100. Υπάρχει ένα αίτημα ελευθερίας μπροστά σε όσα φοβερά και τρομερά φτιάχνονται, προωθούνται και επιβάλλονται μέσα στο καπιταλιστικό σύστημα. Μιας ελευθερίας που πάει παράλληλα με την ευθύνη. Καινούριο στοιχείο. Μια ελευθερία που δεν θα είναι ψευδοαπαλλαγή ευθύνης σε ατομικό επίπεδο ή ψευδαίσθηση ελευθερίας μέσα από την «αυτοπραγμάτωση». Η ελευθερία είναι πάντοτε και συλλογική και ατομική και είναι ταυτισμένη με την ευθύνη. Όχι όπως μιλούσε για ευθύνη ο παλιός γυμνασιάρχης, αλλά για μια ευθύνη χειραφετητική, στα πλαίσια ενός δρόμου χειραφέτησης. Μία ελευθερία και ευθύνη που να έχει επίγνωση και της αναγκαιότητας (Ενγκελς) και της ανάγκης του συλλογικού δρόμου.

Πολιτιστική αναγέννηση

101. Η κατεύθυνση αυτή έχει κεντρικότερη σημασία σήμερα, τώρα. Έχει σημαντικότερη επίδραση στην κοινωνική συνείδηση, αποτελεί βασική διάσταση της κοινωνικής διεξόδου. Καλύπτοντας βαθύτερες ανάγκες των ανθρώπων, ο πολιτισμός τροφοδοτεί με ουσιαστικό και σύγχρονο τρόπο κρίσιμες μεταβολές σε κοινωνικό, ιδεολογικό και πολιτικό επίπεδο, ακόμη και στο οικονομικό. Κανένας κεντρικός στόχος, πολιτικός και κοινωνικός, δεν μπορεί να επιτευχθεί ούτε έχει επιτευχθεί ιστορικά, χωρίς να συνδέεται και χωρίς να αναδεικνύει ισχυρά νεωτερικά πολιτιστικά ρεύματα. Το ίδιο ισχύει και για την πολιτική, οικονομική και κοινωνική διεξοδο της χώρας: χωρίς πολιτιστική αναγέννηση δεν μπορεί να υπάρξει.

102. Στη χώρα μας ο πολιτισμός μπήκε στο στόχαστρο του συστήματος και πολλές κατακτήσεις της πρώτης μεταπολιτευτικής περιόδου σαρώθηκαν από την γενικευμένη εμπορευματοποίηση. Καλλιεργήθηκαν σε μαζική κλίμακα πρότυπα, με βάση τον καταναλωτισμό, τον αθλητισμό, το σεξισμό κλπ που ταυτόχρονα έφεραν τεράστια κέρδη στη λεγόμενη πολιτιστική βιομηχανία. Αναπτύχθηκε και μια εστέτ κατάσταση, με πρωταγωνιστή το σύνολο σχεδόν του μεγαλοαστισμού (Μέγαρο, πολιτιστικο-αθλητικά events κλπ). Ο καλλιτεχνικός κόσμος με ελάχιστες εξαιρέσεις ενσωματώθηκε στην πρακτικές αυτές, απολαμβάνοντας, ανάλογα με την περίπτωση μικρότερη ή μεγαλύτερη, επαγγελματική κατοχύρωση και οικονομική άνεση.

103. Παρ' όλα αυτά έχει διαμορφωθεί, κυρίως στο περιθώριο της επίσημης και άκρως εμπορευματοποιημένης πολιτιστικής δραστηριότητας, κυρίως από νέους δημιουργούς, μια ενδιαφέρουσα και δυναμική κατάσταση με έξοχη ποιότητα. Από αυτήν, σε συνδυασμό πάντα με την τεράστια κληρονομιά του παρελθόντος αλλά και σε αλληλεπίδραση με τα διεθνή επιτεύγματα, μπορεί να ξεκινήσει μια αντίστροφη πορεία. Η Αριστερά οφείλει να ανοίξει τα αυτιά, τα μάτια, το μυαλό και πάνω απ' όλα την καρδιά και να ξανασυναντηθεί με τον πολιτισμό. Να αναδιαπαιδαγωγηθεί η ίδια και να συμβάλει να αποκτήσει το μαζικό λαϊκό κίνημα μια άλλη σχέση με τον πολιτισμό.